

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут соціально-гуманітарних технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор

Руслан МИГУЩЕНКО

« » _____ 2023 р.

ПРОГРАМА

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» за конкурсними
пропозиціями:

Адміністративний менеджмент

**Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга –
німецька**

Педагогіка вищої школи

Прикладна та комп'ютерна лінгвістика

Психологія

Соціологія забезпечення економічної діяльності

Фізична культура і спорт

Управління в сфері соціального забезпечення

Директор інституту
Андрій КІПЕНСЬКИЙ

Харків 2023

ЗМІСТ

Адміністративний менеджмент	3
Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька...	19
Педагогіка вищої школи	25
Прикладна та комп’ютерна лінгвістика	30
Психологія	36
Соціологічне забезпечення економічної діяльності	43
Фізична культура і спорт	61
Управління в сфері соціального забезпечення	86

Адміністративний менеджмент

Метою вступного випробування є перевірка здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми «Адміністративний менеджмент» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» на основі здобутих раніше компетентностей.

Завданнями комплексного вступного випробування є перевірка розуміння абітурієнтом програмного матеріалу освітніх компонент циклу професійної підготовки; оцінювання здатності абітурієнта до творчого використання набутих знань.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати:

- основні теоретичні положення у сфері публічного управління та адміністрування, враховуючи сучасні тенденції та методи управління;
- основні етапи розвитку публічного управління як науки;
- еволюцію підходів до управління в цілому та публічного управління зокрема;
- сучасні підходи до управління організацією;
- теоретичні основи публічного управління та адміністрування;
- основні тенденції розвитку публічного управління в Україні;
- засади ресурсного забезпечення публічного управління;
- сутність й специфіку публічного управління та адміністрування;
- принципи і закономірності публічного управління;
- структуру влади, форми публічного управління;
- механізми і методи публічного управління та адміністрування;
- основи законності та відповідальності у сфері публічного управління та адміністрування;
- особливості організації управлінської діяльності публічних службовців різних рівнів;
- сучасні принципи та напрями наукової організації управлінської діяльності;
- процедури і технології прийняття управлінських рішень у сфері публічного управління та адміністрування.

уміти:

- узагальнювати теоретичну інформацію;
- послідовно, логічно та аргументовано викладати навчальний матеріал та власні думки;
- реалізовувати набуті знання щодо управління та адміністрування в практичній діяльності;
- з урахуванням особливостей визначеної системи, використовуючи технології типових методів управління, визначати в системах технологію управління системою, що є раціональною за ознаками досягнення мети діяльності та застосовуваними ресурсами;
- здійснювати планування, організацію та контроль виконання завдань державних, регіональних, галузевих (міжгалузевих) програм і проектів розвитку відповідної території чи галузі, застосовуючи різні види планування;
- визначати раціональну структуру і збалансованість ресурсів установи, підрозділу засобами управління на принципах раціональної організації праці;
- висловлювати, обґрунтовувати і відстоювати власну позицію стосовно подій та явищ суспільного життя на основі ціннісного відношення до історичного минулого й сучасного розвитку;

- визначати ефективність діючих форм і методів державного управління за результатами аналізу програм розвитку територій, галузі, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації в контексті європейської інтеграції, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу.

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки:

1. **«Система публічного управління».**
2. **«Адміністративний менеджмент».**

Фахове вступне випробування оцінюється за 200-бальною шкалою; складається з двох частин: тестової та практично-творчого характеру. Максимальна оцінка за кожен частину складає 100 балів.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Блок «СИСТЕМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ»

Тема 1. Історія виникнення та становлення публічного адміністрування як державної управлінської функції.

Виникнення та розвиток публічного управління як науки. Мета та завдання публічного управління як навчальної дисципліни. Поняття врядування, його етимологія та поширення. Принципи та функції публічного врядування. Вудро Вільсон та його вклад у розвиток публічного адміністрування. Визначення різниці між політичними та адміністративними процесами у публічному врядуванні. Публічне адміністрування як атрибут державно-владного механізму. Перспективи розвитку публічного адміністрування в Україні та світі. Модернізація державного управління в умовах реформування. Виникнення та становлення демократії у світі. Демократія та цивілізація: точки дотику. Демократія як система організації влади у державі. Тоталітарний режим: уроки історії. Особливі риси бюрократизму в публічному адмініструванні. Якість державного управління: критерії та шляхи підвищення. Ефективність врядування як індикатор якості державного управління.

Тема 2. Публічне управління – системне суспільне явище.

Предметна область теорії публічного управління: управління суспільством – головне призначення публічного управління. Поняття та види публічного управління. Модель публічного управління. Методологічна основа теорії публічного управління.

Публічне управління та людина. Держава, її права і обов'язки по відношенню до особи. Права, свободи й обов'язки людини і громадянина у сфері державного управління. Взаємодія громадянина й органів управління. Обов'язки органів управління щодо громадян.

Публічне управління і суспільство. Місце і роль сучасних інститутів публічного управління та владно-політичних процесів у демократичних суспільствах.

Специфіка публічного управління. Публічне управління як спеціальна наукова теорія.

Тема 3. Демократичне публічне управління. Громадянське суспільство як суб'єкт публічного врядування.

Публічна сфера – єдність економічної, соціальної та політичної та духовної сфер: поняття, складові, їх сутність і взаємообумовленість. Економічна і культурна сфери – базис розвитку суспільства. Дія ринкових принципів в політичній сфері. Особливості поведінки людей в економічній та політичній сферах. Публічне управління: публічна сфера, публічне право і публічна політика – співвідношення феноменів. Партії та вибори у формуванні публічної політики та прийнятті політичних рішень. Сутність демократії та демократичних засад публічного управління. Основні моделі демократії на прикладах країн ЄС. Сучасні моделі демократичного урядування в країнах ЄС.

Інститути безпосередньої демократії в місцевому самоврядуванні. Вибори органів місцевого самоврядування. Місцевий референдум. Загальні збори громадян. Органи

самоорганізації населення. Індивідуальні та колективні звернення Основи політичної демократії та правової держави в Україні.

Основні етапи формування і еволюції громадянського суспільства. Ствердження дуалізму суспільства і держави: сутнісні характеристики. Громадські організації та засоби масової інформації в системі публічного управління. Співвідношення принципів плюралізму і єдності в громадянському суспільстві. Автономність і органічна єдність громадянського суспільства і держави.

Тема 4. Публічне управління, влада і держава.

Влада: феномен і основний засіб публічного управління. Механізм взаємодії влади та управління (європейський досвід). Держава як суб'єкт політичної влади. Співвідношення публічної і державної влади. Економічна влада. Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади. Лобізм. Політичні процеси і технології.

Загальна характеристика судової системи. Конституційні принципи правосуддя. Конституційно-правові принципи організації та діяльності судової системи. Конституційна юстиція. Вищі органи судійської спільноти. Судова система України.

Законодавча влада в управлінні справами суспільства і держави. Поняття, соціальні функції та повноваження парламенту. Структура парламенту. Статус парламентарія. Порядок роботи парламенту та загальні парламентські процедури. Структура, повноваження та порядок діяльності (регламент) Верховної Ради України. Законодавчий процес. Форми парламентського контролю в країнах ЄС: досвід для України.

Інститут народного представництва в системі публічного управління. Законодавча влада в системі публічного управління. Статус, права, обов'язки народних депутатів. Структура, повноваження, функції Верховної Ради України. Регламент Верховної Ради України. Механізми парламентської діяльності та парламентські процедури. Європейські стандарти парламентських процедур. Законотворчий та законодавчий процес. Парламентський контроль: сутність, значимість, механізми та форми реалізації: зарубіжний та вітчизняний досвід. Взаємодія Верховної Ради України з інститутами громадянського суспільства. Ціннісні аспекти парламентської діяльності.

Механізми парламентської діяльності у публічному управлінні та адмініструванні, їх співвідношення із міжнародним парламентаризмом.

Виконавча влада в управлінні справами суспільства і держави. Виконавча влада в управлінні справами держави: сутність, цілі, функції, структура, організація. Система та структура виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України: поняття, компетенції, формування та склад. Взаємовідносини Кабінету Міністрів України з центральними і місцевими органами виконавчої влади. Відповідальність уряду та його членів.

Конституційні засади формування структури виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ) в Україні: поняття, ознаки, система. Порядок формування ЦОВВ та їх структура. Відповідальність ЦОВВ та їх акти. Територіальні органи ЦОВВ. Відносини ЦОВВ із місцевими державними адміністраціями. Урядова нормотворчість.

Концепції децентралізації та деконцентрації влади. Децентралізація та деконцентрація виконавчої влади. Ієрархія інституцій влади і управління. Децентралізація повноважень і функцій органів публічної влади в країнах ЄС. Делегування повноважень у системі публічного управління. Процеси централізації і децентралізації в окремих сферах публічного управління. Деретуляція надання послуг.

Теорії походження держави. Поняття і основні риси держави. Зміст та функціональні особливості державної політики. Взаємодія та взаємовплив державної політики і державного управління. Взаємозв'язок державного та публічного управління.

Держава в системі та структурі публічного управління. Цільова, функціональна та організаційна структури публічного управління. Принципи політичного представництва та легітимності. Унітаризм, федералізм, конфедералізм. Особливості унітарного устрою України. Правова держава та основи політичної демократії. Форми державного устрою та проблеми вибору найкращої форми правління. Поняття та види функцій держави та

державного управління. Проблеми сильної та слабкої держави. Громадянин держави та громадянство в країнах ЄС.

Сталий розвиток у контексті суспільно-економічних проблем XXI століття. Стратегічні орієнтири соціальної складової сталого розвитку. Концепт вирішення суспільних проблем сталого розвитку. Пріоритети гарантування безпеки сталого розвитку. Перспективи концепту стратегії сталого розвитку. Модель розроблення стратегії сталого розвитку України.

Тема 5. Закономірності та принципи публічного управління

Поняття “закономірність” і “закон”. Залежність управління конкретним суспільством від закономірностей розвитку світу та світової цивілізації. Обумовленість системних і інституціональних засад публічного управління базовими цінностями суспільства. Системність публічного управління. Ціннісно-ситуативне спрямування публічного управління. Необхідність посилення регулювання та управління суспільними процесами. “Необхідне багатоманіття” управляючих впливів. Участь населення, груп інтересів і громадян в публічному управлінні, підвищенні його результативності, ефективності й відповідальності. Соціально-професійна стратифікація та функціонування механізмів соціальної мобільності, формування й функціонування еліт. Застосування закономірностей та законів публічного управління.

Загальносистемні методологічні принципи публічного управління. Загальнометодичні принципи публічного управління. Принципи, що регулюють управління як соціально-політичний процес. Принципи, що регулюють управління як соціально-економічний процес. Принципи, що регулюють управління як соціально-культурний процес. Застосування принципів публічного управління. Компаративний аналіз принципів публічного та державного управління.

Тема 6. Засади публічного управління у сфері соціального та духовного розвитку

Соціальна і духовна сфера як об’єкт соціальної та гуманітарної політики. Сутність соціальної та гуманітарної політики. Сутність, зміст та особливості управління соціальною і духовною сферою українського суспільства. Роль освіти у соціогуманітарному та економічному розвитку суспільства. Освітній потенціал нації як основа конкурентоспроможності держави. Публічна політика забезпечення якості освіти в контексті розвитку суспільства.

Суб’єкти публічного управління у сфері соціального і духовного розвитку. Основні напрями та пріоритети управління соціальним розвитком. Соціальна політика щодо розвитку соціальних і духовних відносин та створення умов для реалізації соціального потенціалу людини. Соціальна політика як чинник формування соціальної безпеки суспільства. Соціальна безпека: поняття та структура. Особливості застосування механізмів державного управління щодо формування соціальної безпеки.

Соціальні відносини в системі суспільних відносин. Механізми державного управління щодо розвитку соціально-класових відносин, процесів соціальної мобільності. Механізми державного управління з розвитку соціально-трудова відносин. Механізми державного управління щодо розвитку етнонаціональних відносин. Механізми державного управління з розвитку сімейно-шлюбних відносин.

Політика доходів і основні пріоритети її здійснення. Соціальна політика в сфері оплати праці та шляхи її реформування. Соціальне страхування та його основні види. Пенсійна система та особливості її реформування на сучасному етапі. Стратегічні напрями подолання бідності. Основні сфери духовного життя та механізми впливу держави на їхній розвиток. Проблеми формування національної самосвідомості українського народу. Національна ідея, її зміст.

Гуманітарна політика як чинник розвитку духовного життя. Основні напрями та пріоритети реалізації гуманітарної політики. Гуманітарна політика у сфері розвитку культури, освіти, науки. Основні напрями державної політики в умовах демографічної кризи.

Організаційно-функціональна структура державного регулювання розвитку гуманітарної сфери в Україні.

Тема 7. Публічна служба.

Поняття публічної служби. Нормативно-правові засади регулювання публічної служби. Правовий статус публічних службовців. Види публічної служби. Державна служба. Поняття державної служби. Прийняття на державну службу. Обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу. Проходження державної служби. Обмеження, пов'язані з проходженням державної служби. Класифікація посад. Ранги державних службовців. Припинення державної служби. Служба в органах місцевого самоврядування. Дипломатична служба. Служба в органах внутрішніх справ. Військова та альтернативна (невійськова) служба. Інші види публічної служби. Правила професійного етикету публічного службовця (загальний та дипломатичний етикет). Зарубіжний досвід організації та функціонування публічної служби.

Тема 8. Методи, форми публічного управління та адміністрування.

Поняття методів публічного адміністрування. Види методів публічного адміністрування. Переконавання в публічному адмініструванні. Заохочення в публічному адмініструванні. Примус в публічному адмініструванні. Види примусових заходів в публічному адмініструванні. Заходи запобігання. Заходи попередження. Заходи відповідальності за порушення установлень публічної адміністрації.

Форми публічного адміністрування. Поняття форм публічного адміністрування. Види форм публічного адміністрування. Адміністративна нормотворчість. Адміністративне розпорядництво. Адміністративний договір. Реєстраційні та інші юридично значущі дії. Організаційні дії. Матеріально-технічні операції.

Тема 9. Зміст публічного управління.

Публічний інтерес. Публічна влада. Влада публічної адміністрації (адміністративна влада). Публічне управління як спосіб реалізації публічної влади. Види публічного управління. Державне управління. Місцеве самоврядування. Громадське управління. Адміністративні послуги в предметі адміністративного права. Суб'єкти надання адміністративних послуг. Суб'єкти отримання адміністративних послуг. Юридичний зміст адміністративної послуги. Адміністративні послуги як засіб реалізації прав громадян. Акти адміністративних послуг. Дефініція адміністративної послуги. Нормативне забезпечення адміністративних послуг. Нормативні акти, які встановлюють загальні засади щодо надання адміністративних послуг. Нормативні акти, які встановлюють підстави та процедури надання окремих видів адміністративних послуг. Регулювання адміністративних послуг законами. Регулювання адміністративних послуг актами Кабінету Міністрів. Регулювання адміністративних послуг актами центральних органів виконавчої влади. Регулювання адміністративних послуг місцевими органами публічної адміністрації.

Система управління процесом оцінювання у публічному управлінні.

Моніторинг у публічному управлінні. Сучасна система прогнозування та програмування в Україні.

Поняття електронного урядування: його основні завдання та стратегії реалізації. Сутність електронної взаємодії органів публічної влади, електронний документообіг. Упровадження та розвиток електронних адміністративних послуг.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ Блок «СИСТЕМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ»

1. Публічне управління як системне суспільне явище.
2. Предметна область теорії публічного управління.
3. Нормативно-правові засади регулювання публічної служби.
4. Поняття та види публічного управління.
5. Специфіка публічного управління. Публічне управління як спеціальна наукова теорія.
6. Об'єкт і суб'єкт публічного управління як елементи системи. Прямі і зворотні зв'язки в системі публічного управління.
7. Громадянське суспільство та його сутність.

8. Традиційна модель управління і модель “good governance”.
9. Модель “New Public Management” (NPM): сутність і ефективність застосування в країнах ЄС.
10. Інструментальні концепції публічного адміністрування.
11. Організаційна культура публічного управління.
12. Сутність та характеристики інформаційного суспільства.
13. Інформаційне суспільство і відкритість влади.
14. Інформаційна політика України. Сучасні інформаційні війни.
15. Публічна сфера: поняття, складові, їх сутність і взаємообумовленість.
16. Партії та вибори у формуванні публічної політики та прийнятті політичних рішень.
17. Сутність демократії та демократичних засад публічного управління.
18. Інститути безпосередньої демократії в місцевому самоврядуванні.
19. Органи самоорганізації населення.
20. Основні етапи формування громадянського суспільства.
21. Громадські організації в системі публічного управління.
22. Характеристика публічної політики: її сутність і завдання.
23. Громадська думка і публічна політика.
24. Держава як суб’єкт політичної влади.
25. Співвідношення публічної і державної влади.
26. Законодавча влада в управлінні справами суспільства і держави.
27. Сталий розвиток у контексті суспільно-економічних проблем ХХІ століття.
28. Перспективи концепту стратегії сталого розвитку. Модель розроблення стратегії сталого розвитку України.
29. Регіональні системи та стратегії регіонального розвитку.
30. Регіональне публічне управління.
31. Регіональна публічна влада і місцеве самоврядування. Основні моделі організації публічної влади на місцях.
32. Поняття правової держави та правового регулювання публічно-управлінських явищ.
33. Закономірності та принципи публічного управління.
34. Публічне управління як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень.
35. Функції, організаційна структура і механізми публічного управління.
36. Особливості функцій публічного управління в умовах демократичної, правової, соціальної держави.
37. Механізм публічного управління: сутність, складові та їх характеристики.
38. Механізми взаємодії держави та громадянського суспільства.
39. Концептуальні засади національної безпеки та її геополітичні виміри.
40. Безпека людини в умовах формування громадянського суспільства.
41. Публічне управління в умовах європейської інтеграції.
42. Теоретичні засади міжнародного публічного управління.
43. Міжнародні організації як суб’єкти управління.
44. Засади протидії проявам корупції в системі публічного управління.
45. Моделі публічної служби: світовий досвід і Україна.
46. Кадрова політика і кадрові технології в системі публічної служби: світовий досвід і Україна.
47. Етика в системі публічної служби.
48. Поняття електронного урядування: його основні завдання та стратегії реалізації.
49. Сутність електронної взаємодії органів публічної влади, електронний документообіг.
50. Упровадження та розвиток електронних адміністративних послуг.

- 1 Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Офіційний веб-портал Верховної Ради України.URL : [http://zakon 3. rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр).
- 2 Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. Дата оновлення: 04.04.2018. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/5203-17/ed20180404](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17/ed20180404).
- 3 Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. № 889- VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. Ст.43.
- 4 Про Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс] : Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. URL: www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18/page2.
- 5 Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 року (поточна редакція – 02 квітня 2020 р.). Відомості Верховної Ради України. 1995. №19. Ст. 134.
- 6 Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 35. Ст. 376.
- 7 Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. Режим доступу: www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80.
- 8 Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 кв. 1999 р. № 586-XIV //Офіційний вісник України. 1999. № 18. Ст. 774.
- 9 Про національну безпеку України. Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. Офіційний вісник України. 2018. № 55. Ст. 1903.
- 10 Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 року. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 48. Ст. 254
- 11 Про прокуратуру: Закон України від 10 жовтня 2014 р. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 2-3. Ст. 12.
- 12 Про судоустрій і статус суддів. Закон України від 2 черв. 2016 року № 1402-VIII. Офіційний вісник України. 2016. № 56. Ст. 1935.
- 13 Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011р. № 3166-VI (із змін. і доповн.). URL: www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3166-17.
- 14 Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІПЛЮС, 2018. 446 с.
- 15 Актульні проблеми конституційного права України: підручник / За заг. ред. проф. Олійника А.Ю. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 554 с.
- 16 Василевська Т. Е. Етика державного управління : підручник / Т. Е. Василевська, В. О. Саламатов, Г. Б. Марушевський ; за заг. ред. Т. Е. Василевської. К. : НАДУ, 2015. 204 с.
- 17 Веніславський Ф.В. Конституційне право України в схемах і таблицях [Текст]: навч. посіб. для студентів юрид. вузів та ф-тів; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2014. 374 с.
- 18 Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування [Текст] : навчальний посібник / Ю. Є. Вороніна. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с.
- 19 Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
- 20 Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 2. 662 с.
- 21 Державна економічна політика регіонального розвитку : монографія / М.А. Латинін, С.В.Майстро, Н.В.Статівка та ін.; за заг. ред. д.держ.упр., проф. М.А. Латиніна. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр» , 2017. 329 с.
- 22 Дзюндзюк В.Б. Публічне адміністрування в Україні: навчальний посібник / В.Б. Дзюндзюк, Н.М. Мельтюхова, Н.В.Фоміцька; за заг. ред. д-ра ф. наук, проф. В.В. Корженка, к.е.н., доц. Н.М.Мельтюхової. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2015. 306 с.
- 23 Дикань В. Л. Стратегічне управління : навч. посіб. / В. Л. Дикань, В. О. Зубенко, О. В. Маковоз, І. В. Токмакова, О. В. Шраменко. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 272 с.

- 24 Драгомирецька Н. М. Комунікативна діяльність в державному управлінні : навч. пос. / Н.М. Драгомирецька, К.С. Кандагура, А.В. Букач. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 180 с.
- 25 Драгомирецька Н. М. Державно-громадянське партнерство у сфері соціального розвитку : навч. пос. / Н. М. Драгомирецька, Н. В. Піроженко, І. В. Матвєєнко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 290 с.
- 26 Електронне урядування : підручник / авт. кол. : А. І. Семенченко, Н. В. Грицяк, О. Б. Кукарін [та ін.] ; за заг. ред. Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко. К. : НАДУ, 2016. 128 с.
- 27 Електронне врядування та електронна демократія : модульний навч. посіб. : у 15 ч. Частина 10 : Електронні послуги / Р. М. Матвійчук, С. П. Кандзюба; за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. К. : ФОП Москаленко О.М., 2017. 60 с.
- 28 Електронне урядування та електронна демократія : навч. посіб. : у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. К., 2016. Частина 11 : Доступ до публічної інформації. Електронне урядування: основи та стратегії реалізації / [А. І. Семенченко, А. О. Серенюк]. К., 2016. 69 с.
- 29 Електронне врядування та електронна демократія : модульний навч. посіб. : у 15 ч. Частина 14 : Електронна взаємодія органів публічної влади / С. П. Кандзюба, О. М. Хошаба, Ю.Б. Пігарєв; за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. – К. : ФОП Москаленко О.М., 2017. 60 с.
- 30 Електронне врядування та електронна демократія : модульний навч. посіб. : у 15 ч. Частина 9 : Електронний документообіг. Реінжиніринг адміністративних процесів в органах публічної влади / С. П. Кандзюба, Р. М. Матвійчук, Я. М. Сидорович, П. М. Мусієнко; за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. К. : ФОП Москаленко О.М., 2017. – 64 с.
- 31 Козуліна С.О. Право в публічному управлінні : навч. посіб. / С.О. Козуліна, Ю.О. Ровинський, К.І. Ровинська. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2019. 174с.
- 32 Євтушенко О. Н., Андріяш В. І. Державне управління (основи теорії: державного управління) : навч. посібник. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. Ч.1. Основи теорії державного управління. 268 с.
- 33 Єрмолаєв В. М. Вищі представницькі органи влади в Україні: історія, теорія та практика. Харків : Право, 2017. 448 с. 20. Журавський В. С., Серьогін В. О., Ярмиш О. Н. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підруч. для студ. вищих навч. закл. Київ : Ін Юре, 2003. 672 с
- 34 Іщенко О. П. Конституційно-правові основи адміністративно-територіального устрою України : монографія / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Нац. шк. суддів України. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 223 с.
- 35 Електронне урядування : підручник / авт. кол. : А. І. Семенченко, Н. В. Грицяк, О. Б. Кукарін [та ін.] ; за заг. ред. Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко. К. : НАДУ, 2016. 128 с.
- 36 Калиновський Б.В., Кулик Т.О. Нормотворча діяльність місцевих рад в Україні. Аспекти публічного правління Том 6 № 5 2018. С. 33-40. 24. Калиновський Б. В. Місцева публічна влада в Україні: конституційно-правові засади функціонування та розвитку : монографія / Б. В. Калиновський. Вінниця : ТОВ «Нілан – ЛТД», 2016. 426 с.
- 37 Каткова Т. Г. Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і таблицях; 2-ге вид., допов. Харків: Право, 2020. 96 с
- 38 Козуліна С.О. Право в публічному управлінні : навч. посіб. / С.О. Козуліна, Ю.О. Ровинський, К.І. Ровинська. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2019. 174с.
- 39 Костюк Т. О. Світовий досвід державного управління транскордонними процесами у вищій освіті: цінності, переваги : монографія. К., 2020. 300 с.
- 40 Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління: підручник; за ред. А. Ф. Мельник. К.: Знання, 2009. 582 с. (Вища освіта ХХІ ст.)
- 41 Основи регіонального управління в Україні : підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К. : НАДУ, 2012. 576 с.

- 42 Попов С.А., Панченко Г.О. Інноваційний розвиток системи органів публічної влади: стратегічний підхід : навч. посіб. / С. А. Попов, Г. О. Панченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. 220 с.
- 43 Право в державному управлінні : навч. посіб. / [С.Д. Дубенко, Т.П. Кудлай, В.І. Мельниченко, Н.Г. Плахотнюк]. Київ: НАДУ, 2016. 376 с.
- 44 Практикум з Конституційного права : навч. посіб. / [Л. Р. Наливайко та ін.] ; за заг. ред. Л. Р. Наливайко ; М-во внутр. справ України, Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. – Дніпро : ДДУВС, 2018. 607 с.
- 45 Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні : монографія / кол. авт. ; за заг. ред. В. С. Загорського. Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2016. 240 с.
- 46 Публічне управління: термінологічний словник. / уклад.: В.С.Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
- 47 Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні : монографія / кол. авт. ; за заг. ред. В. С. Загорського. Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2016. 240 с.
- 48 Постоян Т.Г. Психологія управління: навчальний посібник. Одеса : Університет Ушинського, 2020. 195 с.
- 49 Система публічного управління в умовах децентралізації влади: механізми горизонтальної взаємодії : монографія / Л. Л. Приходченко, С. Є. Саханенко, П. І. Надолішній та ін. ; за заг. ред. Л. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 332 с.
- 50 Скакун О.Ф. Теорія права і держави: підручник. 4-те видання. К.: Алерта, 2017. 528 с.
10. Стандарти європейського врядування : навч. посіб. / авт. кол. : І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, С. М. Гладкова та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. К. : НАДУ, 2009. 184 с.
- 51 Теорія держави і права: підручник; авт. кол.: В. О. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. Х.: Право, 2015. 368 с.
- 52 Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник / кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. К.: «Хай-Тек Прес», 2020. 296 с.
12. Теорія держави і права: підручник; авт. кол.: В. О. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. Х.: Право, 2015. 368 с.
- 53 Управління розвитком трудового потенціалу посадових осіб місцевого самоврядування: навч. посіб / заг. ред. В.О. Сивоконя. Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2015. 272с.
- 54 Шатіло В. А. Теоретичні проблеми конституційного механізму державної влади: співвідношення організаційних структур та функцій (вітчизняний і світовий досвід) : монографія. Київ : Юридична думка, 2017. 364с.

Допоміжна

- 1 Бачинська К.В. Державне управління, планування, фінанси : монографія / К. В. Бачинська, В. П. Марущак, О. І. Марущак. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. 228 с .
- 2 Віліжінський В. М. Реформування системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням національних традицій врядування : монографія / В. М. Віліжінський, М. П. Попов. О. : ОРІДУ НАДУ, 2016. 182 с.
- 3 Ганущак Ю. І. Територіальна організація влади: напрямки змін: монографія / Ю. І. Ганущак ; за заг. ред. В. С. Куйбіди ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Львів : Астролябія, 2013. 166 с.
- 4 Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
- 5 Державне управління : основи теорії, історії і практики: навч. посіб.; авт. кол. В.Д.Бакуменко, П.І.Надолішній, М.М.Іжа, Т. І. Арабаджі. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. 394 с.
4. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К. : Юстініан, 2007. 288 с.
- 6 Летучий Д. М. Інтегрування стилів управління як засіб підвищення ефективності державної служби : монографія / Д. М. Летучий, Н. Т. Гончарук. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2016. 164с.
- 7 Модель делегування суспільних послуг: польський досвід для України : практ. посіб. / авт.

кол. : М. Дадел, С. Серьогін, Є. Бородін [та ін.]. Д. : Грані, 2016. 136 с.

8 Петроє О. М. Соціальний діалог як інститут державного управління : навч.-метод.матеріали / О. М. Петроє ; упоряд. В. В. Святненко. К. : НАДУ, 2013. 84 с.

9 Державне регулювання інноваційного розвитку економіки України: стратегічні пріоритети: монографія / кол. авт.: М.А.Латинін, Н.В.Статівка, Д.А. Терещенко та ін, за заг.ред. д.держ.упр., проф. М.А.Латиніна. Х.: Вд-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2014. 320 с.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Блок «АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ».

ТЕМА 1. Теорія адміністративного менеджменту

Історичні передумови та еволюція адміністративного менеджменту. Класична адміністративна школа: А. Файоль. Л. Урвік, Г Черч, Дж. Муні, А. Рейлі. Теорія адміністративної організації ідеального типу М. Вебера. Сучасна концепція адміністративного менеджменту. Принципи адміністративного управління. Адміністративний менеджмент в різних ділових культурах та цивілізаціях: вплив національних традицій, культури та менталітету.

Місце і роль адміністративного менеджменту в управлінні організацією для досягнення цілей. Основні поняття в адміністративному менеджменті.

ТЕМА 2. Система адміністративного менеджменту та апарат управління

Система адміністративного управління (Administrative Management System - AMS). Категорії адміністративного менеджменту. Структура AMS. Рівні формування AMS. Адміністративний менеджмент в бізнес-організаціях (business administration), некомерційних та громадських організаціях (public administration).

Адміністративні органи управління та їх різновиди. Адміністрація (апарат управління) як орган адміністративного управління та суб'єкт адміністративного менеджменту, її форми, завдання, функції та структура.

Сутність і значення процесу адміністративного менеджменту. Складові процесу адміністративного менеджменту, функції (технологія), методи, управлінські рішення.

Менеджер-адміністратор як ключовий елемент системи адміністративного управління та суб'єкт адміністративного менеджменту. Зміст діяльності, функції й завдання менеджера-адміністратора. Адміністративні посади та їх ієрархія. Вимоги до сучасного менеджера-адміністратора.

ТЕМА 3. Наукові підходи до управління в адміністративній системі

Концепція системи менеджменту. Менеджмент як система. Рівні менеджменту. Види менеджменту. Адміністративний менеджмент. Концепція регулярного менеджменту і бізнес-інжинирингу.

Школа наукового й адміністративного управління, людських відносин, науки про поведінку з точки зору кількісних методів. Системний підхід. Ситуаційний підхід. Процесний підхід. Концепції ефективного адміністрування. Емпіричний підхід. Підхід з точки зору поведінки людини. Підхід з точки зору соціальної системи. Підхід з точки зору теорії прийняття рішень. Математичний підхід. Операційний підхід.

ТЕМА 4. Планування в адміністративному менеджменті

Сутність адміністративного планування. Цільовий підхід до планування. Принципи адміністративного планування. Рівні адміністративного планування, Методичні основи адміністративного планування. Методи розробки планів. Графіки виконання робіт.

Стратегічне бачення, прогнозування і програмування. Перспективне і стратегічне планування як основна функція адміністрації. Цільові комплексні програми. Короткотермінові та оперативні плани. Календарні плани. Маршрутні карти. Індивідуальні плани.

ТЕМА 5. Організовування праці підлеглих та проектування робіт

Сутність організування діяльності адміністрації та її роль в адміністративному менеджменті. Організування структури адміністрації. Закріплення повноважень, обов'язків та відповідальності працівників адміністрації підприємства. Делегування повноважень.

Централізація та правлінських повноважень в апараті управління. Конкретизація відповідальності.

Методологічні основи проектування організаційних структур адміністративного управління. Фактори, які впливають на процес проектування. Процедура проектування організаційних структур адміністративного управління. Інструменти проектування.

Горизонтальний, функціональний розподіл праці та вертикальна спеціалізація адміністративного управління. Рівні адміністративного управління. Департаменталізація в апараті управління. Види менталізації. Адміністративні одиниці. Побудова ієрархії адміністративного управління в апараті управління.

Концепція проектування роботи. Аналіз роботи. Зміст, вимоги та контекст роботи. Параметри роботи. Сприйняття змісту роботи. Зв'язок технології та проектування роботи. Моделі проектування робіт.

ТЕМА 6. Мотивування в адміністративному менеджменті. Контролювання та регулювання в адміністративному менеджменті

Класичні управлінські функції і навички керівника. Класифікації функцій керівника по Десслеру та Адаіру. Індивідуальна робота менеджера з підлеглими. Техніка виконання управлінських функцій. Делегування повноважень. Розподіл і підтримання відповідальності. Техніка делегування. Контроль і регулювання діяльності підлеглих. Побудова системи ефективного контролю. Елементи ефективного організаційного контролю. Техніка контролю.

Мотиви: поняття і види. Теорія мотивації. Теорії змісту мотивації. Індивідуальні та національні відмінності в структурі потреб. Мотиви економічної поведінки власників організації, менеджерів, робітників і службовців організації. Теорії процесу мотивації. Мотивація як форма соціального впливу. Наділення владою. Робота та кар'єра в епоху змін. Стимули: поняття і форми. Вибір ефективних форм стимулювання працівників різних соціальних груп організації. Пороги чутливості стимулів. Прогресивні способи і тенденції індивідуального і колективного стимулювання працівників у вітчизняній і зарубіжній практиці управління. Узгодження цілей та економічних інтересів учасників і організації.

Форми мотивування адміністративних працівників. Запобігання демотивації. Роль посадових окладів, надбавок, доплат та премій у мотивуванні Апарату правління. Нетрадиційні підходи до мотивування працівників апарату управління.

Види контролювання діяльності апарату правління. Попередній, поточний та завершальний контроль діяльності апарату правління. Особливості та умови контролювання адміністративної діяльності. Зміст адміністративного та виконавчого контролю. Принципи адміністративного контролю. Принципи адміністративного контролю. Види адміністративного контролю. Зовнішній та внутрішній адміністративний контроль. Адміністративні стандарти. Суцільний та вибіркового способи контролю. Візуальні та автоматизовані види контрольного спостереження. Інструменти адміністративного контролю. Бюджетний контроль, адміністративний аудит, статистичне спостереження, особисте спостереження, доповідь, звіт, нарада.

Особливості регулювання адміністративної діяльності в організації. Регулювання як спосіб усунення відхилень і недоліків адміністративної діяльності.

ТЕМА 7. Адміністративні методи управління.

Методи адміністративного менеджменту та їх класифікація. Організаційно-розпорядчі та адміністративно-розпорядчі методи. Накази, розпорядження, усні вказівки. Регламентація управління. Види регламентів. Методика розробки регламентів. Сучасні підходи до розробки регламентів. Особливості регламентації у сфері обслуговування.

Документальне, інформаційне, правове, кадрове і технічне забезпечення системи адміністративного менеджменту. Адміністративне діловодство в організації.

Природа адміністративної влади. Персоналізація та персоніфікація влади. Типологія керівників і підлеглих. Авторитет керівника. Обов'язки, права та відповідальність підлеглих. Адміністративний вплив. Способи адміністративного впливу. Дисциплінарний вплив.

Організація дисципліни та порядку. Розпорядження як спосіб реалізації адміністративної влади. Делегування влади підлеглим.

Раціоналізація, демократизація та економізація відносин між підлеглими та адміністрацією. Колективне управління.

ТЕМА 8. Адміністрування управлінських рішень.

Види управлінських рішень в системі адміністративного менеджменту. Створення системи комунікацій і інформаційного забезпечення організації. Побутова комунікаційних мереж в апараті управління. Форми адміністрування управлінських рішень. Форми прийняття управлінських рішень адміністрацією. Характеристика систем виконання управлінських рішень. Контроль над ухвалених рішень. Оцінка реалізації управлінських рішень. Санкції і стимулювання.

ТЕМА 9 Адміністрування бізнес-процесів.

Процесний підхід в адміністративному менеджменті. Технологія формування структури управління підприємством. Удосконалення структури управління організацією. Формування внутрішніх регламентів.

Організація бізнес-процесів в організації. Моделювання бізнес-процесів. Технологія ідентифікації бізнес-процесів організації. Реалізація процесного підходу до управління організацією.

Адміністративний менеджмент та концепція «бережливого виробництва». Інтеграція системи адміністративного менеджменту з автоматизованою системою управління організацією. Адміністративний менеджмент і системи управління якістю.

Інформаційні системи - основа сучасних технологій адміністративного менеджменту. Види та форми інформаційних систем в адміністративному менеджменті. Адміністративні ноу-хау.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Блок «Адміністративний менеджмент»

1. Історичні передумови та еволюція адміністративного менеджменту.
2. Класична адміністративна школа: А. Файоль, Л. Урвік, Г. Черч, Дж. Муні, А. Рейлі.
3. Теорія адміністративної організації ідеального типу М. Вебера.
4. Сучасна концепція адміністративного менеджменту.
5. Принципи адміністративного управління.
6. Критика концепції адміністративного менеджменту. Управлінський бюрократизм.
7. Проблеми й перспективи розвитку адміністративного менеджменту в умовах хаосу та невизначеності.
8. Адміністративний менеджмент в різних ділових культурах та цивілізаціях: вплив національних традицій, культури та менталітету.
9. Система адміністративного управління.
10. Адміністративний менеджмент в бізнес – організаціях, некомерційних та громадських організаціях.
11. Адміністрація (апарат управління) як орган адміністративного управління та суб'єкт адміністративного менеджменту, її форми та структура.
12. Складові процесу адміністративного менеджменту: функції (технологія), методи, управлінські рішення.
13. Менеджер – адміністратор як ключовий елемент системи адміністративного управління та суб'єкт адміністративного менеджменту.
14. Зміст діяльності, функції й завдання менеджера-адміністратора.
15. Адміністративні посади та їх ієрархія. Вимоги до сучасного менеджера – адміністратора.
16. Сутність адміністративного планування. Цільовий підхід до планування.
17. Адміністративні органи управління та їх різновиди. Рівні адміністративного планування.
18. Методичні основи адміністративного планування. Методи розробки планів. Графіки виконання робіт.
19. Перспективне і стратегічне планування як основна функція адміністрації.

20. Сутність організування діяльності адміністрації та її роль в адміністративному менеджменті.
21. Методологічні основи проектування організаційних структур адміністративного управління.
22. Горизонтальний, функціональний розподіл праці та вертикальна спеціалізація адміністративного управління.
23. Форми мотивування адміністративних працівників. Запобігання де мотивації.
24. Роль посадових окладів, надбавок, доплат та премій у мотивуванні апарату правління. Нетрадиційні підходи до мотивування працівників апарату управління.
25. Види контролювання діяльності апарату управління. Попередній, поточний та завершальний контроль діяльності апарату управління.
26. Особливості та умови контролювання адміністративної діяльності. Зміст адміністративного та виконавчого контролю.
27. Особливості регулювання адміністративної діяльності в організації. Регулювання як спосіб усунення відхилень і недоліків адміністративної діяльності.
28. Методи адміністративного менеджменту та їх класифікація.
29. Документаційне, інформаційне, правове, кадрове і технічне забезпечення системи адміністративного менеджменту.
30. Природа адміністративної влади. Персоналізація та персоніфікація влади.
31. Раціоналізація, демократизація та економізація відносин між підлеглими та адміністрацією. Колективне управління.
32. Види управлінських рішень в системі адміністративного менеджменту.
33. Створення системи комунікацій і інформаційного забезпечення організації. Побудова комунікаційних мереж в апараті управління.
34. Форми прийняття управлінських рішень адміністрацією. Характеристика систем виконання управлінських рішень.
35. Інформаційні системи – основа сучасних технологій адміністративного менеджменту. Види та форми інформаційних систем в адміністративному менеджменті.
36. Адміністративні ноу – хау.
37. Адміністрування бізнес – процесів.
38. Адміністративний менеджмент та концепція «бережливого виробництва».
39. Інтеграція системи адміністративного менеджменту з автоматизованою системою управління організацією (ERP – системи).
40. Адміністративний менеджмент і системи управління якістю за стандартами ISO.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА **Блок «Адміністративний менеджмент»**

Базова

1. Адміністративний менеджмент: навчальний посібник / Н. Я. Михаліцька, М. Р. Верескля, В. С. Михаліцький. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 320 с.
2. Адміністративний менеджмент для магістрів: підручник / за заг. ред О.М.Теліженка, С.В.Глівенка. Суми: Університетська книга, 2017. 872 с.
3. Бородіна О.А. Адміністративний менеджмент : навч. посіб. / О.А. Бородіна, Я.О. Ходова. Маріуполь : Приазов. держ. техн. ун-т., 2015. 84с.
4. Керівництво організацією : навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, Н.Т. Мала, О.Г. Мельник, І.С. Процик. Л. : Вид-во нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2008. 244с.
5. Козирева О. В., Зоїдзе Д. Р. Техніка адміністративної діяльності : навчальний посібник, Х. : Видавництво Іванченка, 2021. 197 с.
6. Новіков Б.В. Основи адміністративного менеджменту : навч. посіб. для студ. вузів / Б.В. Новіков, Г.Ф. Сініок, П.В. Круш. К. : Центр навч. літ-ри, 2004. 560с.
7. Організаційна культура та корпоративний імідж підприємства: навч. посіб. / Т.О. Дяченко, Л. І. Скібіцька. К. : Освіта України, 2011. 248с.

8. Основи адміністративного менеджменту: навч. посіб. / [В.Д. Бакуменко, Л.М. Усаченко, В.І. Тимцуник, О.В. Черв'якова] К. : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2013. 148 с.
9. Скібіцька Л.І. Лідерство й стиль роботи менеджера: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2009. 192с.

Допоміжна

- 1 Адізес І.К. Ідеальний керівник. Чому ним неможливо стати / перекл. з англ. С. Опацької. Київ: Наш Формат, 2017. 288 с.
- 2 Адізес І.К. Управління життєвим циклом корпорацій / перекл. з англ. Н. Палій. Харків: Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2018. 496с.
- 3 Адізес І.К. Управління змінами / перекл. з англ. Т. Семигіної. Київ: BookChef, 2018. 299 с.
- 4 Адізес І.К. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером / перекл. з англ. С. Сарвіри. Київ: Наш Формат, 2019. 312 с.
- 5 Адізес І.К. Гонитва за Розквітом. Максимізуйте успіх компанії за методологією Адізеса / перекл. з англ. Н. Борис. Дніпро: Monolith Bizz, 2019. 288 с.
- 6 Адізес І.К. Як подолати кризу управління. Діагностика та лікування проблем керівництва / перекл. з англ. В. Стельмаха. Харків: Фабула, 2019. 272 с.
- 7 Кім В.Ч., Моборн Р. Перехід до блакитного океану. Поза конкуренцією / перекл. з англ. Т. Фролова. Харків: Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2018. 288 с.
- 8 . Мінцберг Г. Анатомія менеджменту. Ефективний спосіб керувати компанією / перекл. з англ. Р. Корнути. Київ: Наш Формат, 2018. 408 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань.

Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2023 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту ННІ СГТ.

Протокол № 2 від 21 березня 2023 р.

Голова вченої ради навчально-наукового інституту
соціально-гуманітарних технологій,
голова фахової атестаційної комісії

Андрій КІПЕНСЬКИЙ

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, друга – німецька

АНОТАЦІЯ

Метою вступного випробування є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр».

Спеціаліст з перекладу повинен мати базові знання з англійської та німецької мови, включаючи курс лексики, граматики та усного мовлення; володіти різними видами мовної діяльності відповідно до фаху – перекладу з англійської та німецької мови українською та навпаки; знати особливості міжкультурної комунікації та норми спілкування англійською, німецькою та рідною мовами.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен знати та вміти:

- вільно читати і розуміти: суспільно-політичну, економічну, художню, науково-технічну літературу;
- користуватися усним монологічним та діалогічним мовленням у межах побутової, суспільно-політичної, економічної, науково-технічної тематики;
- перекладати з англійської та німецької мов рідною тексти з вказаних сфер;
- реферувати суспільно-політичну та науково-технічну літературу рідною, англійською та німецькою мовами;
- володіти навичками англійської та німецької розмовної та професійної мови.

Окрім того, абітурієнт повинен бути ознайомленим з особливостями міжкультурної комунікації та порівняння норм спілкування іноземною та рідною мовами.

Вимоги вступного випробування з іноземної мови базуються на вимогах рівня володіння іноземною мовою B2, який є стандартом для ОКР «Бакалавр» і загальним для студентів різних напрямів підготовки. Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію «Національного технічного університету» Харківського політехнічного інституту.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступне випробування включає зміст нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки:

1. Фонетика.
2. Граматика.
3. Лексика.
4. Усне мовлення

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

I. Фонетика англійської мови

Звуковий склад мови: Загальна характеристика. Органи мовлення та їхні функції. Звуки мовлення: загальні характеристики. Особливості англійської вимови. Транскрипція. Класифікація англійських звуків. Класифікація англійських фонем. Модифікація звуків у потоці мовлення. Склад, наголос, тон, мелодика. Ритм англійського мовлення. Інтонація.

Звуки мовлення. Артикуляція і коартикуляція. Артикуляція англійських звуків. Вимова та читання голосних у чотирьох основних позиціях. Вимова альвеолярних, гортанних та губних приголосних.

Складова структура.

Наголос у словах.

Інтонація. Компоненти інтонації. Логічний наголос у реченні. Фразовий наголос. Мелодика англійського речення. Розподіл речення на такти з ударними та не ударними компонентами. Вимова різних типів запитань. Ритм.

II. Фонетика німецької мови

Звуковий склад мови: Загальна характеристика. Органи мовлення та їхні функції. Звуки мовлення: загальні характеристики. Особливості німецької вимови. Фонетична транскрипція. Класифікація німецьких звуків. Основні характеристики німецьких голосних фонем. Основні характеристики німецьких приголосних фонем. Палаталізація. Склад, наголос, тон, мелодика. Ритм німецького мовлення. Інтонація.

Звуки мовлення. Артикуляція німецьких звуків. Вимова та читання коротких, довгих та напівдовгих голосних. Вимова дзвінких та глухих приголосних.

Складова структура.

Наголос у словах. Наголос префіксів та суфіксів.

Інтонація. Компоненти інтонації. Логічний наголос у реченні. Словесний наголос у фразі. Мелодика німецького речення. Розподіл речення на такти з ударними та не ударними компонентами.

III. Граматика англійської мови

Word Formation. Parts of Speech.

Types of Sentences. Principal Members. Secondary Members. Subject-predicate agreement. Word Order.

The Noun.

The Pronoun.

Present Tenses (Present Simple, Present Continuous, Present Perfect, Present Perfect Continuous).

Past Tenses (Past Simple, Past Continuous, Past Perfect, Past Perfect Continuous).

Future Tenses (Future Simple, Future Continuous, Future Perfect, Future Perfect Continuous).

Passive Voice.

Sequence of Tenses and Reported Speech.

The Numeral.

The Adjective and the Adverb.

The Article. General Notion. Functions. Classification of Nouns. Articles with Countable and Uncountable Nouns. Special Difficulties in the Use of Articles (seasons, time, meals, diseases). Use of Articles with Proper Nouns and Geographic Names.

Subjunctive Mood.

Conditionals Zero, 1, 2, 3. (Mixed). Conditionals without "if. Wishes.

Modal Verbs.

Gerund.

Participle I, II.

Infinitive.

Demonstratives. Possessives. Quantifiers.

Prepositions.

IV. Граматика німецької мови

Relativsätze. Deklination des Relativpronomens (der, die, das).

Perfekt. Hilfsverben sein, haben .

Partizip I, II.

Adjektive und Partizipien als Substantive.

Das Zustandspassiv.

Adjektiv.

Imperativ. Starke Verben Imperativ.

Sätze mit gleichartigen Satzgliedern.

Pronominaladverbien. Steigerungsstufen der Adjektive.

Passiv (Prasens Passiv, Präteritum Passiv)

Präteritum.
 Infinitiv mit und ohne zu.
 Pluralbildung der Substantive.
 Futur 1.
 Satzgefüge. Objektsätze.
 Temporalsätze.
 Finalsätze.
 Deklination der Eigennamen.
 Konditionalsätze. Konzessivsätze.
 Konjunktiv. Präsens K. Perfekt K.

V. Лексика англійської мови

Лексичні особливості англійських текстів (загальна літературна лексика, ідіоматичні вирази, сталі фрази, фразеологічні одиниці, терміни, архаїзми, неологізми, запозичення, слова іншомовного походження, аббревіатури, скорочення, реалії, антропоніми, топоніми, пароніми, синоніми, омоніми, полісемічні та багатозначні слова).

Словниковий запас студента, який пройшов курс вивчення англійської мови на рівні Advanced, повинен складати не менше чотирьох тисяч лексичних одиниць.

VI. Лексика німецької мови

Лексичні особливості німецькомовних текстів (загальна літературна лексика, терміни, архаїзми, неологізми, запозичення, слова іншомовного походження, аббревіатури, скорочення, композити, сленг, фразеологічні одиниці, реалії, антропоніми, топоніми, пароніми, лексична синонімія, омонімія, полісемія та багатозначність).

VII. Усне мовлення (розмовні теми з англійської мови)

Student's Life.
 Countries. Nationalities Capital Cities. Languages.
 At the Customs. Passport control.
 At the airport.
 Hotel.
 Weather and Climate.
 Food and Meals.
 Sports.
 Nature. Flora and Fauna.
 Environmental Protection.
 English in the 21st Century.
 Urbanization.
 Kharkiv.
 Art. Museums. Painters.
 Theatres. Cinema.
 Politics and Public Institutions.
 Crime, Court Systems.
 Science and Technology.
 Looking for a Job.
 My Future Profession.

VIII. Усне мовлення (розмовні теми з німецької мови)

Die Bundesländer. Die Visitenkarten der Bundesländer.
 Die Kultur Deutschlands.
 Erlebniskalender Volks- und Heimatfeste.
 Kulturelle Vielfalt im Bundesstaat.
 Kulturpolitik in Deutschland.
 Mai – Trachtenfest.
 Medien. Was Manager in Deutschland lesen.
 Presse und Medien – neue Chancen, neue Herausforderungen.
 Deutschsprachige Zeitungen im Ausland.

Rundfunk und Fernsehen in Deutschland.
 Studium in Deutschland.
 Deutsche Universitäten.
 Der Aufbau einer Universität.
 Versicherungen in Deutschland.
 Versicherungen in der Ukraine.
 Krankenversicherung, Rentenversicherung und Arbeitslosenversicherung.
 Jugendorganisationen und Vereine in Deutschland.
 Jugend in Deutschland.
 Tourismus in Deutschland.
 Die beliebtesten Tourismusziele der Deutschen.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА (АНГЛІЙСЬКА МОВА)

Базова

1. Cunningham S., Moor P. Cutting Edge Intermediate, Upper-Intermediate, Advanced: Students' Book. -Longman, 2005.
2. Cunningham S., Moor P. Cutting Edge Intermediate, Upper-Intermediate, Advanced: Workbook. -Longman, 2005.
3. Evans V. Round-up 5-6. – Pearson Education Limited, 2003.
4. Murphy R. Grammar in Use. – Cambridge University Press, 2005.
5. Swan M. Practical English Usage. – Oxford University Press, 2005.

Допоміжна

1. Dooley J., Evans V. Grammarway 1-2-3-4. – Express Publishing, 2004.
2. Fitikides T.J. Common Mistakes in English. – Pearson Education Limited, 2002.
3. McCarthy M., O'Dell F. Vocabulary in Use. – Cambridge University Press, 1997.
4. Бадан А.А., Тончаренко Т.Є. Міжкультурна комунікація. Навч. посібник. -Х.: 2000.
5. Царьова С.О. Презентації. Навчально-методичний посібник. – Х.: 2000.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА (НІМЕЦЬКА МОВА)

Базова

1. Островська І.Г. Тексти актуальної соціально-економічної тематики для поглибленого вивчення німецької мови. – Київ: КНЕУ, 2004. – 262 с
2. Deutsch – Land und Leute: Підручник з німецької мови. / Кунч Л., Різванова Е., Тимченко Є. – К. – РВВ "Заповіт" МГП "Інформ ВТ сервіс", 1993 – 374 с
3. Євгіненко Д.А. Практична граматики німецької мови./Євгіненко Д.А., Артамоновська С.А., Білоус О.І. Вінниця: Нова книга, 2008. – 300 с
4. Кудіна О., Феклістова Т. Німецька мова для початківців: підручник для студ. вищ. навч. закл./О.Ф.Кудіна, Т.О.Феклістова. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 520 с.
5. Куленко В.Є., Власов Є.Н. Підручник для вивчаючих німецьку мову як другий фах. / Куленко В.Є., Власов Є.Н. Вінниця: Нова книга, 2001. – 414 с

Допоміжна

1. Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
2. Luscher R. Übungsgrammatik für Anfänger. – Ismaning: Verlag für Deutsch, 2003
3. Tatsachen über Deutschland, Frankfurt/Main: Societats-Verlag, 2000
4. Phonethek intensiv. Aussprachetraining. U.Hirschfeld, K.Reinke, E.Stock. -Berlin: Langenscheidt, 2007. – 176 S.
5. Німецька мова: поглиблений курс: підручник / Г. П. Ятель, І. О. Гіленко, Т. С. Мироненко. – К.: Вища шк., 2002. – 214 с.
6. Євгіненко Д.А., Білоус О.М., Гуменюк О.О., Зеленко Т.Д., Кубинський Б.В., Білоус О.І., Артамоновська С.П. Практична граматики німецької мови. Навчальний посібник для студентів та учнів. Комунікативні вправи і завдання. 2-е видання, виправлене та доповнене. Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. 400с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2023 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту ННІ СГТ.

Протокол № 2 від 21 березня 2023 р.

Голова вченої ради навчально-наукового інституту
соціально-гуманітарних технологій,
голова фахової атестаційної комісії

Андрій КІПЕНСЬКИЙ

Педагогіка вищої школи

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання за освітнім рівнем «Магістр» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» спеціалізація 011.01 «Педагогіка вищої школи» є комплексна перевірка знань, які отримані в результаті вивчення дисципліни «Педагогіка», передбаченою освітніми програмами та навчальними планами та відповідності освітньому рівню «Бакалавр».

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати:

- основні теоретичні положення педагогіки, включаючи сучасні технології та методи навчання, засоби навчання;
- основні етапи розвитку педагогіки як науки;
- мету, методи і завдання виховання;
- категорії дидактики;
- види контролю знань, умінь та навичок.

уміти:

- реалізовувати набуті знання щодо вмінь викладача на практиці;
- застосовувати методи науково-педагогічних досліджень;
- контролювати знання, вміння, навички студентів.

Тести з педагогіки складаються з 14 завдань різного рівня складності:

12 завдань першого рівня складності,

2 завдання другого рівня складності.

Завдання першого рівня складності передбачають, що абітурієнт серед наведених варіантів відповідей повинен обрати правильні. Завдання другого рівня складності передбачають розкриття основних понять, положень, принципів розвитку педагогічної науки у формі письмової розгорнутої відповіді на відкрите питання.

Кожне правильно виконане завдання першого рівня складності оцінюється максимально у 6 балів. Якщо завдання не виконано або виконано невірно, воно оцінюється в 0 балів.

Завдання другого рівня складності оцінюються максимально у 14 балів.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки:

- Педагогіка.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Предмет педагогіки як науки.
2. Головні завдання педагогічної науки.
3. Категорії педагогічної науки: виховання, навчання, освіта та ін.
4. Система педагогічних наук, джерела їх розвитку, зв'язок з іншими науками.

5. Поняття про методологію педагогіки та її рівні.
6. Підходи до вивчення педагогічних явищ.
7. Методи педагогічних досліджень.
8. Загальна характеристика педагогічного процесу.
9. Закономірності педагогічного процесу.
10. Принципи педагогічного процесу.
11. Педагог як суб'єкт педагогічного процесу.
12. Студент як суб'єкт педагогічного процесу.
13. Педагогічна взаємодія суб'єктів педагогічного процесу.
14. Педагогічна майстерність та її елементи.
15. Педагогічна культура та її складові.
16. Педагогічні здібності та педагогічна здатність.
17. Об'єкт і предмет сучасної дидактики.
18. Поняттєво-термінологічний апарат сучасної дидактики.
19. Загальна характеристика навчального процесу.
20. Сутність, структура та рушійні сили процесу навчання.
21. Основні компоненти навчального процесу.
22. Функції навчального процесу.
23. Закони, закономірності навчання та їх взаємозв'язок з принципами.
24. Методи навчання та їх класифікація.
25. Критерії вибору методів навчання.
26. Характеристика традиційних методів навчання.
27. Поняття про методи активізації навчально-пізнавальної діяльності та їх класифікація.
28. Сучасні дидактичні системи.
29. Поняття про форми організації навчання.
30. Класифікація форм організації навчання.
31. Навчальне заняття: типи та структура.
32. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів.
33. Контроль і оцінка як педагогічні категорії.
34. Види, форми й методи контролю та оцінки навчальних досягнень студентів.
35. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.
36. Сутність виховання як суспільно – історичного поняття.
37. Сутність виховного процесу.
38. Виховання як провідний фактор формування і розвитку особистості.
39. Закономірності виховного процесу.
40. Принципи виховання та їх характеристика.
41. Зміст виховання як педагогічна проблема.
42. Поняття про методи, прийоми і засоби виховання.
43. Класифікація методів виховання.
44. Сутність самовиховання, методи та умови їх ефективного застосування.
45. Модель процесу виховання та характеристика її складових.
46. Основні напрямки виховання.
47. Національне виховання: сутність та ідеали.
48. Педагогічна характеристика соціального середовища.
49. Виховні функції соціального середовища.
50. Сучасні стратегії розвитку освіти в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України Про вищу освіту (Із змінами, внесеними згідно із Законом № 76-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 6, ст.40) // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрану. – Дата звернення 30.11.2015.

2. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). – К.: Райдуга, 1994.
3. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. –23 квітня.
4. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В.П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
5. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : «Академвидав», 2006. 352 с. (Альма-матер). URL : https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf
6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульнорейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Vitvytska_Svitlana/Osnovy_pedagogiky_vyschoi_shkoly.pdf?
7. Психологія вищої школи : підручник / О.І. Власова, В.А. Семиченко, С.Ю. Пашенко, Я.Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2015. 405 с. URL : <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/vlasovoyi-o.-i.-2015-psyhologiya-vyshhoyi-shkoly.pdf>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань.

Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2023 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту ННІ СГТ.

Протокол № 2 від 21 березня 2023 р.

Голова вченої ради навчально-наукового інституту
соціально-гуманітарних технологій,
голова фахової атестаційної комісії

Андрій КІПЕНСЬКИЙ

Прикладна та комп'ютерна лінгвістика

АНОТАЦІЯ

Вступні випробування за фахом на навчання у магістратурі зі спеціалізації «Прикладна лінгвістика» проводиться комісією, створеною на кафедрі ІКС.

Випробування здійснюється у письмовій та усній формі. Абітурієнт обирає екзаменаційний білет, який складається з двох питань дисциплін технічної спрямованості (по одному питанню з відповідної дисципліни) таких як «Інформаційно-ресурсне забезпечення лінгвістичної діяльності», «Математичне моделювання в лінгвістиці» та трьох питань дисциплін філологічної спрямованості (по одному питанню з відповідної дисципліни) таких як «Теорія та практика перекладу», «Переклад ділового мовлення», «Практичний курс німецької мови». Переліки питань зазначених дисциплін надаються абітурієнту заздалегідь.

Відповіді на перші два питання даються усно українською мовою, на третє й четверте питання також усно англійською мовою, на п'яте – усно німецькою мовою. Час підготовки до усної відповіді – 50 хвилин. В процесі підготовки абітурієнт фіксує тези відповідей на екзаменаційні питання на спеціальному листі тестування за фахом з печаткою приймальної комісії факультету.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію «Національного технічного університету» Харківського політехнічного інституту.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступне випробування включає зміст нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки:

1. Математична та комп'ютерна лінгвістика.
2. Теорія та практика перекладу.
3. Переклад ділового мовлення
4. Практичний курс другої іноземної мови (німецька або французька)

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

Питання з дисципліни «Практичний курс другої іноземної мови» (німецька)

1. Bekanntschaft. Die Deklination der Personal- und Reflexivpronomen. Die Modalverben im Präsens.
2. Die Familie. Die Deklination der Possessivpronomen und der Verneinung kein. Die Steigerungsstufen der Adjektive.
3. Haus. Wohnung. Präpositionen mit Dativ und Akkusativ.
4. Studium. Unterricht. Die Deklination der Substantive. Pluralbildung der Substantive. Adverbien. Allgemeines.
5. Im Sprachlabor. Imperativ. Sätze mit gleichartigen Satzgliedern.
6. Mahlzeiten. Perfekt. Das Pronomen man.
7. Tagesablauf. Präteritum. Infinitiv mit und ohne zu. Infinitivgruppen.
8. Freizeitgestaltung: Das Wochenende. Besuch. Futurum. Allgemeines. Futurum I. Satzreihe.
9. Hobbys. Sport. Pronominaladverbien. Satzgefüge: Objektsätze.
10. Lebenslauf. Plusquamperfekt. Satzgefüge: Temporalsätze.
11. Die Stadt. Auf der Straße. Passiv. Allgemeines. Vorgangspassiv. Substantive und Adjektive mit der Nachsilbe -er (von geographischen Namen)
12. Kleidung. Einkäufe: Warenhaus. Die Deklination der Adjektive. Zusammengesetzte Adjektive.
13. Einkäufe: Fachgeschäft. Lebensmittelgeschäft. Satzgefüge: Attributsätze. Lokalsätze. Finalsätze.

14. Jahreszeiten. Wetter. Das Pronomen es. Satzgefüge: Komparativsätze. (Modalsätze) Konditionalsätze (Bedingungssätze) Konzessivsätze Kausalsätze.
15. Beim Arzt. Konjunktiv. Allgemeines. Präsens Konjunktiv. Perfekt Konjunktiv
16. Post. Telefon. Präteritum Konjunktiv. Plusquamperfekt Konjunktiv.
17. Reisevorbereitungen. Dienstleistungen. Futurum I, II Konjunktiv. Zustandspassiv.
18. Reise. Auslandsreise. Konditional I, II Konjunktiv.

**Питання з дисципліни «Практичний курс другої іноземної мови»
(французька)**

1. Faire la connaissance. Les pronoms sujets. Les possessifs. La conjugaison de verbes de la 1-er groupe au présent de l'indicatif.
2. La famille. La conjugaison de verbes de la 2-e groupe au présent de l'indicatif.
3. La négation.
4. Le logement. Les prépositions de lieu. Les degrés de comparaison des adjectifs.
5. L'éducation. La formation professionnelle. L'accord des adjectifs. Les verbes pronominaux.
6. La communication. Les langues. Le discours rapporté. Les adverbes.
7. L'alimentation. Le passé composé. L'expression de la quantité.
8. La vie quotidienne. La conjugaison de verbes de la 3-e groupe au présent de l'indicatif. Les mots interrogatifs.
9. Les voyages. Le futur proche. Le futur simple.
10. Les loisirs. Les sports. Le passé composé (verbes pronominaux). L'impératif.
11. Le monde professionnel. L'imparfait. Les indéfinis.
12. La ville. La voix passive. Les pronoms personnels (en, y).
13. Les vêtements. Les pronoms personnels compléments. Le subjonctif présent.
14. Les commerces et les services. Les pronoms relatifs. Le conditionnel passé.
15. Les saisons. Le temps. La date. L'utilisation de 'il' impersonnel. Les verbes introducteurs de discours rapporté.
16. La santé. Le subjonctif passé. Le participe passé.
17. La poste. Le téléphone. Le plus-que-parfait. Les expressions de temps.
18. Le numérique. La concordance des temps de l'indicatif. Le participe présent.
19. Les médias. Le conditionnel présent. Les indicateurs temporels au discours rapporté.

Питання з дисципліни «Теорія та практика перекладу»

1. Translation as a notion and subject. Types of translation. The notion of interpretation.
2. Lexical problems of translation. Lexical semantics and translation.
3. Lexicological aspects of translation. Methods and ways of translating various proper names.
4. Units of international lexicon and ways of rendering their meaning and lingual form.
5. Notion and classifications of realias (units of nationally biased lexicon). Ways of their translation.
6. Translation of idiomatic expressions
7. Asyndetic noun clusters and rendering their meaning into Ukrainian. Approaches to translating asyndetic substantival clusters
8. Grammatical meanings in translation. Context and situation of translation.
9. Lexical aspects of translation of scientific and technical texts. Translation of terminology.
10. Special features of translation of scientific literature.
11. Special features of translation of political literature, newspaper and magazine materials.
12. Special features of translation of fiction.
13. Lexical and semantic aspects of translation of the materials in the it sphere.
14. Business communication and correspondence. Achieving a tone to suit a business reader.
15. Writing in business world. Composition and translation of business letters.
16. Composition and translation of contracts. Essential clauses of a contract.
17. Grammatical aspects of translation of scientific and technical texts.
18. Rendering the meaning of syntactic constructions.

Питання з дисципліни «Математична та комп'ютерна лінгвістика»

1. Що таке модель та моделювання?
2. Які основні етапи моделювання?
3. Опишіть класифікацію математичних моделей.
4. Що таке лінгвістична модель? Які її особливості?
5. Що таке дані, інформація, знання, текст?
6. Опишіть класифікацію та властивості знань.
7. Які існують джерела знань?
8. Яка проблема формування нових знань?
9. Опишіть класи методів та моделей представлення знань.
10. Як виглядає фреймова модель представлення знань? Які її недоліки та переваги?
11. Який вид має продукційна модель представлення знань? Які її недоліки та переваги?
12. Що таке експертна система? Яка її структура?
13. Як виглядає логічна модель представлення знань? Які її недоліки та переваги?
14. Який вид має мережева модель представлення знань? Які її недоліки та переваги.
15. Що таке онтологія? Яка формальна модель онтології? Назвіть принципи побудови онтології.
16. Опишіть класифікацію онтологій. Назвіть принципи проектування та реалізації онтології. Які існують мови опису онтології?
17. Перелічіть етапи аналізу текстів.
18. Назвіть методи попередньої обробки текстів?
19. Назвіть задачі Text Mining.
20. Приведіть алгоритми методів попередньої обробки текстів.
21. Проаналізуйте загальний опис процесу вилучення понять з тексту.
22. Опишіть стадії локального аналізу тексту.
23. Перелічіть стадії інтеграції та виводу понять.
24. Опишіть статистичний алгоритм для вилучення ключових понять з тексту.
25. Опишіть задачу класифікації текстів.
26. Приведіть методи класифікації текстових документів.
27. Що таке анотація (реферат)? Проаналізуйте етапи анотування (реферування).
28. Сформулюйте основні вимоги до систем автоматичного анотування (реферування).
29. Приведіть приклади методів вилучення фрагментів для анотацій (рефератів).
30. Проаналізуйте характеристики словосполучень, слів та морфем.
31. Назвіть вхідні та вихідні дані для морфологічного аналізу.
32. В чому полягають труднощі морфологічного аналізу нових слів?
33. Які основні принципи побудови логічної мережі?

Питання з дисципліни «Переклад ділового мовлення»

1. Cv
2. Resume
3. Job application
4. Business letters
5. Cover letter
6. Job interview
7. Memo(randums)
8. Making inquiries
9. Placing orders
10. Letters of credit (lc)
11. Contracts
12. Clauses of contract
13. Invoicing

14. Fairs, exhibitions
15. Advertising

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- 1....R. Hausser: Foundations of Computational Linguistics: Human-Computer Communication in Natural Language, 3rd ed. // Springer, 2014.
- 2....D. Jurafsky, J.H. Martin: Speech and Language Processing: An Introduction to Natural Language Processing, Computational Linguistics, and Speech Recognition, 2nd ed. // Prentice Hall, 2008.
- 3....J. Eisenstein: Natural Language Processing. // The MIT Press, 2018.
- 4....C. Barriere: Natural Language Understanding in a Semantic Web Context. // Springer, 2016.
- 5....P.M. Nugues: Language Processing with Perl and Prolog: Theories, Implementation, and Application, 2nd ed. // Springer, 2014.
- 6....Meduna, O. Soukup: Modern Language Models and Computation: Theory with Applications. // Springer, 2017.
- 7....V. Brezina: Statistics in Corpus Linguistics: A Practical Guide. // Cambridge University Press, 2018.
- 8....T. McEnery, A. Hardie: Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice. // Cambridge University Press, 2012. 12
- 9....M. Weisser: Practical Corpus Linguistics: An Introduction to Corpus-Based Language Analysis. // John Wiley & Sons, Inc., 2016.
- 10..D. Biber, R. Reppen: The Cambridge Handbook of English Corpus Linguistics. // Cambridge University Press, 2015.
- 11..Бондаренко В. В. Переклад науково-технічної літератури : навч. посіб. / В. В. Бондаренко, В. В. Дубічинський, В. М. Кухаренко. – Харків : НТУ «ХПІ», 2001. – 162 с.
- 12..Драненко Г.Ф. Français, niveau avancé DALF: Навч. посібник для вищ. навч. закл. – Київ, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 232 с.: іл.
- 13..Костюк О.Л. Français, niveau intermédiaire DELF: Навч. посібник для вищ. навч. закл. – Київ, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 224 с.
- 14..Опацький С.Є. Français, niveau débutant: Підруч. Для вищ. навч. закл. – К.; Ірпінь: «Перун», 2003. – 312 .
- 15..Akyuz A. Exercices de vocabulaire en contexte. – Paris: Hachette, 2000. – 128 p.
- 16..Grégoire M. Grammaire progressive du français: avec 500 exercices. – Paris : CLE International, 2010. – 256 с.
- 17..Miquel C. Grammaire en dialogues. – Paris: CLE International, 2005. – 128 p.
- 18..Siréjols E. Vocabulaire en dialogues. – Paris: CLE International, 2007. – 128 p.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2023 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту ННІ СГТ.

Протокол № 2 від 21 березня 2023 р.

Голова вченої ради навчально-наукового інституту
соціально-гуманітарних технологій,
голова фахової атестаційної комісії

Андрій КІПЕНСЬКИЙ

Психологія

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання на другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» є комплексна перевірка знань, які отримані в результаті вивчення циклу ОК, передбачених освітньою програмою та навчальними планами у відповідності з першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія. Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

Знати: законодавчі та інструктивні матеріали, що стосуються психологічних аспектів професійної діяльності та поведінки людини.

Вміти: застосовувати загально-теоретичні та прикладні знання при розробці конкретних проектів з психологічної проблематики; інтерпретувати отримані результати у відповідності з поставленим завданням; забезпечувати психопрофілактичну та профорієнтаційну роботу серед населення; забезпечувати проведення психодіагностичного обстеження; психологічне забезпечення робіт з профорієнтації, профвідбору та адаптації персоналу, тощо.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Вступний іспит проводиться в онлайн форматі. Екзаменаційний білет складається із тестових питань: теоретичних та питань практично-творчого характеру. Час для підготовки – 90 хвилин.

Теоретичні питання спрямовані на визначення рівня знань вступників в оволодінні основними поняттями й категоріями психологічної науки, обізнаності із дослідженнями вітчизняної та зарубіжної психології, теоретичними підходами, концепціями. Вони орієнтовані на визначення ступеня сформованості у майбутніх психологів умінь аналізу, узагальнення психологічних явищ, визначення їх структури, закономірностей та психологічних механізмів розвитку тощо.

Питання практично – творчого характеру передбачає уміння інтегрувати знання, отримані впродовж вивчення різних теоретичних, прикладних та практичних психологічних дисциплін. Саме такий тип питань дозволяє найбільш адекватно визначити рівень професійної підготовки кожного випускника, його креативність, уміння мислити і знаходити вихід із проблемних ситуацій. У них яскраво проявляється рівень сформованості практичних навичок майбутнього фахівця та загалом рівень його професійної компетентності.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступне фахове випробування включає зміст нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки:

- Вступ до спеціалісті;
- Загальна психологія;
- Психофізіологія;
- Математичні методи в психології;
- Історія психології;
- Диференціальна психологія;
- Експериментальна психологія;
- Професійна психологія;
- Вікова психологія;
- Педагогічна психологія;
- Соціальна психологія.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

1. Предмет і задачі психологічної науки і практики.
2. Виникнення і розвиток психіки.
3. Свідомість і несвідоме.
4. Поняття, завдання та розділи практичної психології.
5. Психопрофілактика, її завдання.
6. Психодіагностика, її завдання.
7. Психоконсультування, її завдання.
8. Психотерапія, її завдання.
9. Етичний кодекс психолога.
10. Індивідуальна та групова робота психолога.
11. Психофізіологія як наука, методи дослідження і морфо-функціональні особливості нервової системи.
12. Психофізіологія пам'яті.
13. Психофізіологія уваги.
14. Психофізіологія емоцій.
15. Сон і сновидіння. Психофізіологія навчання.
16. Психофізіологічні основи індивідуальності.
17. Психофізіологія професійної діяльності.
18. Засади класифікації психічних явищ.
19. Психічні процеси. Психічні стани. Психічні властивості.
20. Взаємозв'язок психічних процесів, станів та властивостей.
21. Пізнавальна сфера психіки.
22. Емоційно-вольова сфера психіки.
23. Проблема взаємозв'язку пізнавальної та емоційної сфери психіки.
24. Проблема природи психіки у вітчизняній психології. Детермінація психічного.
25. Дослідження особистості з позицій теорії рис: Г. Олпорт, Р. Кеттелл, Г. Айзенк.
26. Теорії діяльності.
27. Структура діяльності.
28. Процес, ціль і продукт діяльності.
29. Вчення про мотивацію.
30. Теорія провідних типів діяльності.
31. Дослідження особистості з позицій теорії типів.
32. Розвиток теорії особистості в Європі та США у XX ст.
33. Обробка значної кількості емпіричних даних.
34. Аналіз даних про відмінність об'єктів та їх багатовимірне шкалювання.
35. Математичне моделювання психологічних явищ.
36. Методи аналізу даних.
37. Методи застосування статистичних критеріїв, при з'ясуванні відмінностей у рівнях досліджуваної ознаки.
38. Застосування статистичних критеріїв в універсальних та спеціалізованих пакетах прикладних програм обробки даних.
39. Пояснювальні принципи і підходи до побудови історії психології
40. Історія психології як галузь психологічної науки.
41. Розвиток психологічної думки в контексті філософії.
42. Давнього світу і психологічні теорії античності.
43. Розвиток психологічної думки в контексті релігійних ідей середньовіччя.
44. Розвиток філософської і психологічної думки в епоху Відродження та наукової революції. Епоха Просвітництва і рух філософсько-психологічної думки. XIX сторіччя – зародження психології.

45. Розвиток і основні досягнення фізіології нервової системи і органів почуттів у XIX столітті.
46. Виникнення психофізики і психометрії.
47. Розвиток еволюційних ідей у біології і їхнє значення для психології.
48. Сучасна психологія: школи, напрями, тенденції розвитку.
49. Вітчизняна психологія, її школи і напрями
50. Диференційна психологія як наука: її предмет, специфіка, історія, методи.
51. Основні поняття диференційної психології.
52. Диференційна психологія чоловіків та жінок.
53. Статева ідентифікація: етапи та основні механізми формування статевої ідентичності. Копінг-стратегії та захисні механізми особистості.
54. Класифікації особистостей та характерів
55. Стильові особливості індивідуальності.
56. Моральні особливості особистості та специфіка їх дослідження.
57. Вступ до експериментальної психології;
58. Історія розвитку експериментальної психології;
59. Емпіричні та неемпіричні методи дослідження;
60. Наукове дослідження: його принципи і структура
61. Методи добування емпіричних даних;
62. Експеримент як метод психологічного дослідження;
63. Експериментальне спілкування;
64. Етичні норми роботи психолога-експериментатора;
65. Основні характеристики психологічного експерименту;
66. Моделювання в експерименті;
67. Експериментальні та не експериментальні плани;
68. Організація і проведення експериментального дослідження;
69. Психологічне вимірювання;
70. Кількісна та якісна обробка експериментальних даних;
71. Узагальнення та інтерпретація результатів експерименту;
72. Представлення результатів експерименту.
73. Введення в психологію праці у нових сферах професійної діяльності.
74. Культурно-історичні основи розвитку психологічного знання про працю.
75. Професійна праця як соціально-психологічна реальність.
76. Проблеми професіографування та профвідбору.
77. Розвиток людини в трудовому процесі.
78. Психологічні особливості професійної діяльності.
79. Психологічні особливості праці в організації.
80. Стреси та конфлікти в професійній діяльності.
81. Основи професійного самовизначення.
82. Цінісно-сміслові основи трудової діяльності.
83. Психолог-практик як суб'єкт праці.
84. Методологічні підходи до раціоналізації трудової діяльності.
85. Раціоналізація праці управлінського персоналу.
86. Раціоналізація трудової поведінки людини.
87. Раціоналізація робочих місць.
88. Оптимізація працездатності працівників.
89. Розвиток здібності до трудової діяльності.
90. Предмет, задачі і особливості вікової психології як науки.
91. Категорії «розвиток», «протиріччя» у віковій психології.
92. Поняття віку в психології.
93. Теорії психічного розвитку.
94. Період дитинства (2 місяці – 1 рік).
95. Раннє дитинство – від 1 року до 3.
96. Дошкільне дитинство – від 3 до 7 років.

97. Молодший шкільний вік – від 7 до 10 років.
98. Підлітковий період – від 11 до 14 років.
99. Ранній юнацький вік – від 15 до 17 років.
100. Рання дорослість – від 20 до 40 років.
101. Середня дорослість – від 40 до 60 років.
102. Пізня дорослість – від 60 і далі.
103. Педагогічна психологія як галузь психологічної науки
104. Психологія навчання
105. Управління процесом навчання
106. Психологія учіння
107. Психологія виховання
108. Вікові аспекти виховання та індивідуальний підхід
109. Психологія педагогічної праці
110. Психологічні вимоги до особистості педагога
111. стадії розвитку соціальної психології
112. соціальна психологія – як наука історичний аспект;
113. сучасні напрями розвитку зарубіжної соціальної психології;
114. напрями соціальної психології;
115. соціально-психологічний аспект дослідження особистості;
116. дослідження окремих моделей соціалізації особистості; соціально-психологічні закономірності спілкування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійчук І.П. Математична статистика для психологів. Навчально-методичний посібник / І.П.Андрійчук. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2011. – 132 с.
2. Бондарчук О.І. Експериментальна психологія: Курс лекцій / О.І.Бондарчук. – К.: МАУП, 2003. – 120 с.
3. Бочелюк В.Й. Методика та організація наукових досліджень із психології: Навчальний посібник / В.Й. Бочелюк, В.В. Бочелюк. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.
4. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: Навчальний посібник / С.В. Васьківська. – К.: Четверта хвиля, 2004. – 256 с.
5. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник / [О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська та ін.]. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
6. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.І.Власова. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
7. Волянська О.В. Соціальна психологія: Навчальний посібник / О.В. Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
8. Галян О.І. Експериментальна психологія: Навчальний посібник / О.І. Галян, І.М. Галян. – К.: Академвидав, 2012. – 400 с.
9. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник / Т. В. Дуткевич. – К.: ЦНЛ, 2005. – 456 с.
10. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія / Т.В. Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2009.
11. Заброцький М.М. Педагогічна психологія: Курс лекцій / М.М. Заброцький. – К.: МАУП, 2000. – 100 с.
12. Клименко В.В. Психологія творчості: Навчальний посібник / В.В.Клименко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480 с.
13. Конспект лекцій, методичні вказівки та контрольні завдання з курсів «Вікова психологія» та «Педагогічна психологія» / Уклад. Романовський О.Г., Гура Т.В., Богдан Ж.Б., Подбуждая Н.В. – Харків: НТУ «ХПІ», 2014. – 76 с.
14. Корміло О.М. Основи науково-психологічних досліджень. Навчально-

методичний посібник / О.М. Кормило. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2012. – 234 с.

15. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: Навчальний посібник / С.Б. Кузікова. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 384 с.

16. Ложкін Г.В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика / Г.В. Ложкін, Н.І. Пов`якель. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 416 с.

17. Максименко С.Д. Експериментальна психологія: [підручник] / С.Д. Максименко, Е.Л. Носенко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.

18. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник / С.Д. Максименко. – К.: ЦУЛ, 2010. – 272 с.

19. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 688 с.

20. Основи практичної психології: Підручник / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелєва та ін. – К.: Либіль, 1999. – 536 с.

21. Радчук Г.К., Кормило О.М. Диференціальна психологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г.К. Радчук, О.М. Кормило. – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2009. – 424 с.

22. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття / В.А. Роменець, І.П. Маноха – К.: Либідь, 1998. – 988 с.

23. Руденко В.М. Математичні методи в психології / В.М. Руденко, Н.М. Руденко. – К.: Академвидав, 2009. – 384 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтин гова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визнач ення	Націонал ьна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах ; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки ; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні ; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу ; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки ; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв'язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв'язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

До суми отриманих за перевірку балів додається 100 балів, що становить підсумкову оцінку роботи.

Тести з публічного адміністрування складаються з 10 завдань різного рівня складності:

10 завдань першого рівня складності,

2 завдання другого рівня складності.

Завдання першого рівня складності передбачають, що абітурієнт серед наведених варіантів відповідей повинен обрати правильну. Завдання другого рівня складності передбачають розкриття основних понять, положень, принципів розвитку науки управління у формі письмової розгорнутої відповіді на відкрите питання.

Кожне правильно виконане завдання першого рівня складності оцінюється у 8 балів. Якщо завдання не виконано або виконано невірно, воно оцінюється в 0 балів.

Завдання другого рівня складності оцінюються за наступними критеріями:

Бали	Характеристика відповідей абітурієнта
1-3 бали	Відповіді на питання носять фрагментарний характер, переважно відтворюють знання на рівні запам'ятовування. Знання з предмету є неповними, абітурієнт плутається у визначеннях, втрачає логіку та послідовність у розкритті питання, не наводить приклади.
4-7 балів	У відповідях допускаються неточності або помилки непринципового характеру, допускає помилки у наведенні прикладів, проте абітурієнт демонструє розуміння матеріалу, логічно обґрунтовує свої міркування.
8-10 балів	Абітурієнт дає повну розгорнуту відповідь на питання, демонструє вільне володіння понятійним апаратом, повністю розкриває суть поставленого питання, добре орієнтується у міжпредметних зв'язках, наводить приклади.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту ННІ СГТ.

Протокол №2 від 21 березня 2023р.

Голова вченої ради навчально-наукового інституту
соціально-гуманітарних технологій,
голова фахової атестаційної комісії

Андрій КІПЕНСЬКИЙ

Соціологічне забезпечення економічної діяльності

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання за освітньо-кваліфікаційними рівнем «Магістр» за спеціальністю «Соціологія» є комплексна перевірка знань, які отримані в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами та відповідності освітньо-кваліфікаційному рівню «Бакалавр» за спеціальністю «Соціологія»

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен

знати:

- головні теоретичні парадигми сучасної соціології, їх інтелектуальні коріння, концептуальний апарат, припущення, головні положення та найбільш значущі висновки;
- історію соціології та розуміти процес становлення та розвитку різних наукових напрямів та шкіл в соціології;
- об'єкт, предмет, функції та структуру соціологічного знання; базисні структурні елементи соціального простору; базисні поведінкові форми соціального
- етапи соціологічного дослідження і структуру його програми; основні методи збору інформації в соціологічних дослідженнях; методи вимірювання соціальних змінних; типові моделі аналізу даних соціологічного дослідження.

вміти:

- пояснювати процеси соціальної мобільності і соціальної стратифікації за допомогою базисних структурних елементів соціального простору;
- надавати характеристику основним соціальним інститутам суспільства, визначити їхні основні структурні елементи та загальні функції;
- оперувати категоріями, термінами, що складають науковий апарат окремих соціологічних шкіл та напрямків;
- робити порівняльну характеристику суспільств різних типів;
- описувати структурні елементи особистості, пояснювати зв'язок особистості з суспільством, виділяти основні чинники та етапи соціалізації;
- визначати та формулювати проблему дослідження, оцінювати його здійснимість, створювати вимірювальні інструменти, організовувати та проводити польове дослідження та використовувати якісні методи соціологічного аналізу,
- обробляти та аналізувати дані соціологічних опитувань.

Вступне фахове випробування включає зміст нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки:

- Загальна соціологічна теорія,
- Історія соціології,
- Сучасні соціологічні теорії,
- Методологія та методика соціологічних досліджень.

Організація вступного випробування здійснюються відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ЗАГАЛЬНА СОЦІОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ

Тема 1. Загальна характеристика соціології як наукової дисципліни.

1. Об'єкт соціології. 2. Предмет соціології. 3. Функції та структура соціологічного знання. 4. Особливості пізнавального процесу в соціології. 5. Конкретно-соціологічні дослідження та їх використання в управлінській діяльності.

Тема 2. Соціальний простір та базові структурні елементи соціального.

1. Складові соціального простору та основи теорії соціальної мобільності: соціальні позиції та соціальні дистанції, вісі соціального простору. Соціальна мобільність. 2. Соціальні статуси: поняття й види. 3. Соціальні групи: соціальні ознаки і формування соціальних груп, типологія груп, властивості груп.

Тема 3. Соціальні дії та соціокультурні регулятори поведінки.

1. Соціальне як діяльність: поняття соціального поля, соціальних практик і соціальних ролей, поняття соціальної дії як базової форми соціального та елементарної категорії соціології, теорія соціальної дії М. Вебера. 2. Соціальні взаємодії: поняття й структура соціального зв'язку, соціальні контакти та спорадичні зв'язки, інституалізовані зв'язки і соціальні відносини. 3. Культура як регулятор соціальних зв'язків: соціокультурний підхід в соціології, форми та види культур, культурний процес і цивілізація, роль культури в регуляції соціальних дій (основи теорії Т. Парсонса), основні види регуляторів – значення, цінності, норми.

Тема 4. Соціально-класова структура суспільства.

1. Поняття соціальної структури суспільства. Морфологічна і регулятивна складова. Види соціальних структур. Проблема соціологічного вимірювання соціальних структур. 2. Соціальна стратифікація: поняття природної і соціальної нерівності; конфліктологічне і функціональне пояснення нерівності, критерії стратифікації, історичні системи стратифікації, коливання (флуктуація) профілів стратифікації. 3. Класи і класові теорії. 4. Соціологічна характеристика вищого, середнього, нижчого класів і андеркласу. 5. Методи дослідження класової структури: об'єктивний метод, суб'єктивний метод, метод оцінки репутацій (метод Уорнера). 6. Трансформація соціально-класової структури України в 90-і рр. XX ст. і на початку 2000-х рр.

Тема 5. Етнічна структура суспільства.

1. Поняття етносу. Етнічні ознаки: об'єктивно-біологічні (расово-антропологічні) риси, об'єктивно-культурні ознаки, суб'єктивний критерій (самоідентифікація). 2. Рівні етнічності та генезис етнічної структури: суперетноси, етнічна структура суспільства (нації-держави), субетноси. 3. Етнічна структура України: склад, динаміка (за даними переписів населення), характеристика міжетнічних відносин. 4. Етнічні відносини та методи їх вимірювання: безконфліктні відносини, внутрішньо напружені відносини, ескалація конфлікту, інституціалізовані форми етнічного насильства, знищення або витіснення етносу (етноцид, геноцид, етнічна чистка), шкала Богардуса та її застосування для виміру стану міжетнічних відносин.

Тема 6. Демографічна, професійно-посадова і соціально-територіальна структури суспільства.

1. Загальні уявлення про демографічну структуру: вікові та гендерні групи, специфіка гендерної та вікової ідентичності, гендерні та вікові відносини та їх трансформація у сучасному суспільстві. 2. Демографічні піраміди суспільства і специфіка демографічної структури українського суспільства. 3. Загальні уявлення про професійно-посадову структуру: розподіл праці і утворення професійної структури, трансформація професійної структури в індустріальних суспільствах, престиж професії. 4. Характер та зміст праці, складність і кваліфікація трудових функцій, рівень інтелектуальності праці, управлінські функції, розподіл праці за секторами і галузями народного господарства, технічна озброєність, рівень загальної та спеціальної освіти, професійний стаж. 5. Загальні уявлення про соціально-територіальну структуру: сільські та міські спільноти, регіональні групи та принципи регіоналізації. 6. Соціально-територіальна структура українського суспільства.

Тема 7. Соціальні інститути.

1. Інститути як форма соціального: загальне визначення, внутрішня структура та основні функції соціальних інститутів. 2. Типологія інституцій: за характером основної

функції, за ознаками офіційності та легітимності. 2. Інституційна структура суспільства. 3. Інституційні зміни: структура процесу інституціоналізації; деінституціоналізація, її форми та наслідки.

Тема 8. Соціальні організації.

1. Загальні явлення про соціальні організації: сутність, призначення, розповсюдженість у сучасному суспільстві, типи і види. 2. Загальні риси та властивості соціальних організацій: організаційний ефект, цілеспрямованість, керованість (управління), ієрархічність та структурованість, унормування діяльності, членство в організаціях, ідентичність. 3. Зміни та оптимізація в організаціях: кадрові зміни, структурні зміни, зміни „м'якої” складової, орієнтація на бюрократичну або демократичну моделі організації, проблема узгодження формальної і неформальної структур.

Тема 9. Суспільство як форма соціального.

1. Поняття суспільства як нації-держави і системи соціальних відносин, Т. Парсонс про соціетальні системи та соціетальні ознаки суспільства. 2. Пошук соціетальних факторів в різних соціологічних теоріях: протосоціологічні ідеї (природна спільність, політичний зв'язок), ідея громадянського суспільства (соціальний зв'язок як фундамент суспільства), ідея солідарності (теорія Е. Дюркгейма), функціоналістське пояснення цілісності та загальна структура суспільства. 3. Історичні типи суспільств: традиційне, індустріальне й постіндустріальне суспільства.

Тема 10. Зміни у суспільствах.

1. Поняття соціальних змін. 2. Типи та форми прояву соціальних змін. 3. Теоретичні пояснення змін у суспільствах: концепція соціального прогресу, теорії природної соціальної еволюції, історичного матеріалізму, циклічні концепції, теорії, що виходять з фактору агентності, культурологічні концепції, теорії модернізації та акультурації. 4. Форми і фактори соціальних змін: інноваційно-еволюційний розвиток, об'єктивні соціальні процеси, революції, об'єктивні і суб'єктивні, зовнішні і внутрішні фактори соціальних змін, роль соціальних рухів у соціальній динаміці.

Тема 11. Особистість і девіантна поведінка.

1. Особистість як соціальна одиниця: поняття людини і особистості, типове і індивідуальне в особистості, функції та структура особистості. 2. Соціалізація і виховання особистості. Пояснення механізму соціалізації. Детермінанти і інститути соціалізації. Виховання як процес цілеспрямованої соціалізації. 3. Девіантна поведінка: сутність, види, пояснення. 4. Соціальний контроль і санкції. 5. Злочин як форма девіантної поведінки.

Тема 12. Глобалізація

Поняття та етапи глобалізації. Чинники глобалізації. Економічні, політичні та культурні наслідки глобалізації. Позитивні та негативні наслідки глобалізації.

ІСТОРІЯ СОЦІОЛОГІЇ

Тема 1. Історія соціології як наукова дисципліна

Науковий статус соціології. Соціологія як наука, як учбова дисципліна, як професія. Об'єкт та предмет соціології. Виявлення соціальної обумовленості явищ. Предмет історії соціології. Співвідношення понять "соціологія", "соціальна філософія", "соціальні вчення". Місце й функції історії соціології в системі соціологічного знання. Поняття соціологічної теорії, соціологічної школи. Національні "школи" в соціології (французька, німецька, англійська, американська та ін.). Загальна характеристика структури курсу. Основні етапи розвитку мирової соціологічної мислі

Тема 2. Протосоціологія. Соціальні вчення Античності.

Поняття протосоціології. Історико-культурні етапи розвитку протосоціологічної думки. Античний світ: ідеальна держава Платона і соціально-філософська концепція Аристотеля. Античність як історична епоха (VIII ст. до н. е. – III ст. н. е.) і специфічний тип культури: міфологічна картина мира, справедливість як вища цінність, соціальна організація

поліса. Соціальні ідеї Платона, Аристотеля, як реакція на соціальну кризу та пошук нових шляхів її здолання. Творчість Аристотеля. Держава як вища форма спілкування (взаємодії) людей. Реалізація у державному устрою етичного ідеалу "благої середини". Вчення про середній клас.

Тема 3. Соціальні вчення Середньовіччя.

Середньовіччя як історична епоха (IV–XIV ст.) і специфічний тип культури: християнсько-біблійська картина мира (Бог-творець, ієрархічний порядок створення, протиборство тілесного та духовного), феодальна соціальна організація. Життя Аврелія Августина та обставини створення трактату "О місті Божім". Протиставлення міста земного і міста небесного як двох принципів людських об'єднань. Концепція ієрархічного порядку трьох видів світа: оправдання збереження державного устрою у земному житті та затвердження провідної суспільної ролі церкви.

Ідея включення соціального порядку до ієрархії створеного Богом "вселенського суспільства" Фоми Аквінського. Роль людських законів в утриманні ієрархічного порядку у суспільстві.

Тема 4. Соціальні вчення Відродження.

Відродження як історична епоха (XV–XVI ст.) і первинна форма культури сучасного типу: гуманістично-естетична картина мира (антропоцентризм), перехідний суспільний стрій. Гуманістичні вчення Томаса Мора, Ніколо Макіавеллі та інших мислителів цього періоду як спроба осмислення шляхів здолання кризи.

Життя Т. Мора та обставини створення "Утопії". Критика недоліків англійського суспільства і підсумки о негативній ролі приватної власності. Соціально-історичний зміст ідей Т. Мора: з'єднання позитивних сторін феодального і буржуазного соціального порядку.

Трактат "Государ" Ніколо Макіавеллі як технологія збереження монархії за ситуацією, коли більшість громадян не володіють доблестю. Суть макіавеллізму: укріплення державного устрою, відповідного даним соціально-історичним умовам ("політичний реалізм").

Тема 5. Соціальні вчення Нового Часу.

Новий час як історична епоха (XVII – початок XVIII ст.) і форма культури (світ машин, природний закон руху тіл, рань буржуазний суспільний устрій і політичний бюрократичного абсолютизму. Криза "компромісного" соціального порядку епохи Відродження на початку – середині XVII ст.

Держава як неприродно тіло та проблема природного її походження в працях Т. Гоббса. Держава як з'єднання індивідів до політичного тіла з єдиною волею: абсолютність прав суверена. Держава та соціальні групи. Вчення Т. Гоббса як обґрунтування суспільної ролі абсолютистської держави.

Пояснення Локком природного стану і договірної походження громадського стану держави. Функції держави. Верховенство законодавчої власті. Обмеження верховної власті законами і уповноваженими суддями. Упорядкування апарату власті як основна ідея Локка.

Тема 6. Соціальні вчення епохи Просвіти.

Просвіта як історична епоха (XVIII – початок XIX ст.) і форма культури: раціоналістична картина світу (розвиток природи за законами Розуму, протистояння знання і незнання, благодетельність просвіти), капіталістичний суспільний устрій і політичний режим просвітнього абсолютизму. Соціальна криза середини XVIII – початок XIX ст. зліт культури

Соціально-політичне вчення Ш.Л.Монтеск'є. Дослідження впливу географічної середовища на особливості власних відношень у різних типах соціально-політичних систем. Виявлення залежності суспільного устрою від розміру території держави, її рельєфу, температурно-кліматичних умов та ін. концепція розділу законодавчої, виконавчої та судинної властей.

Соціальне вчення Ж.-Ж. Руссо. Проблема приватної власності як причина соціальної нерівності. Ідеї "природного права" і "суспільного договору" Руссо як ідеологія свободи людини та її права на боротьбу проти узурпаторів. Держава та уряд як виконавець. Г.В. Гегель: розрізнення сім'ї, громадянського суспільства і держави. Держава та народ.

Тема 7. Передумови виникнення соціології як самостійної наукової дисципліни.

Загальні історичні (соціально-інституційні) передумови виникнення соціології. Руйнування "традиційних" структур соціальної організації. Соціально-культурні передумови виникнення соціології. "Великий переворот" у природознавстві. Виникнення ідеї "природного закону" і перенесення її у суспільну думку. Попередник, "духовні наставник" і "вчитель" О.Конта: К.А. Сен-Сімон.

Соціологічні воззріння К.А.Сен-Сімона. Закони механіки як відображення універсального принципу світовлаштування. Історична еволюція суспільства як процес зміни двох типів епох – органічної і критичної. Соціальний прогрес як результат прогресу людського розуму. Наукове мислення як вище духовне досягнення людської цивілізації. Поняття промислового класу. Інструментальне розуміння соціології.

Тема 8. Соціологічний позитивізм О. Конта.

Огюст Конт віхи інтелектуальної біографії. Цілі і завдання наукового пізнання за Контом. Головні принципи нового ("позитивного") методу. Позитивізм як "життєве кредо" і як конструктивна модель усвідомлення. Класифікація позитивних наук, місце соціології в системі позитивних наук.

Соціологія як "соціальна фізика". Соціологія як наука про "порядок і прогрес". Закон трьох стадій. Конт як засновник соціології і як соціолог. "Курс позитивної філософії". Вчення Конта про соціократію. Роль жінок, філософів і пролетарів у соціократичному суспільстві. Сім'я, держава та церква у соціократичній утопії Конта.

Доля ідейної спадщини О.Конта. Вчені та послідовники засновника позитивістської соціології. Вплив ідей Конта на розвиток світової соціологічної мислі.

Тема 9. Соціологічний органіцизм Г. Спенсера.

Ідея еволюції та її властивості. Еволюція як універсальний закон розвитку неорганічної, органічної й надорганічної матерії. Поступовість, безперервність, розвиток від нижчих (простих) до вищих (складних) форм. Спенсер про загальні закони еволюції. Фундаментальні закономірності соціальної еволюції: зростаюча диференціація й соціальна інтеграція. Прості і складні суспільства. Роль поділу праці в утворенні соціальної структури. "Первинні" й "вторинні" фактори еволюції. Людина, суспільство і держава. Роль вільної конкуренції в еволюційному процесі, критика революцій, радикальних реформ. Закономірність історичного процесу: перехід від мілітаристського до індустріального суспільства. Методологічні і методичні основи соціологічного дослідження.

Порівняння соціальних і біологічних організмів. Спенсер як засновник системного підходу в соціології, поняття "структура" й "функція". Принцип рівноваги (балансу) в розподілі функцій та структур суспільства. Метод соціологічного дослідження: сполучення емпіричного й теоретичного підходів. Поняття соціального інституту. Класифікація соціальних інститутів на функціональній основі. Вплив Спенсера на формування структурно-функціональної парадигми в соціології.

Тема 10. Історичний матеріалізм Карла Маркса.

Методологія марксистського аналізу суспільства. Матеріалістичне розуміння історії й принцип економічного детермінізму. Базові поняття: "спосіб виробництва", "виробничі сили", "виробничі (економічні) відносини", "базис", "надбудова", "суспільно-економічна формація".

Сутність соціологічного методу: пошук економічних факторів, що детермінують соціальні структури й відносини між людьми, та протиріч, які, зумовлюють соціальні перетворення й соціальну динаміку. Суспільство як сукупність відносин між людьми. Людина і суспільство, трактування свободи особистості. Роль об'єктивних і суб'єктивних факторів в історичному процесі. Класова теорія. Економічні витoki класових протиріч. Соціальна структура та система протиріч капіталістичного суспільства. Закон доданої вартості; закони відносного й абсолютного зубожіння пролетаріату. Всесвітньо-історична місія пролетаріату, ідея пролетарської революції й диктатури пролетаріату.

Схема історичного розвитку за Марксом. Типи суспільно-економічних формацій. Соціальні прогнози Маркса й реальність.

Тема 11. Основні натуралістичні школи в соціології другої половини XIX ст. – початку XX століття.

Методологія натуралізму. Вплив біологічних і фізичних теорій на соціальні науки. Сутність механіцизму. “Фізичні” пояснення законів суспільства в працях Г. Кері та В. Оствальда. Принцип географічного детермінізму як спроба наукового пояснення структурного плюралізму суспільств та історичної долі народів світу. Засновники школи географічного детермінізму: Ж. Боден, Ш. Монтеск’є, А. Тюрго. Г. Бокль про “зовнішні” явища, що впливають на людину і суспільство. Соціогеографія. Л. Мечніков про гідрологічний фактор в історії становлення цивілізацій. Геополітика Ф. Ратцеля. Продовження традицій географічної школи в XX сторіччі (вплив космічних сил, радіація й антропогенез тощо).

Основні постулати органістичного підходу до суспільства. Представники органіцизму: А. Шеффле, Р. Вормс, П. Лілієнфельд, О. Стронін. Методи ототожнення й аналогії. Вульгаризація соціального життя й методологічний тупик органіцизму. Значення органіцизму для розвитку системно-функціональних уявлень про суспільство.

Соціальний дарвінізм. Теоретичні витоки: теорії Сміта, Мальтуса, Дарвіна, Спенсера. Соціальний конфлікт й боротьба за існування як провідні чинники соціальної еволюції. У. Беджгот і Л. Гумплович про групові конфлікти. Етноцентризм. А. Смолл про соціальні інтереси, їх соціальні функції та типи. Оцінка соціального дарвінізму з позицій подальшого розвитку соціології.

Расово-антропологічні доктрини. Ідея інтелектуальної й психологічної нерівності расових груп як провідна теза расово-антропологічного напрямку в соціології. Використання ідей антропосоціології в політичних цілях. Проблема моральної відповідальності вченого.

Тема 12. Психологічні напрямки в соціологічній теорії.

Теоретичні засади психологічного напрямку в соціології. Психологічний еволюціонізм. Особливості концепції Л. Уорда. Психологія як основа науки про суспільство. . Франклін Гідденс про суспільство як фізико-психічний організм, що є продуктом несвідомої еволюції й свідомих зусиль.

Інстинктивізм. Вчення Мак-Дугалла про роль інстинктів у соціальному житті. Психоаналітична доктрина З. Фрейда. Структура особистості за Фрейдом. Групова психологія та її різновиди. Базові тези психології народів у викладі М. Лацаруса і Х. Штейнталя. Об’єкт і методи дослідження. Проблема індивіда і нації. “Психологія народів” В. Вундта.

Тема масового суспільства в працях Г. Лебона. Ознаки масового суспільства та його внутрішні небезпеки. Масове суспільство як альтернатива класовому суспільству. Психологія натовпу.

Теорія наслідування Г. Тарда. Наслідування як адаптація індивідів до соціального середовища. Типи наслідування. Закономірності наслідування. Значення й теоретична обмеженість психологічних теорій в історії розвитку соціології.

Тема 13. Соціологічна концепція Еміля Дюркгейма.

Соціальні факти як предмет соціології. Ознаки соціального факту. Види соціальних фактів. Праця Дюркгейму “Метод соціології”. Правила спостереження соціальних фактів. Соціальні факти як речі. Об’єктивізм наукового пізнання. Правила класифікації. Розрізнення нормального і патологічного. Принцип соціологізму. Каузальне й функціональне пояснення соціальних фактів. Емпіричне й теоретичне в соціологічному дослідженні.

Дюркгейм про суспільство. Суспільство як особлива надорганічна реальність. Солідарність – основа суспільного життя. Праця “Про розподіл праці”. Солідарність механічна й органічна. Роль поділу праці в упорядкуванні суспільного життя. Проблема релігії в творчості Дюркгейма. Праця Дюркгейма “Самогубство” як практична реалізація методу й класичний зразок соціологічного дослідження. Самогубство як соціальне явище. Соціальні причини суїциду, типи самогубства. Місце Дюркгейма в історії соціології, його вплив на сучасну соціологію.

Тема 14. “Розуміюча” соціологія Макса Вебера.

Творчий шлях Макса Вебера. Ідейні витоки соціологічної концепції Вебера. Загальна концепція соціології: антипозитивізм, антинатуралізм, номіналізм, принцип “розуміння”, свобода від оціночних суджень. Ідеальні типи як засіб впорядкування емпіричної реальності. Предмет соціології – осмислена соціальна дія. Теорія соціальної дії. Види соціальних дій.

Вчення Вебера про капіталізм. Сутність традиційного й індустріального суспільств. Раціоналізм як ознака модерна. Вебер про роль духовних чинників в історії людства. Праця “Протестантська етика і дух капіталізму”. Роль релігії в формуванні трудової етики і типів господарювання. Прикладні аспекти теорії Вебера. Ознаки соціальної стратифікації. Соціальні класи і стани. Теорія соціальної організації. Бюрократична модель організації. Політична соціологія. Типи політичного панування: традиційне, харизматичне, легальне. Вебер і сучасність.

Тема 15. Ф. Тьоніс, Г. Зіммель, та інші представники німецької класичної соціології

Німецька формальна соціологія. Праця Ф. Тьоніса “Община і суспільство”. Етапи творчості Г. Зіммеля. Зіммель про структуру соціології. Формальна соціологія. Розмежування змісту і форми соціальних явищ в процесі усупільнення суб’єктів. Зміст – історично-конкретні цілі, мотиви, засоби взаємодії людей. Форма як універсальний тип взаємодії, який реалізує зміст. Класифікація “чистих” соціальних форм: соціальні типи, процеси, моделі розвитку. Конфлікт як соціальна форма. Трактатування суспільства як сукупності соціальних відносин. Людина в суспільстві. Соціальна диференціація. Загальне та індивідуальне в особистості. Значення творчості Г. Зіммеля для подальшого розвитку соціології. Загальна оцінка наукових досягнень “німецької соціологічної школи” у період її розквітання (кінець XIX – перша чверть XX ст.)

Тема 16. Вільфредо Парето та політико-соціологічний неомакіавеллізм.

Біографічні дані, наукові праці Вільфредо Парето. Суспільство як врівноважена система взаємодії індивідів. Концепція людини і соціальної дії. Визначальна роль почуттів і ірраціональних станів свідомості індивіда. Логічні й нелогічні дії. Структура соціальної дії. Психічні стани індивідів як предмет соціології. Психологічний редукціонізм. Пояснення політичної історії як функції сполучення і домінування різних типів залишків.

Концепція кругообігу еліт. Причини занепаду правлячої верстви і соціально-політичних струсів. Еліта і маса. Типи політичних лідерів: “леви” й “лисиці”. Політичні і інтелектуальні аспекти наукової діяльності В. Парето.

Парето та школа макіавеллізму в політичній соціології. Гаetano Моска та його теорія “політичного класу”. Динаміка “політичного класу” та форми правління”. Теорія олігархізації Роберта Міхельса. Етіологія вождізму: техніко-адміністративні, соціально-психологічні, інтелектуальні фактори. Соціологічний аналіз вождізму: соціальні типи вождів, психологічні типи вождів, національні типи вождів. Специфіка вкладу Р. Міхельса до теорії елітизму.

Тема 17. Зародження і перші етапи існування емпіричної соціології.

Поняття емпіричної соціології. Кетле – засновник наукової емпіричної соціології. Статистичний метод і статистичні закономірності. Кетле про “пересічну особу”. Дослідження Кетле злочинності з використанням статистичного методу.

“Соціальні питання” в дослідженнях європейських соціологів-емпіриків XIX ст. Розробка Ле Пле монографічного методу та його дослідження побуту робітників. Емпіричні обстеження населення Лондону Ч. Бутом. Опитування О. фон Ленгерке власників фабрик і робітників в Німеччині. Наукові і політичні наслідки праці перших соціологів-емпіриків в Європі.

Розвиток емпіричних досліджень в США. Праця У. Томаса і Ф. Знанецького “Польський селянин в Європі і Америці”. Емпіричні дослідження Чиказької школи. Розробка методології емпіричних досліджень в американських університетах.

Тема 18 Українська протосоціологічна думка.

Особливості формування, розвитку та досліджень історії соціологічної думки в Україні. Протосоціологічне проблеми, ідеї, вчення часів Київської Русі. Значення Києво-Могилянської колегії та інституційних реформ П.Могили для розвитку протосоціологічного

знання. Соціологічні погляди Г. Сковороди. Соціокультурні процеси в Україні в XVII – початку XIX ст. та їх роль розвитку національної свідомості.

Формування історіографії та її значення для розвитку національної свідомості. Становлення української літературної мови та її соціально-культурне значення для етносу. І. Котляревський. Соціологічна проблематика у творчості Я Козельського, І. Шада, В. Каразіна, П. Лодія.

Тема 19. Формування української академічної соціології.

Становище України в Російській імперії і соціокультурні процеси в XIX ст. Значення Харківського й Київського університетів для процесу українського національного духовного відродження та формування української наукової інтелігенції. Зародження української академічної традиції в другій половині XIX ст. Політична соціологія М. Драгоманова. Соціологічні погляди І. Франка. Праця Б. Кистяківського “Соціальні науки й право”. М. Грушевський як соціолог. Грушевський про початок суспільного життя в курсі лекцій “Генетична соціологія”. Праці Грушевського з проблем національної ідентичності і формування української політичної нації. Українська революція і соціологія. Український соціологічний інститут у Відні і Празі. Два напрямки в українській соціології: консервативний і революційно-демократичний. Творчість М. Шаповала. Політична соціологія В. Липинського. Проблема української еліти і державності в працях В. Липинського і Дм. Донцова.

Тема 20. Шляхи розвитку й доля української соціології у дореволюційній Росії та за часів СРСР.

Соціально-політичні умови розвитку української соціології в дореволюційній Росії. Вплив Конта і ідей позитивізму. Вплив Маркса і соціалістичних ідей. Основні теоретичні напрямки і школи. Натуралістична школа (Данілевський, Стронін, Лілієнфельд, Мечніков). Психологічний напрямок (Михайловський, Лавров, Карєєв, Де Роберті). Неортодоксальний марксизм (Струве, Бердяєв, Булгаков, Туган-Барановський, Богданов). Ортодоксальний марксизм (Плеханов, Ленін, Троцький, Бухарін). Творчість М.М. Ковалевського. Інституціоналізація соціології в 10-х роках XX ст.

СУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ

Тема 1. Призначення соціологічних теорій.

Що є соціологічною теорією. Призначення соціологічних теорій. Схожість і різниця соціологічних теорій з теоріями природничих наук. Складові елементи теорій. Поняття як основні будівельні блоки теорій. Типи понять. Види теоретичних пропозицій: припущення, судження, гіпотези. Тестування гіпотез. Фальсифікуємість як необхідний критерій “гарної” теорії. Дедуктивні та індуктивні теорії в соціології. Поєднання дедуктивної та індуктивної логіки дослідження. “Колесо науки” В.Воллеса.

Тема 2. Зародження функціоналізму.

Функціоналізм: основні риси. Функціоналізм і організмична аналогія. Органіцизм О.Конта і Г.Спенсера. Функціональні ідеї В.Парето. Э.Дюркгейм і сучасний функціоналізм. Порушення логіки в функціональному теоретизуванні (тавтологія та телеологія). Функціоналізм і антропологічна традиція. Крайній функціоналізм Б.Малиновського. Структуралізм А.Р. Радкліффа-Брауна.

Тема 3. Структурний функціоналізм Толкотта Парсонса.

Т.Парсонс: біографічні дані. Парсонсовська стратегія побудови соціологічної теорії. Ідеальний тип “дії ектора” в соціології. Модель одиничної дії. Парсонсовський образ соціальної організації. Інституціоналізація як процес. Механізми, що підтримують необхідний рівень інтеграції. Соціалізація. Соціальний контроль. Соціальна дія: її компоненти і зовнішні середовища.

Суспільство як самодостатня соціальна система. Соціетальна спільнота як ядро суспільства. Аналіз змін, що відбуваються при переході від традиційного суспільства до індустріального. Модельні змінні.

Розробка системних імперативів (функціональна схема А-Ц-І-Л). Кібернетична ієрархія контролю. Засоби обміну. Порушення рівноваги. Соціальні зміни. Основні еволюційні процеси. Стадії розвитку суспільства. Критика структурного функціоналізму Т. Парсонса.

Тема 4. Функціональний структуралізм Р. Мертон.

Р.Мертон: біографічні дані. Теорії середнього рангу. Розробка методології функціонального аналізу. Уточнення поняття "функція". Критика постулатів раннього функціоналізму.

Функції та дисфункції, явні й латентні функції. Процедурні правила функціонального аналізу. Приклади застосування функціонального аналізу. Критика функціонального структуралізму Р.Мертон.

Тема 5. Теоретичні джерела конфліктної парадигми.

Загальна характеристика конфліктних теорій. Відмінність конфліктних теорій від функціональних. Спори щодо викоренення конфліктів у суспільстві. Завдання соціології: чи потрібно відділяти факти від їх оцінки? Критичний і аналітичний напрямки теоретизування. Інтелектуальне коріння конфліктних теорій. Ідеї К. Маркса і сучасні конфліктні теорії. Вплив М.Вебера на розвиток аналітичної теорії конфлікту. Г. Зіммель і конфліктний функціоналізм.

Тема 6. Діалектична теорія конфлікту Р. Дарендорфа.

К. Маркс і діалектична конфліктна теорія. Уявлення Дарендорфа про суспільний порядок. Асоціації, що координуються імперативно. Джерела конфлікту. Модель діалектичного конфлікту та його наслідків. Порівняння аналітичних та емпіричних категорій К. Маркса і Р. Дарендорфа. Критика діалектичної теорії конфлікту Р. Дарендорфа.

Тема 7. Конфліктний функціоналізм Л. Козера.

Зіммель і конфліктний функціоналізм. Образ соціальної організації. Модель функціонального конфлікту та його наслідків. Причини, тривалість, гострота конфлікту. Реалістичні та нереалістичні конфлікти: різниця поглядів К.Маркса і Л.Козера. Критика функціональної теорії конфлікту.

Тема 8. Інтелектуальне коріння теорії взаємодії.

Інтеракціонізм: основні риси. Інтелектуальне коріння теорії взаємодії. Р. Парк: опосередкований вплив Г. Зіммеля на американських соціологів. Чиказька школа. Уільям Ісаак Томас: поняття "загальне визначення ситуації". Ч.Х. Кулі: поняття "дзеркальне Я". Дж. Г. Мід. Поняття Self, Розум і Суспільство. Ідеї Дж. Г. Міда і подальший розвиток соціології.

Подальше уточнення понять "роль", "статус" і "особистість" Дж. Морено і Р. Лінтоном. Соціальна структура як сітка експектацій. Р. Мертон. Рольові набори. Рольова напруга, рольовий конфлікт. Фактори, що пом'якшують рольовий конфлікт. Розвиток суб'єктивіського й об'єктивіського напрямків в інтеракціонізмі.

Тема 9. Символічний інтеракціонізм та теорія ролей.

Уявлення щодо соціальної організації в теорії ролей. Види експектацій. Природа особистості. Характеристики, які пов'язані з "Я". Навички і здібності до програвання ролі. Взаємозв'язок уявлень про себе і навичок програвання ролі. Взаємозв'язок міжособистістю і суспільством. Компоненти ролі. Проблеми побудови теорії ролей. Складність вимірювання експектацій. Американський неоструктуралізм (структурно-сітьовий аналіз) як продовження теорії ролей.

Г. Блумер і чиказька школа символічного інтеракціонізму. Символічна взаємодія. Важливість інтерпретації і "взаємодія із собою". Виникнення та зміни загальних значень об'єктів у ході взаємодії. Природа взаємодії: етапи визначення, інтерпретації, картування і оцінювання. Уявлення щодо суспільства і особистості. Взаємозв'язок особистості і суспільства. Г. Блумер щодо теорії і методології соціології. Айовська школа в символічному інтеракціонізмі. Методологічні проблеми вивчення самооцінки і самоідентифікації.

Тема 10. Феноменологія та етнометодологія.

Основні філософські принципи феноменологічного метода. Е. Гуссерль. Принцип феноменологічної редукції. А. Шюц щодо змістовної структури соціального миру.

Ідеалізація і типологізація. Важливість життєвого досвіду. Теорія інтерсуб'єктивності як зразок застосування феноменологічного підходу до проблеми природи соціального.

П. Бергер і Т. Лукман щодо соціального конструювання реальності. Двозначність соціальної реальності. Процеси екстерналізації, об'єктивації й інтерналізації. Соціальне походження соціальних інститутів. Соціалізація в феноменологічній соціології.

Предмет етнометодології. Індекси́сть реальності. Індекси́чні і об'єктивні судження. Наукове знання як похідне від повсякденного досвіду. Уявлення щодо соціального порядку. Акцент на мовній комунікації. Фонові очікування і "гарфінкелінг". Критика етнометодології.

Тема 11. Теорії раціонального вибору: загальні риси.

Теорії раціонального вибору: загальні риси. Теорія обміну як перший зразок теорій раціонального вибору. Інтелектуальне коріння теорії обміну. Утилітаризм. Антропологічна традиція. Дж. Фрейзер і економічні мотиви обміну. Б. Малиновський і психологізм обміну. Поняття "символічний обмін". М. Мосс і структуралізм обміну. Важливість "дарів" і норм взаємності. К. Леви-Строс: різниця структур соціального обміну. Психологічний біхевіоризм Б.Ф. Скіннера.

Тема 12. Теорія обміну Дж.Хоманса.

Дж.Хоманс: біографічні дані. Рання індуктивна стратегія: статус і конформність. Дедуктивна стратегія. Психологічна модель обміну. Основні поняття і пояснювальні принципи соціальної організації в теорії обміну. Пояснення закону Х.Голден. Критика психологізму обміну Дж.Хоманса.

Тема 13. Структуралізм обміну Пітера Блау.

П. Блау: біографічні дані. Теоретична стратегія П. Блау. Основні принципи й відмінні риси соціального обміну. Обмінні процеси в соціальному житті. Елементарні і складні системи обміну. Образ суспільства. Макроструктуралізм.

МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Важливість соціологічних досліджень та історія їх розвитку.

Соціологічне дослідження та соціальне обстеження. Розвиток соціологічних досліджень. Основні джерела знань в повсякденному житті і в науці. Основи соціальних наук. Детермінізм і виявлення причин. Детермінізм і свобода волі. Імовірнісний характер закономірностей соціальної поведінки.

Тема 2. Етика соціологічних досліджень.

Поняття етики та професійної етики. Етичні обов'язки по відношенню до об'єктів вивчення. Етичні зобов'язання по відношенню до колег. Сумірність вигоди від соціологічного дослідження і можливих негативних наслідків для людей, що вивчаються. Приклади найбільш етично спірних досліджень в області соціології.

Тема 3. Основні етапи соціологічного дослідження та програма дослідження.

Етапи процесу дослідження. Програма дослідження. Вибір теми і проблеми дослідження. Оцінка здійсненності дослідження. Огляд літератури. Доступні джерела соціологічної літератури. Мета та завдання дослідження. Описові і пояснючі дослідження. Одиниці аналізу. Об'єкт та предмет дослідження.

Тема 4. Інтерпретація та операціоналізація понять.

Виявлення понять (концепцій), важливих для розуміння, опису або пояснення предмета дослідження. Типи змінних. Операціональне визначення понять. Індикатори, які є емпіричним еквівалентом теоретичному конструкту. Багатомірність соціологічних понять. Визначення розмірності поняття. Узгоджені зміни індикаторів. Операціональні визначення і мета дослідження.

Залежні/незалежні змінні в дослідженні і причинно-наслідкові зв'язки. Гіпотеза дослідження. Типи відносин між змінними: позитивні, негативні і криволінійні.

Тема 5. Поняття вимірювання. Основні рівні вимірювання.

Змінна і її атрибути-значення. Вимоги до змінних. Рівні вимірювання і шкали: номінальна; порядкова; інтервальна; шкала відносин. Різниця між рівнями вимірювання. Застосування різних рівнів вимірювання соціологічних змінних. Прості і складні індикатори.

Тема 6. Помилки вимірювання. Надійність вимірювальних інструментів.

Основні джерела помилок вимірювання. Систематична помилка. Випадкова помилка. Приклади помилок вимірювання. Способи зменшення помилок вимірювання. Надійність. Основні складові надійності. Валідність та засоби перевірки шкали на валідність. Стійкість та засоби перевірки шкали на стійкість. Точність. Залежність стійкості від точності. Засоби визначення необхідної точності.

Тема 7. Складні шкали.

Поняття складних шкал. Випадки необхідності створення складних шкал при проведенні дослідження. Найбільш поширені процедури шкалування. Попарне порівняння. Будування індексу. Шкала соціальної дистанції Богардуса. Шкала Лайкерту. Семантичний диференціал Ч. Осгуда. Шкала Терстоуна. Шкала Гуттмана. Технології розробки цих шкал та випадки застосування.

Тема 8. Опитування. Анкетування та інтерв'ю, як основні види опитувань.

Поняття опитування. Теми, що підходять для опитування. Достойнства та недоліки опитувань. Основні види опитувань. Анкетування та інтерв'ю: порівняльна характеристика. Види анкетувань та інтерв'ю. Поштове опитування. Теми, що підходять для поштового опиту. Доставка і повернення анкет. Супровідний лист. Повторна розсилка анкет. Третя розсилка. Терміни повторних розсилок. Допустимий процент повернутих анкет. Телефонне опитування. Переваги і вади телефонного опитування. Опитування в політичних дослідженнях. Опитування в маркетингових дослідженнях. Підбір інтерв'юєрів та їх інструктаж. Координація і контроль інтерв'ю.

Експертне опитування, його переваги та недоліки. Основні етапи експертного опитування. Підбір експертів. Основні види експертного опитування.

Тема 9. Типи питань. Формат опитувальника.

Типи питань. Прямі та непрямі питання. Особисті та неособисті питання. Основні та контрольні питання. Питання фільтри та питання пастки. Закриті і відкриті питання. Ясність питань. Двозначність. Здвоєні питання. Компетентність респондентів і складність питань. Доцільність питань. Розмір питання. Негативний і позитивний відтінки в питанні. Уникання впливу і перекося. Створення опитувальника. Загальний формат опитувальника. Випадкові питання. Матричні питання. Порядок питань. Інструкції щодо само заповнення анкет.

Тема 10. Соціометрія.

Історія виникнення соціометрії. Сутність соціометричного опитування та його основні етапи. Поняття соціометричного критерію, види критеріїв, основні вимоги до їх формування. Соціоматриця та привили її будування. Соціограма, види соціограм. Соціометричні індекси та їх застосування при аналізі соціометричних даних. Індивідуальні та групові соціометричні індекси.

Тема 11. Аналіз документів.

Поняття документу в соціології. Види документів. Засоби перевірки документів на достовірність. Умови, за яких документи не можна вважати достовірними. Засоби масової інформації як специфічний тип документу. Статистичні дані як різновид документів. Аналіз існуючої статистики.

Сутність контент-аналізу. Вибіркові методи для контент-аналізу. Одиниці аналізу. Техніка відбору. Кодування в контент-аналізі. Явне і приховане значення. Сила і слабкість контент-аналізу. Використання контент – аналізу для вивчення матеріалів засобів масової комунікації. Сутність традиційного аналізу документів. Історичний або компаративний аналіз. Джерела історичних/компаративних даних. Техніка аналізу.

Тема 12. Якісні методи в соціології.

Методологія якісного дослідження. Призначення і специфіка якісних досліджень. Поняття групового інтерв'ю. Історія виникнення методу фокус-груп. Теми досліджень, в яких варто застосовувати фокус-груп. Техніка проведення фокус-груп. Застосування методу фокус-груп в маркетинговому дослідженні.

Визначення і джерела біографічного методу в соціальних науках: клінічний метод і психобіографічні схеми в психології і психіатрії; традиція використання біографічного матеріалу в історіографії; літературознавча традиція. Біографічний метод у соціології.

Збір біографічного матеріалу. Класифікація джерел біографічного матеріалу і типів біографічного оповідання. Оцінка вірогідності біографічних матеріалів: історіографічний підхід. Методологічна триангуляція. Підходи, засновані на аналізі тексту.

Спостереження. Теми, що підходять для спостереження. Різні ролі спостерігача. Підготовка до поля. Збір попередньої інформації. Польовий журнал. Включене спостереження. Включене спостереження й етнографічний метод: визначення й історичні джерела. Контексти включеного спостереження. Планування дослідження. Вхідження в ситуацію спостереження.

Тема 13. Експеримент в соціологічному дослідженні.

Логіка розробки експерименту. Класичний експеримент як максимальний контроль загрози для внутрішньої валідності причинних висновків в соціології і соціальній роботі. Організація експерименту. Схема експерименту для нейтралізації впливу тестування. Розробка Соломоном експерименту з чотирма групами. Схема експерименту для нейтралізації ефекту “плейсібо”.

Відбір учасників експерименту: 1) рандомізація; 2) попарний відбір. Перекіс вимірювання і “рейтинг наосліп”. Приклади класичних експериментів. Уайтмен, Феншел і Гранді (1987 р.) Експеримент про наслідки когнітивно - поведінкового впливу на батьків, схильних до грубого поводження з дитиною.

Експеримент з двома та трьома контрольними групами. Квазі-експерименти. Відсутність можливості випадково відібрати учасників експерименту. Проведення декількох вимірів до і після експериментального впливу. Нееквівалентні контрольні групи. Багатооб’єктний експеримент з декількома вимірами. Однооб’єктний експеримент. Логіка однооб’єктного експерименту. Основний і експериментальний тренди. Зміна характеру тренду після експериментального впливу. Приклади одно- і багатооб’єктних експериментів в соціальній роботі.

Внутрішня валідність. Внутрішня валідність кореляційного аналізу і статичного порівняння груп. Деякі причинно-наслідкові висновки з низькою внутрішньою валідністю. Що може загрожувати внутрішньої валідності причинних висновків: 1) зовнішні події; 2) фактор часу, “дорослішання”; 3) тестування; 4) інструментарій; 5) статистичне убування; 6) перекіс вибірки; 7) вибуття людей з експерименту; 8) тимчасова впорядкованість причини і наслідку; 9) дифузія або розмитість експериментального впливу.

Зовнішня валідність і узагальнення причинно-наслідкових висновків. Репрезентативність вибірки, умов і процедур. Реакція на само дослідження як загроза зовнішньої валідності. Ефект “плейсібо”.

Тема 14. Сутність вибіркового методу в соціології.

Термінологія вибіркової процедури. Теоретична генеральна сукупність, реальна генеральна сукупність, основа вибірки, одиниця відбору, одиниця репрезентації, одиниця спостереження, вибірка, вибіркова сукупність, змінна, параметр, статистика, похибка вибірки, рівень значущості і довірчий інтервал.

Стохастична і нестохастична вибірки та їх різновиди. Логіка стохастичної вибірки.

Репрезентативність й імовірність попадання у вибірку. Репрезентативність. Обсяг вибіркової сукупності. Помилки вибірки. Теорія стохастичного відбору і вибірковий розподіл. Визначення обсягу вибіркової сукупності для стохастичних та нестохастичних вибірок. Методи стохастичної вибірки. Методи нестохастичної вибірки. Нестохастичні вибірки. Стихійна вибірка. Цілеспрямований відбір. Квотна вибірка. Засоби формування квотної вибірки. Вибірка “сніговий ком”.

Тема 15. Аналіз даних в соціологічних дослідженнях.

Аналіз одномірного розподілу. Міри центральної тенденції. Аналіз двомірного та трьохмірного розподілу. Двомірний аналіз. Відсоткові розподіли в двомірних таблицях. Створення і читання двомірних таблиць. Представлення безперервних змінних в двомірних таблицях. Моделі обробки і аналізу даних. Трьохмірний аналіз. Коефіцієнти кореляції. Правила оформлення звіту.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

1. Об'єкт і предмет соціології. Соціальні закони і закономірності.
2. Функції соціології та метод соціології.
3. Структура соціології. Зв'язок рівнів соціологічного знання.
4. Соціальний простір.
5. Поняття соціальної спільності (групи). Типізація соціальних спільностей.
6. Поняття, види та канали соціальної мобільності.
7. Поняття та види соціальних статусів та соціальних ролей.
8. Соціальна дія, соціальні зв'язки та соціальні відносини.
9. Поняття, елементи та функції культури.
10. Ціннісно-нормативний механізм регуляції поведінки особистості.
11. Теорія стратифікації: поняття, теоретичні пояснення, критерії, історичні системи.
12. Соціальна структура суспільства.
13. Соціально-класова структура суспільства: поняття, загальна характеристика класів та методи вивчення класової структури.
14. Поняття етносу та етнічної структури суспільства.
15. Професійно-посадова структура суспільства.
16. Поняття демографічної структури й основні види демографічних груп населення.
17. Сучасне суспільство і розвиток гендерних відносин.
18. Поняття особистості. Структура особистості.
19. Соціалізація особистості: поняття, фактори, агенти та етапи.
20. Поняття, ознаки, структурні елементи та типи соціальних інститутів.
21. Функції соціальних інститутів. Базові інститути суспільства.
22. Процеси інституалізації та де інституалізації.
23. Поняття, типи та функції сім'ї.
24. Поняття, ознаки та типи соціальних організацій.
25. Поняття та ознаки бюрократичної організації.
26. Поняття, ознаки та типи суспільств.
27. Девіантна поведінка: поняття, типи, релятивність.
28. Теоретичні пояснення девіантної поведінки.
29. Соціальний контроль: сутність та типи.
30. Соціальні зміни: поняття, типи, форми, фактори.
31. Визначення наукової школи, види. Роль наукової школи в історико-соціологічному пізнанні.
32. Протосоціологія: головні етапи, напрямки, ідеї.
33. Загальні історичні та соціально-теоретичні передумови виникнення соціології.
34. Позитивізм О. Конта.
35. Соціальна статика і соціальна динаміка О.Конта.
36. Еволюційний процес за Г. Спенсером.
37. Г. Спенсер про соціальні інститути.
38. Теорія соціального розвитку К. Маркса. Соціальна революція
39. Класова теорія К.Маркса.
40. Теорія соціальної дії Макса Вебера.
41. "Розуміюча соціологія" Макса Вебера.
42. Вчення М. Вебера про типи панування.
43. Формальна соціологія Г. Зиммеля. Соціальна диференціація й інтеграція.
44. «Соціологізм» Е. Дюркгейма як методологія наукового дослідження суспільства.
45. "Правила вивчення «соціальних фактів». (По роботі Е.Дюркгейма «Метод соціології»)
46. Соціологічні дослідження Е. Дюркгеймом проблем самогубства. (По роботі «Самогубство: соціологічний етюд»)
47. Натуралістичний напрям у соціології XIX - початку XX ст.
48. Психологічний напрям у соціології XIX - початку XX ст.
49. Теорія наслідування Г. Тарда.

50. Соціологія натовпу Г.Лебона.
51. Соціологічна концепція В. Парето.
52. Теорія циркуляції еліт В. Парето.
53. Типологія соціальних форм по роботі Ф. Тьоннісу «Спільнота і суспільство».
54. Американська емпірична соціологія. Основні віхи.
55. Соціологічні емпіричні дослідження у 19- початку 20 століття в Європі.
56. Теорія конфліктів Г. Зіммеля
57. Політико-соціологічний неомакіавеллізм в роботах Г. Моска і Р. Міхельса.
58. Географічний напрямок в соціології.
59. Становлення й розвиток української академічної соціології. Позитивізм та марксизм в українській соціології на кінці XIX - початку XX ст.
60. Соціологічна концепція М.М. Ковалевського.
61. Сутність соціологічної теорії. Складові елементи соціологічних теорій.
62. Функціоналізм: основні риси.
63. Т. Парсонс. Модель одиничної дії та типові змінні соціальних дій.
64. Т. Парсонс. Розробка системних імперативів (функціональна схема А-Ц-І-Л).
65. Т. Парсонс. Суспільство як тип соціальної системи. Соціальні зміни.
66. Р. Мертон. Розробка методології функціонального аналізу. Процедурні правила функціонального аналізу. Теорії середнього рангу.
67. Р. Мертон. Уточнення поняття "функція". Функції і дисфункції, явні і латентні функції.
68. Функціоналістська теорія аномії Р. Мертона.
69. Загальна характеристика соціологічних конфліктних теорій.
70. Уявлення Р. Дарендорфа про суспільний порядок. Асоціації, що координуються імперативно.
71. Фактори, що впливають на розвиток конфлікту за Р. Дарендорфом. Діалектична модель конфлікту та його наслідки.
72. Л. Козер. Образ соціальної впорядкованості. Причини соціальних конфліктів, їх гострота та тривалість.
73. Модель функціонального конфлікту та його наслідків. Реалістичні та нереалістичні конфлікти: різниця між поглядами К.Маркса і Л.Козера.
74. Франкфуртська школа як напрямок ліворадикальної соціально-філософської думки.
75. Інтелектуальне коріння та основні риси символічного інтеракціонізму. Чиказька та Айовська школа символічного інтеракціонізму.
76. Внесок Дж. Г. Міда в розвиток соціології: соціальна дія, прийняття ролі іншого, структура особистості та механізм її розвитку, «узагальнений інший» та «значущий інший».
77. Чарльз Кулі: первинні групи та їхня роль в формуванні особистості. Основні постулати та метод теорії «дзеркального Я».
78. Г. Блумер: основні постулати символічного інтеракціонізму, його теорія та методи. Соціальна взаємодія: етапи визначення, інтерпретації, картування та оцінювання. Уявлення щодо суспільства та особистості.
79. Пояснення Дж. Морено та Р. Лінтоном рольової сутності соціальної взаємодії. Рольові набори. Рольова напруга, рольовий конфлікт. Фактори, що пом'якшують рольовий конфлікт.
80. Драматургічний підхід І. Гоффмана
81. Інтелектуальні корені теорії обміну.
82. Дж. Хоманс. Психологічна модель обміну.
83. Теорія інтеграційного обміну Пітера Блау. Теореми влади по П.Блау.
84. Розвиток теорії обміну в теорії раціонального вибору Дж. С.Коулмена та в теорії мереж Р.Емерсона.
85. А.Шютц щодо змістовної структури соціального світу. Феноменологічна парадигма: предмет и методи. «Концепція дому».
86. П. Бергер і Т. Лукман щодо соціального конструювання реальності.
87. Предмет та методи етнометодології. Фонові очікування і "гарфінкелінг".

88. Структуралістський конструктивізм П.Бурдьє. Теорія соціального простору, поняття «габітусу», «капіталу» та «поля».
89. Концепція сучасності та теорія структурації Е.Гіденса.
90. Сінергетика (М. Фуко, Ж. Деррида, У. Бек) та постмодерн (З. Бауман, Ж. Бодрійяр) в соціологічних теоріях.
91. Історія становлення та розвитку соціологічних досліджень.
92. Види соціологічних досліджень.
93. Етичні правила соціологічних досліджень.
94. Етапи дослідження. Програма дослідження.
95. Об'єкт та предмет, мета та завдання соціологічного дослідження. Інтерпретація та операціоналізація понять.
96. Гіпотези дослідження: види та основні вимоги до формулювання
97. Поняття вимірювання, рівні вимірювання, основні типи шкал.
98. Надійність вимірювання в соціологічному дослідженні. Засоби перевірки шкали на валідність та стійкість.
99. Типи питань в соціологічних опитувальниках.
100. Правила створення опитувальника. Формат опитувальника.
101. Шкала соціальних дистанцій Богардуса. Використання шкали Лайкерта в соціологічних дослідженнях.
102. Семантичний диференціал Ч. Осгуда. Шкала рівних інтервалів Терстоуна.
103. Основні поняття вибіркового методу в соціології.
104. Похибки вибірки: основні характеристики та шляхи виправлення.
105. Теорія стохастичного відбору. Знаходження розміру вибірки.
106. Стохастичні вибірки: сутність та види.
107. Нестохастичні вибірки: сутність та види.
108. Анкетування: сутність, переваги та недоліки, види.
109. Інтерв'ю: сутність, переваги та недоліки, види.
110. Метод експертного опитування в соціології: сутність, переваги та недоліки, види.
111. Поняття документу в соціології. Види документів. Аналіз документів в соціології
112. Контент – аналіз в соціологічних дослідженнях.
113. Спостереження як метод соціологічного дослідження.
114. Соціометричне опитування: сутність та процедура.
115. Метод експерименту в соціології, види експериментів.
116. Підбір експериментальної та контрольних груп, внутрішня та зовнішня валідність експерименту.
117. Загальна характеристика якісних методів в соціологічному дослідженні.
118. Метод фокус-груп в соціологічних дослідженнях.
119. Одномірний аналіз статистичних даних. Міри центральної тенденції та міри мінливості.
120. Двомірний аналіз. Аналіз наявності сили та напрямку зв'язку між змінними. Поняття контрольної змінної. Трьохмірний аналіз. Коефіцієнти кореляції.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- 1.... Лукашевич М. П. Соціологія економіки : підручник / М. П. Лукашевич. К. : Каравела, 2005. 288 с. https://tourlib.net/books_others/lukashevych.htm.
- 2.... Матвеев С. О. Економічна соціологія : підручник / С. О. Матвеев, Л. І. Лясота. Суми : Університетська книга, 2006. 184 с. https://tourlib.net/books_others/matveev.htm
- 3.... Основи економічних знань : підручник для студентів педагогічних закладів вищої освіти / за ред. професора, доктора соціологічних наук А. С. Лобанової. Київ : Вид-во «Каравела», 2020. 392 с.
- 4.... Перепельчук Т.В. Соціологія праці: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2011. 234 с.
- 5.... Лібанова Е. М. Ринок праці: Навч. посіб. К.: Центр навч. літ., 2003. 432 с.

- 6.... Колот А. М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу; навч. посібник.- К.: КНЕУ, 2018. 312с.
- 7.... Крушельницька О. Управління персоналом: навчальний посібник / О. Крушельницька, Д. Мельничук,. - 2-е вид., перероб. й доп. - К.: Кондор, 2015. – 304 с.
- 8.... Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: навч. посібник. Івано-Франківськ: Плай, 2012.
- 9.... Матвеев С.О., Лясота Л.І. Економічна соціологія. Підручник. Суми: Університетська книга, 2006.
- 10.. Васильєв В. В., Мокряк В. Л. Соціологічний моніторинг трудової діяльності: Навч. посіб. Дніпропетровськ, 2001.
- 11.. Пірен М. І. Основи конфліктології: навч. посібник. К., 2012.
- 12.. Менеджмент : навч. посібник / Н. С. Краснокутська [та ін.] ; дар. Н. С. Краснокутська ; НТУ “ХПІ”. Харків : Друкарня Мадрид, 2019. 231 с.<http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/40291> (Примірників усього: 1)
- 13.. Глобальна економіка. Global Economics : навч. посібник / С. І. Архієреєв [та ін.] ; дар. Н. М. Волоснікова ; ред. С. І. Архієреєв ; НТУ “ХПІ”. – Харків : Іванченко І. С., 2018. 188 с.<http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/36793>(Примірників усього: 2)
- 14.. Історія української соціологічної думки : навчальна біографічна енциклопедія./ За наук. ред. В. М. Пічі [В.М. Онищук, Ю.Ф. Пачковський, Н.М. Цимбалюк та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 336 с. [Електронний ресурс] <http://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Istoriia-Sotsiologichnoi-dumky-Ukrainy.pdf>
- 15.Гуменюк Л.Й. С 56 Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF_%D1%85%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D1%82.1.pdf
- 16..Гансова Е. Соціологічні школи та напрямки в Україні наприкінці ХІХ-початку ХХ століть в Україні / . Навч. посібник. Одеса, 2000. с. 64.
- 17..Рибщун О. Українська академічна соціологія на рубежі 60-70-х рр. ХХ ст.: початки інституціонального процесу // Соціальні виміри суспільства: 3б
- 18..Рибщун О. Формування передумов української академічної соціології за радянської доби // Соціальні виміри суспільства: 3б. наук. праць. Вип. 10. К.: Інститут соціології НАН України, 2007. С. 63–76.
- 19..Степаненко В., Рибщун О. Українська соціологія: суспільно-історичний та ідеологічний контексти // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2009. № 2. С. 23–46.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2023 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту ННІ СГТ.

Протокол № 2 від 21 березня 2023 р.

Голова вченої ради навчально-наукового інституту
соціально-гуманітарних технологій,
голова фахової атестаційної комісії

Андрій КІПЕНСЬКИЙ

Фізична культура і спорт

АНОТАЦІЯ

Метою кваліфікаційного іспиту є комплексна перевірка знань здобувачів освіти, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою «Фізична культура і спорт» та навчальними планами відповідно освітньо-кваліфікаційному рівню «бакалавр». Вступник повинен продемонструвати фундаментальні та професійно-орієнтовані уміння та знання щодо узагальненого об'єкта праці і здатність вирішувати типові професійні завдання, передбачені для відповідного рівня; формулювати, узагальнювати та розв'язувати практичні задачі у своїй професійній діяльності з використанням медико-біологічних, психологічних, педагогічних методів, розробляти навчально-виховні, здоров'язберегавальні, навчально-тренувальні технології, організовувати та здійснювати навчальну, виховну, тренувальну та змагальну діяльність. Володіти сучасними загальними і професійними компетенціями з фізичної культури та спорту.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

Знати:

- основні поняття теорії і методики фізичного виховання і спорту, його мету і завдання, засоби, принципи і методи, загальні основи навчання та методику удосконалення фізичних якостей;

- сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу розвитку, навчання, виховання і тренування людини.

- знати теоретичні засади виконання та методику навчання технічних прийомів з різних видів спорту;

Уміти:

- здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.

- ефективно використовувати теоретичні знання і практичні навички для вирішення виховних, навчальних, оздоровчих задач з різним складом населення і в різноманітних напрямках фізичної культури і спорту;

- здійснювати заходи з підготовки спортсменів, організації й проведення спортивних змагань.

- планувати, організовувати роботу і здійснювати її аналіз в різних напрямках професійної діяльності;

- володіти навиками оцінки функціонального стану організму людини на різних стадіях його біологічного розвитку і спортивної майстерності.

- застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом.

- аналізувати процеси становлення та розвитку різних напрямів спорту, олімпійського руху та олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях.

- працювати з інформацією;

- складати навчальну та навчально-методичну документацію.

Вступне фахове випробування включає зміст нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки:

- фізіологія спорту і рухової активності.

- теорії і методики фізичного виховання;

- психологія фізичної культури і спорту;

- біохімія фізичної культури і спорту;

- історія та сучасність фізичної культури і спорту

- теорія і методика юнацького спорту

- теорії і методики навчання базовим видам фізкультурно-спортивної діяльності;

- педагогіки;

- педагогічна майстерність.

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію «Національного технічного університету» Харківського політехнічного інституту.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Фізіологія спорту та рухової активності.

Організм як складна система. Закономірності росту і розвитку організму. Біологічні ритми людини. Біологічний вік. Критерії спортивної орієнтації та відбору. Гомеостаз та адаптація: загальні закономірності. Адаптація до режиму рухової активності. Фізіологічні основи рухових навичок і якостей людини. Фізіологічні механізми прояву гнучкості. Методи визначення м'язової композиції. Фізіологічні механізми прояву силових здібностей. Фізіологічні механізми прояву швидких здібностей. Фізіологічні механізми прояву координаційних здібностей. Фізіологічні механізми прояву витривалості. Фізіологічні механізми формування рухових навичок. Стан організму при м'язовій діяльності.

Теорія і методика фізичного виховання

Фізичне виховання в системі освіти. Основні поняття системи фізичного виховання ("фізична культура", "спорт", "фізичне виховання"). Засоби і методи фізичного виховання. Характеристика фізичних вправ, їх сутність і значення для формування особистості. Чинники, які визначають вплив фізичних вправ. Техніка фізичних вправ. Класифікація фізичних вправ. Навантаження і відпочинок як компоненти процесу виконання вправ. Загальна характеристика навантаження. Регулювання педагогічних компонентів навантаження. Фізіологічні показники навантаження. Теорія і методика розвитку рухових здібностей. Теорія і методика навчання фізичним вправам. Фізичне виховання різних верст населення. Урок фізичної культури в школі. Фізкультурно-оздоровча робота в режимі навчального і повного дня школи.

Психологія фізичної культури і спорту»

Теоретичні засади психології фізичної культури та спорту. Виникнення та розвиток психології спорту. Спортивна психологія у системі наук. Основи психології фізичної культури та спорту. Психологічні основи фізичного виховання та спорту. Психологічна характеристика спортивної діяльності. Психологічні основи навчання на уроках фізичної культури. Психологічні особливості спортсмена. Здібності, їх використання у спортивній діяльності. Особистість та характер у спорті. Темперамент, його види та властивості. Методи дослідження особистості спортсмена. Емоційно-вольовий компонент та вольова регуляція спортсмена. Психологія спортивної команди. Групова взаємодія в спортивній команді. Психологічні основи навчання та тренування тактичного мислення. Індивідуальна та групова діяльність у спорті. Моделі групової ефективності. Поняття малої групи, особливості групової взаємодії в командах. Згуртованість спортивної групи та її фактори. Психологічне забезпечення кваліфікованих спортсменів. Основи психологічного забезпечення тренувань та змагань. Особливості психологічної підготовки спортсмена до змагань. Психологічні особливості спортивного відбору. Спрямування професійної діяльності тренера та практичного психолога з психологічного супроводу підготовки кваліфікованих спортсменів. Застосування методів корегування та відновлення працездатності в психологічному супроводі підготовки спортсменів.

Біохімія фізичної культури і спорту.

М'язова діяльність. Молекулярні механізми втоми. Молекулярні механізми відновлення. Адаптація. Білки. Жири. Вуглеводи. Вітаміни. Мінеральні речовини. Антиоксиданти. Пульс. Харчування. Питний режим.

Історія та сучасність фізичної культури та спорту

Фізична культура стародавнього світу. Фізична культура епохи середньовіччя. Фізична культура Нового часу. Відродження. Олімпійських ігор сучасності. Історія

виникнення та розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Історичний розвиток фізичної культури і спорту в НТУ “ХПІ”.

Теорія та методика юнацького спорту

Теоретико-методичні основи системи підготовки юних спортсменів в ДЮСШ. Загальні закономірності, принципи та методичні положення підготовки юних спортсменів. Система комплексного контролю в управлінні підготовкою юних спортсменів. Система багаторічної підготовки юних спортсменів. Періодизація спортивної підготовки юних спортсменів. Спортивні змагання в системі підготовки юних спортсменів. Організаційні основи управління дитячо-юнацьким спортом в Україні.

Теорія і методика навчання базовим видам фізкультурно-спортивної діяльності:

- Легка атлетика

Вступ в легку атлетику. Історія розвитку легкої атлетики . Класифікація легкоатлетичних вправ. Розвиток рухових якостей на заняттях з легкої атлетики. Основи техніки легкоатлетичних вправ. Основи методики навчання легкоатлетичним вправам. Аналіз техніки, методика навчання спортивній ходьбі і бігових видах легкої атлетики. Аналіз техніки та методика навчання стрибковим видам легкої атлетики. Організація і правила проведення змагань з легкої атлетики.

- Гімнастика

Гімнастика як спортивно-педагогічна дисципліна. Гімнастична термінологія. Вимоги до гімнастичному обладнанню та інвентарю, попередження травматизму на заняттях гімнастикою. Основи техніки гімнастичних вправ. Основи навчання гімнастичним вправам. Основні засоби гімнастики. Організація та проведення змагань з гімнастики.

- Спортивні ігри

Баскетбол в системі фізичного виховання. Правила гри і методика суддівства. Організація та проведення змагань. Характеристика засобів і методів навчання руховим навичкам. Організація процесу навчання. Техніка баскетболу. Класифікація техніки. Тактика баскетболу. Фізична підготовка баскетболіста.

Правила гри з волейболу та методика суддівства змагань. Завдання і характеристика загальної та спеціальної фізичної підготовки. Принципи та методи , застосовувані в навчанні і тренуванні з волейболу. Підготовчі, що підводять і спеціальні вправи в підготовці волейболістів. Навчання та методика викладання техніки гри у волейбол. Навчання та методика викладання тактики гри.

Футбол як вид спорту і засіб фізичного виховання. Характеристика ігрової діяльності футболістів. Техніка гри у футбол. Тактична підготовка футболіста. Технічна підготовка футболістів. Побудова тренувального процесу у футболі.

Педагогіка

Педагогіка як наука. Система освіти в Україні Педагогіка: об'єкт, предмет, завдання, функції, методи педагогіки. Основні категорії педагогіки: освіта, виховання, навчання, педагогічна діяльність, педагогічна взаємодія, педагогічна технологія, педагогічні завдання. Загальна характеристика логіки і методів науково-педагогічних досліджень Освіта як загальнолюдська цінність. Освіта як соціокультурний феномен і педагогічний процес. Освітня система України, цілі, зміст, структура безперервної освіти, єдності освіти та самоосвіти Педагогічний процес як система. Сутність і структура педагогічного процесу. Розвиток і формування особистості. Становлення особистості у процесі соціалізації. Роль виховання та діяльності у формуванні особистості.. Основні напрями виховання. Мета виховання в сучасній педагогіці. Зарубіжна педагогіка про мету виховання. Ідеал українського виховання. Народна педагогіка про мету та ідеал виховання. Спілкування і його значення в розвитку особистості. Позакласна та позашкільна робота з фізичного виховання. Освітня, виховна і розвиваюча функції навчання. Виховання в педагогічному процесі.

Педагогічна майстерність

Сутність діяльності тренера. Фізична культура і спорт сфера діяльності тренера. Структура і особливості діяльності тренера. Якості особистості тренера. Рівні реалізації тренером педагогічних функцій. Спортивно-педагогічна взаємодія. Спортивно-педагогічне

спілкування. Конфлікти в спортивно-педагогічній взаємодії. Зміст педагогічної майстерності тренера. Педагогічна майстерність як система, що включає гуманістичну спрямованість, професійну компетентність, педагогічні здібності, педагогічну техніку, педагогічну етику та педагогічний такт. Педагогічна етика і педагогічний такт тренера. Педагогічна майстерність як комплекс властивостей особистості, які забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності. Розвиток професійного спілкування як умова становлення педагогічної майстерності учителя (уміння керувати процесами соціальної перцепції у навчально-виховному процесі, організації ефективної комунікації, педагогічно-доцільної взаємодії.. Імідж тренера Педагогічна творчість та майстерність. Формування складових педагогічної майстерності тренера. Педагогічний практикум. Професійне самовдосконалення.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

Фізіологія спорту та рухової активності.

1. Поясніть значення терміну «система» та наведіть приклади систем різного рівня.
2. Охарактеризуйте роль мозжечку у регуляції рухів. Вкажіть проблеми, які виникають у разі травми цієї структури головного мозку.
3. Назвіть функціональні зміни у системі зовнішнього дихання, які покращують аеробну витривалість.
4. Дайте характеристику фаз відновного періоду: робоче (поточне), раннє (термінове) та запізнє (відставлене).
5. Розкрийте механізм формування стійкості організму до різних несприятливих впливів зовнішнього середовища та роль імунної системи. Поясніть, чому в стані спортивної форми знижується імунітет. Дайте рекомендації, як цього уникнути.
6. Поясніть значення термінів «акселерація» та «ретардація». Поясніть, навіщо педагогам слід враховувати ці явища у своїй професійній діяльності.
7. Назвіть функціональні зміни у серці, які покращують аеробну витривалість.
8. Дайте характеристику таких видів стомлення: хронічна втома та перевтома. Поясніть різницю між ними.
9. Розкрийте фізіологічні механізми кровопостачання м'язів та органів у спокої та при фізичному навантаженні. Вкажіть небезпеки, що виникають при недостатньому кровообігу тканин. Дайте рекомендації, як цього уникнути.
10. Поясніть значення терміну «біологічні ритми». Вкажіть основні причини їх виникнення.
11. Охарактеризуйте наслідки надмірних, нераціонально спланованих фізичних навантажень.
12. Дайте характеристику «спортивного серця».. Вкажіть загрози надмірної гіпертрофії серця.
13. Висвітліть тривалість протікання відновних процесів. Розкрийте закономірності відновлення: нерівномірність та гетерохроність.
14. Поясніть, чому анаеробні умови роботи є найважчими для спортсмена. Наведіть приклади тренувальних завдань в анаеробному режимі енергозабезпечення.
15. Поясніть значення термінів «здатки» та «здібності». Вкажіть головні умови розвитку задатків та формування таланту.
16. Розкрийте сутність поняття «тонус м'язів».
17. Поясніть фізіологічний механізм виникнення стану спортивної форми. Вкажіть, за допомогою яких ознак та тестів тренер може визначити появу та закінчення цього стану. Поясніть, чому тривалість цього стану у спортсменів різниться.
18. Поясніть системні принципи: цілісність, структурність та ієрархічність.
19. Охарактеризуйте, які фізичні навантаження відносяться до «слабких», «оптимальних» та «надмірних». Поясніть, чому оптимальна рухова активність індивідуальна.
20. Наведіть приклади врахування біологічних ритмів у практичній діяльності людей.
21. Поясніть роль рухової пам'яті та програмування у формуванні рухових навичок.

22. Ефект надвідновлення (суперкомпенсації) лежить в основі планування малих, середніх та великих тренувальних циклів. Опишіть фізіологічний механізм виникнення ефекту надвідновлення.
23. Охарактеризуйте 1-шу стадію (фазу) формування рухового навичу: уявлення руху (задум дії). Наведіть приклади.
24. Поясніть, у чому полягає небезпека занять одним видом фізичних вправ. Чому фахівці рекомендують використовувати різноманітні фізичні вправи? Дайте рекомендації, як з урахуванням вищевикладеного побудувати своє тренування любителю оздоровчого бігу.
25. Поясніть значення терміну «жива система» та розкрийте взаємозв'язок системи та середовища.
26. Дайте характеристику повільним та швидким м'язовим волокнам.
27. Охарактеризуйте стадію (фазу) іррадіації (генералізації) формування рухового навичу. Наведіть приклади.
28. Поясніть, що означає термін "спортивне серце". Вкажіть причини (чинники), які можуть призвести до виникнення порушень у роботі серця. Перерахуйте типові порушення в роботі серця. Поясніть, як спортсмен, тренер та лікар можуть контролювати роботу серця.
29. Назвіть фізіолого-генетичні показники людини, що використовуються в спортивному відборі (на прикладі вашого виду спорту).
30. Існує три типи м'язових волокон. Вкажіть, як ці волокна розвиваються у процесі онтогенезу, до якої роботи вони схильні. Чи можливо шляхом тренувань істотно змінити склад м'язів. Які застереження необхідно дотримуватися.
31. Поясніть значення терміну «хронотип». Вкажіть основні хронотипи людей та особливості їх функціонування продовж доби.
32. Розкрийте сутність та механізм появи «ейфорії бігуна». Вкажіть інші види фізичної діяльності, які супроводжуються ейфорією.
33. Охарактеризуйте стадію (фазу) концентрації формування рухового навичу. Наведіть приклади.
34. Після перетину фінішної прямої спортсмену не рекомендують різко зупинятися. Поясніть, чому. Розкрийте фізіологічний механізм функціонування організму у разі різкого припинення діяльності. Дайте рекомендації, як робити, якщо у спортсмена після фінішу зовсім не залишилося сил на рухову активність.
35. Дайте визначення поняття «функціональна система». Назвіть компоненти будь-якої функціональної системи.
36. Поясніть значення термінів «саркопенія» і «міопенія» та чому виникає саркопенічне ожиріння.
37. Назвіть функціональні зміни у м'язовій системі, які покращують аеробну витривалість.
38. Поясніть роль глюкози та жирів у енергозабезпеченні організму. Вкажіть, який шлях ресинтезу АТФ економічніший. Розкрийте стратегію питного режиму та харчування у стаєрських дисциплінах.
39. Наведіть приклади варіантів і аномалій розвитку м'язів.
40. Охарактеризуйте стадію (фазу) стабілізації та автоматизації формування рухового навичу. Наведіть приклади.
41. Поясніть фізіологічний механізм методики вуглеводного насичення (тейпер). Розкрийте суть цієї методики. Вкажіть у яких видах спорту та номерах змагальної програми вона може бути корисна.
42. Поясніть значення терміну «онтогенез». Вкажіть періоди та/або етапи онтогенезу.
43. Опишіть механізм регенерації (відновлення) м'язової тканини та роль у цьому процесі м'язової пам'яті.
44. Назвіть функціональні зміни у центральній та вегетативній нервових системах, які покращують аеробну витривалість.
45. Поясніть фізіологічний механізм зовнішнього і внутрішнього дихання. Вкажіть параметри, за допомогою яких можна визначити зміни в стані дихальної системи. Наведіть

прикладі завдань щодо вдосконалення ефективності «зовнішнього» та «внутрішнього» дихання.

46. Розкрийте роль гормонів (мелатонін та серотонін) у добових біоритмах людини.

47. Дайте визначення поняття «гіперкінезія». Розкрийте фізіологічний механізм виникнення «радості руху».

48. Розкрийте сутність залежності «сила – швидкість» скорочення скелетного м'яза. Наведіть приклади.

49. Поясніть фізіологічний механізм розминки, значення і структуру підготовчої частини тренувального заняття.

50. Поясніть значення терміну «гомеостаз». Вкажіть основні показники, які характеризують постійність внутрішнього середовища організму.

51. Опишіть роль рухових (моторних) одиниць у силі скорочення м'язів.

52. Дайте характеристику чинникам, що визначають час простої рухової реакції людини.

53. Розкрийте сутність поняття «рухова пам'ять» та фізіологічний механізм рухової пам'яті.

54. В окремих видах спорту необхідно збільшувати рівень силових можливостей спортсмена без набору м'язової маси. Вкажіть, за рахунок яких факторів можна це реалізувати. Наведіть приклади тренувальних завдань.

55. Поясніть значення термінів «генотип» та «фенотип». Розкрийте вплив середовища та наведіть приклади формування фенотипу людини.

56. Охарактеризуйте вплив додаткових чинників, що визначають гнучкість: стать та вік.

57. Назвіть функціональні зміни у ендокринній системі та системі терморегуляції, які покращують аеробну витривалість.

58. У процесі спортивного тренування застосовуються прийоми штучної гіпоксії. Поясніть фізіологічний механізм впливу гіпоксії на організм. Розкажіть про різновиди, наведіть приклади завдань.

59. Розкрийте вплив соціальних ритмів на біологічні ритми людей. Наведіть приклади.

60. Опишіть причини та прояви втоми скелетних м'язів. Розкрийте механізм появи болю у м'язах.

61. Поясніть значення терміну «дезавтоматизація рухового навику». Охарактеризуйте тривалість збереження рухових і вегетативних компонентів навику у різних видах спорту.

62. У стрибках та метаннях необхідні швидко-силові якості. Розкрийте фізіологічний механізм їх вдосконалення. Вкажіть, який компонент – силовий чи швидкісний розвивається першим, як відбувається їхня інтеграція (об'єднання).

63. Дайте визначення понять «гіпокінезія» та «гіподинамія». Розкрийте відмінності між ними та вплив на стан здоров'я людини.

64. Дайте характеристику статичної роботи м'язів. Наведіть приклади.

65. У східних єдиноборствах необхідне поєднання сили та гнучкості. Вкажіть, які фізіологічні механізми можуть забезпечити їхній прояв. Наведіть приклади тренувальних завдань, що дозволяють поборитися високого рівня активної (силової) гнучкості.

66. Наведіть приклади «хвороби біоритмів» (десинхронозу) та можливі причини її появи.

67. Розкрийте сутність поняття «перенесення навичок». Наведіть приклади позитивного та негативного перенесення навичок.

68. У циклічних видах спорту спостерігається явище "мертвої точки". Опишіть причини цього стану. Вкажіть симптоми. Дайте рекомендації щодо підготовки спортсмена до такого стану: як у нього не потрапити, що робити, якщо це сталося.

69. Розкрийте механізм та дайте характеристику термінової (фізіологічної) адаптації.

70. Поясніть чинники, які обумовлюють надмірну рухливість (гіпермобільність) суглобів.

71. Дайте характеристику чинникам, що визначають частоту (темп) рухів.

72. В окремих видах спорту необхідно дотримуватися певної ваги тіла, не перевищуючи певного значення. Розкажіть про прийоми регулювання ваги тіла. Як варто проводити «зганяння ваги»? Які можливі небезпечні стани і як їх уникнути.

73. Поясніть значення терміну «критичні періоди розвитку». Наведіть приклади таких періодів на різних етапах онтогенезу.
74. Дайте характеристику основним типам рухів: рефлекторні, локомоторні, довільні, автоматизовані.
75. Дайте характеристику чинникам, що визначають час складної рухової реакції людини.
76. При виконанні роботи силової спрямованості нерідко виникають відставлені м'язові болі («крепатура»). Розкрийте фізіологічний механізм цього явища. Вкажіть допустимий рівень цього болю. Дайте рекомендації щодо оптимальної динаміки силових навантажень.
77. Поясніть фізіологічний механізм «плати» за адаптацію організму («ціна адаптації»).
78. Дайте характеристику динамічної роботи м'язів. Наведіть приклади.
79. Розкрийте фізіологічний механізм терморегуляції організму при високих температурах. Опишіть методику проведення тренувальних занять та змагань за високих температур навколишнього середовища.
80. Наведіть періодизацію постнатального (позаутробного) онтогенезу людини. Вкажіть, з якого віку людина вважається довгожителем.
81. Поясніть фізіологічний механізм виникнення рефлексу на розтягування.
82. Дайте характеристику чинникам, що визначають комплексні форми швидкісних здібностей.
83. За досить інтенсивної рухової активності в окремих людей виникають болі в правому підбер'язі. Розкрийте фізіологічний механізм цього явища. Вкажіть, що необхідно зробити педагогу за наявності такого факту.
84. Поясніть значення терміну «сенситивні періоди розвитку». Наведіть приклади таких періодів на різних етапах онтогенезу.
85. Розкрийте фізіологічне значення та механізм виникнення передстартових і стартових станів.
86. В окремих людей спостерігається погана координація рухів і вони мають значні труднощі при освоєнні нових вправ. Поясніть фізіологічні причини цього.
87. Розкрийте вплив генетичних факторів на розвиток координаційних здібностей.
88. Робота у стійкому стані – важливий фактор підвищення функціональних можливостей організму. Напишіть фізіологічний механізм цього стану. Вкажіть, за допомогою яких ознак і тестів тренер може визначити в якому - істинному або стійкому стані знаходиться спортсмен.
89. Поясніть закономірність неодночасності (гетерохроності) процесів зростання та розвитку окремих органів та систем організму. Наведіть приклади.
90. Охарактеризуйте вплив додаткових чинників, що визначають гнучкість: рівень силової підготовленості, втома, емоції та мотиви.
91. Назвіть основні структури ЦНС, які визначають координаційні здібності людини.
92. Розкрийте фізіологічний механізм терморегуляції організму при низьких температурах. Опишіть методику проведення тренувальних занять та змагань за низьких температур навколишнього середовища.
93. Розкрийте значення понять «паспортний», «біологічний» та «психологічний» вік.
94. Охарактеризуйте роль кори головного мозку у регуляції рухів. Поясніть механізм речової регуляції рухів (як зовнішня та внутрішня мова сприяє формуванню моторних програм).
95. Дайте характеристику «стійкого стану». Поясніть різницю між видами стійкого стану: справжній (дійсний) та не справжній (удаваний).
96. Як засіб відновлення спортсмени широко застосовують сауну. Розкрийте фізіологічний механізм дії сауни на організм. Опишіть методику проведення сеансів сауни. Які можливі небезпечні стани організму та як їх уникнути.
97. Назвіть та поясніть основні причини старіння. Вкажіть головні теорії, які пояснюють процес старіння.
98. Розкрийте особливості формування індивідуальної композиції м'язових волокон окремої людини.

99. Під час проведення відповідальних змагань спортсмени нерідко відчувають підвищене збудження (передстартову лихоманку). Розкрийте фізіологічний механізм цього стану. Дайте рекомендації щодо способів регулювання та профілактики цього стану.

100. Охарактеризуйте вплив додаткових чинників, що визначають гнучкість: час доби, температура, довжина сегментів тіла.

Теорія і методика фізичного виховання

1. Розкрийте предметну область «Теорії і методики фізичного виховання» як учбового предмету і наукової дисципліни.
2. Охарактеризуйте основні засоби фізичного виховання.
3. Обґрунтуйте методику профілактики та подолання швидкісного бар'єру.
4. Дайте визначення понять «фізична культура» і «фізичне виховання».
5. Охарактеризуйте фази руху. Наведіть приклади аналізу фазової структури рухів.
6. Розкрийте особливості методики фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку.
7. Дайте визначення понять «фізична рекреація» і «фізична реабілітація».
8. Охарактеризуйте способи проведення спортивних змагань.
9. Розкрийте особливості методики фізичного виховання дітей середнього шкільного віку.
10. Дайте визначення поняття «фізична досконалість» та розкрийте її показники.
11. Охарактеризуйте соціальні функції фізичної культури.
12. Розкрийте особливості методики фізичного виховання учнів старшого шкільного віку.
13. Охарактеризуйте методи дослідження «Теорії і методики фізичного виховання» як учбового предмету і наукової дисципліни.
14. Обґрунтуйте методику розвитку комплексних форм прояву швидкості.
15. Розкрийте методику педагогічного аналізу і оцінки уроку фізичної культури.
16. Сформулюйте мету та задачі фізичного виховання.
17. Охарактеризуйте методи використання слова.
18. Розкрийте методику вдосконалення простої та складної рухових реакцій.
19. Дайте визначення поняття «спорт». Охарактеризуйте рівні спорту.
20. Охарактеризуйте методи виховання різних видів силових здібностей.
21. Розкрийте методику попередження травматизму на уроках фізичної культури.
22. Дайте визначення поняття «спортивне змагання». Наведіть класифікацію змагань за критеріями масштабу та значущості у підготовці спортсменів.
23. Поясніть сутність принципу фізичного виховання «пріоритету потреб, мотивів та інтересів особистості».
24. Розкрийте методику дозування навантаження на уроці фізичної культури.
25. Дайте визначення поняття «фізичні вправи». Наведіть класифікацію фізичних вправ за критеріями спрямованості та міри схожості із змагальною діяльністю.
26. Охарактеризуйте методи забезпечення наочності.
27. Розкрийте методику підготовки вчителя до уроку фізичної культури.
28. Дайте визначення поняття «техніка». Наведіть класифікацію видів спорту по відношенню до техніки рухів.
29. Розкрийте особливості методики занять із спеціальними медичними групами в школі.
30. Дайте визначення поняття «навантаження». Охарактеризуйте сторони фізичного навантаження: зовнішня та внутрішня.
31. Охарактеризуйте методи навчання руховим діям.
32. Поясніть методику розрахунку загальної та рухової щільності уроку фізичної культури.
33. Дайте визначення понять «уміння» і «навик». Поясніть різницю між ними.
34. Розкрийте основи методики етичного (морального) виховання в процесі фізичного виховання.
35. Розкрийте значення, форми та завдання позакласної роботи з фізичного виховання.
36. Дайте визначення поняття «фізичні якості» («рухові здібності»). Перелічить фізичні якості.
37. Розкрийте основи методики трудового виховання в процесі фізичного виховання.

38. Поясніть особливості організації і методики проведення фізкультурних заходів у вихідні дні і канікулярний час.
39. Дайте визначення поняття «спритність» («координаційні здібності»). Перелічить різновиди координаційних здібностей.
40. Розкрийте основи методики естетичне виховання в процесі фізичного виховання.
41. Поясніть методику складання річного плану-графіка по фізичній культурі.
42. Дайте визначення поняття «сила» («силові здібності»). Перелічить види силових здібностей.
43. Розкрийте основи методики розумового виховання в процесі фізичного виховання.
44. Поясніть методику складання календарного (поурочного) плану.
45. Дайте визначення поняття «швидкісні здібності». Перелічить їх різновиди.
46. Поясніть сутність принципу фізичного виховання «всебічного розвитку особистості».
47. Поясніть методику складання тематичного (графічного) плану.
48. Дайте визначення поняття «швидкісний бар'єр». Назвіть причини його виникнення.
49. Поясніть відмінності між ігровим і змагального методами.
50. Поясніть методику складання конспекту уроку фізичної культури.
51. Дайте визначення поняття «стомлення». Поясніть значення стомлення і охарактеризуйте його різновиди.
52. Поясніть сутність принципу фізичного виховання «оздоровчої спрямованості».
53. Розкрийте особливості змісту і методики фізкультурно-оздоровчих занять із дітьми грудного віку.
54. Дайте визначення поняття «витривалість». Назвіть і поясніть види витривалості.
55. Охарактеризуйте етапи процесу навчання і завдання навчання на різних етапах.
56. Розкрийте методику загартовування дітей дошкільного віку.
57. Дайте визначення поняття «гнучкість». Назвіть і поясніть види гнучкості.
58. Поясніть сутність принципу фізичного виховання «зв'язку фізичного виховання з іншими видами діяльності людей».
59. Розкрийте особливості змісту і методики фізкультурно-оздоровчих занять із дітьми 3-6-річного віку.
60. Назвіть основні напрями діяльності кафедри фізичного виховання ВУЗу.
61. Розкрийте причини виникнення помилок при навчанні.
62. Охарактеризуйте основні методичні засади побудови професійно-прикладної фізичної підготовки.
63. Назвіть засоби фізичного виховання дітей з ослабленим здоров'ям.
64. Розкрийте методику попередження і виправлення помилок в процесі навчання.
65. Охарактеризуйте чинники, що визначають силу.
66. Назвіть головні завдання фізичної культури в шкільному віці.
67. Поясніть сутність принципу фізичного виховання «індивідуалізації».
68. Охарактеризуйте методи виховання різних видів витривалості.
69. Охарактеризуйте види плануючої документації вчителя фізичної культури.
70. Розкрийте методику вдосконалення координаційних здібностей.
71. Поясніть призначення і завдання професійно-прикладної фізичної підготовки.
72. Назвіть і поясніть методи організації діяльності учнів на уроці фізичної культури.
73. Поясніть сутність принципу фізичного виховання «гуманістичної орієнтації».
74. Розкрийте особливості методики проведення занять з фізичного виховання з студентами.
75. Охарактеризуйте умови, які відзначають цікавий урок.
76. Дайте визначення поняття «власне-силові здібності». Розкрийте методику розвитку власне-силових здібностей.
77. Розкрийте динаміку зміни працездатності і фізичної активності в режимі робочого дня.
78. Охарактеризуйте структуру уроку фізичної культури.
79. Дайте визначення поняття «швидкісно-силові здібності». Розкрийте методику розвитку швидкісно-силових здібностей.

80. Розкрийте методику комплектування учбових груп студентської молоді.
81. Висвітлити соціально-педагогічне значення фізичної культури в шкільному віці.
82. Дайте визначення поняття «силова витривалість». Розкрийте методику розвитку силових витривалості.
83. Поясніть особливості організації і методики проведення у школі рухливої перерви.
84. Розкрийте методику розвитку швидкості одиночного руху і частоти рухів.
85. Поясніть особливості організації і методики проведення фізкультурних заходів у школі: спортивних змагань і фізкультурних свят.
86. Охарактеризуйте завдання фізичної культури в дошкільному віці.
87. Розкрийте методику розвитку гнучкості.
88. Поясніть особливості організації і методики проведення фізкультурних занять в літніх оздоровчих таборах.
89. Охарактеризуйте чинники, що обумовлюють координаційні здібності.
90. Розкрийте особливості змісту і методики фізкультурно-оздоровчих занять із дітьми віком від 1 до 3 років.
91. Розкрийте соціально-педагогічне значення фізичної культури в дошкільному віці.
92. Назвіть різновиди та розкрийте особливості позаурочних типів занять.
93. Охарактеризуйте чинники, що визначають гнучкість.
94. Розкрийте зміст та завдання фізичної підготовки у Збройних Силах.
95. Назвіть критерії диференціації школярів по рівню здоров'я в процесі фізичного виховання.
96. Охарактеризуйте чинники, що визначають швидкісні здібності.
97. Розкрийте методику проведення контролю на заняттях оздоровчої спрямованості.
98. Поясніть вимоги до педагога та вплив його особистості на учнів.
99. Розкрийте методику організації і проведення фізкультурних занять в сімейному побуті.
100. Розкрийте структуру та зміст програми фізичного виховання учнів загальноосвітньої середньої школи.

Психологія фізичної культури і спорту

1. Визначити предмет і завдання психологічної науки.
2. Дайте визначення поняттю «відчуття».
3. Визначте основні види діяльності та їх розвиток в онтогенезі
4. Розкрийте значення терміну «психологія».
5. Визначте основні властивості та закономірності сприймання
6. Визначте роль механізмів психологічного захисту. Проаналізуйте ці механізми та наведіть приклади
7. Назвіть види пам'яті та схарактеризуйте їх.
8. Визначте сутність спрямованості особистості.
9. Покажіть взаємозв'язок психологічної науки з іншими науками, з життям, її внесок в рішення практичних завдань
10. Визначте індивідуальні відмінності в мисленні людини
11. Визначте суть позитивного мислення особистості.
12. Розкрийте як побудований мозок людини та визначте суть дії мозку людини як єдиної функціональної системи.
13. Визначте суть позитивного мислення особистості.
14. До історії психологічної думки. Етапи розвитку психологічної науки.
15. Пам'ять як психічний процес, її види.
16. Діяльність як форма активності особистості.
17. Структура активності та діяльності.
18. Динаміка і саморегуляція активності особистості.
19. Особистісне зростання в психології.
20. Теорії особистості.
21. Емоційно-вольова сфера.

22. Вольова активність особистості.
23. Класифікація груп у психології.
24. Самосвідомість та «Я-концепція» особистості.
25. Вплив спільності на індивіда.
26. Психологія навчальної діяльності.
27. Класифікація груп у психології.
28. Відносини, стосунки та ставлення.
29. Психологічні основи фізичного виховання та спорту.
30. Здоровий спосіб життя, його психологічні передумови.
31. Темперамент, його види та властивості.
32. Психологічні основи спортивної дидактики.
33. Сприймання і розуміння людьми одне одного як аспект міжособистісних стосунків.
34. Психологічна характеристика спортивної діяльності.
35. Основи психологічного забезпечення тренувань та змагань.
36. Мислення як психічний процес.
37. Спрямованість особистості.
38. Особливості психологічної підготовки спортсмена до змагань.
39. Увага як психічний процес.
40. Міжособистісні відносини, стосунки та ставлення.
41. Загальні засади психології управління.
42. Класифікація груп у психології.
43. Функціональна модель навчання.
44. Психологічна характеристика спортивної діяльності.
45. Соціально-психологічні особливості управління.
46. Поняття про особистість.
47. Самосвідомість та «Я-концепція» особистості.
48. Здібності, їх використання у спортивній діяльності.
49. Почуття як психічний процес.
50. Виникнення та розвиток психології спорту. Спортивна психологія у системі наук.
51. Історія і сучасний стан розвитку психології управління.
52. Вольова активність особистості.
53. Психологічні аспекти професійного становлення особистості.
54. Динаміка і саморегуляція активності особистості.
55. Сприймання як психічний процес. Особистість інженера ХХІ століття та технічне системне мислення.
56. Психологія міжособистісних взаємодій.
57. Особливості навчального процесу.
58. Основні види діяльності та їх розвиток в онтогенезі.
59. Професійне навчання та формування професійно-технічного мислення.
60. Спрямованість особистості.
61. Психологічні аспекти травматизму та працездатність людини.
62. Характер, його прояви у спорті.
63. Статична модель навчання.
64. Історія розвитку психології здоров'я.
65. Групова взаємодія в спортивній команді.
66. Психологічні основи навчання та тренування тактичного мислення.
67. Психологія особистості та організація у управлінні.
68. Індивідуальна та групова діяльність у спорті. Моделі групової ефективності.
69. Соціально-психологічний клімат.
70. Складові професійного здоров'я.
71. Поняття малої групи, особливості групової взаємодії в командах.
72. Методи дослідження особистості спортсмена.
73. Поняття спортивного довголіття, його психологічні передумови.

74. Структура активності та діяльності.
75. Розвиток психіки та свідомості.
76. Уява як психічний процес.
77. Згуртованість спортивної групи та її фактори.
78. Психологія управління людськими ресурсами.
79. Психологічна характеристика спортивної діяльності.
80. Особистість інженера ХХІ століття та технічне системне мислення.
81. Психологія здоров'я та спортивного довголіття.
82. Психологія управління рекламною діяльністю організації та її співробітників.
83. Фізичне навантаження і психічне здоров'я.
84. Функціональна модель навчання
85. Класифікація видів мислення.
86. Психічні процеси.
87. Динаміка і саморегуляція активності особистості
88. Основи психології фізичної культури та спорту.
89. Темперамент та характер у спорті.
90. Соціально-психологічні особливості управління.

Біохімія фізичної культури і спорту.

1. Розкрийте механізм м'язового скорочення.
2. Розкрийте механізм м'язового розслаблення.
3. Будова та функції міофібрил.
4. Причини мікротравм. Сенс м'язових мікротравм.
5. Визначити молекулярні механізми втоми.
6. Охарактеризуйте механізми охоронного гальмування.
7. Визначити вплив молочної кислоти на м'язи.
8. Визначити вплив вільних радикалів на м'язи.
9. Визначити, які зміни в м'язовій діяльності внаслідок нестачі енергетичних резервів.
10. Розглянути молекулярні механізми відновлення.
11. Термінове відновлення. Розкрити механізм відновлення креатинфосфату.
12. Термінове відновлення. Розкрити механізм перетворень молочної кислоти.
13. Відставлене відновлення.
14. Ефект суперкомпенсації.
15. Розглянути принципів побудови спортивних та оздоровчих тренувань.
16. Визначення поняття «білки», розглянути будову білків, функції білків в організмі людини.
17. Визначення поняття «жири», розглянути види жирних кислот, функції жирів в організмі людини.
18. Визначення поняття «вуглеводи», розглянути види вуглеводів, функції вуглеводів в організмі.
19. Визначення поняття «вітаміни».
20. Жиророзчинні вітаміни.
21. Водорозчинні вітаміни.
22. Мінеральні речовини.
23. Мікроелементи.
24. Макроелементи.
25. Що таке антиоксиданти? Функції антиоксидантів.
26. Назвіть продукти, що багаті на антиоксиданти.
27. Довести, чому спортсменам необхідна збільшена кількість антиоксидантів?
28. Залежність тренувального ефекту від пульсу на якому виконується тренувальна вправа.
29. Механізм розрахунку пульсу на якому слід виконувати тренувальну вправу в залежності від очікуваного тренувального ефекту.
30. Розподіл продуктів харчування від часу доби.

31. Довести, яких продуктів не слід вживати та чому?
32. Принципи організації харчування до тренування.
33. Принципи організації харчування після тренування.
34. Питний режим.
35. Вплив трансжирів на організм людини.

Історія та сучасність фізичної культури та спорту

1. Загальні риси та історичне значення фізичної культури Київської Русі.
2. Перші змагання з шахів, важкої атлетики, гімнастики, боротьби, американського футболу
3. Участь та успіхи олімпійської команди України у 1992-2010 роках.
4. Викладіть основні теорії походження фізичної культури:
5. Історичні риси розвитку професійного спорту у XIX – XX століттях.
6. Організація та проведення Олімпійських Ігор.
7. Як впливають етнічні, національні, кліматичні чинники на фізичну культуру
8. Масова культура у сучасному спорті.
9. Олімпійські ритуали та традиції.
10. Загальні риси та історичне значення фізичної культури Великої Британії. Внесок Джона Локка. Доброчинності джентльмена.
11. Обов'язкові структурні елементи сучасного виду спорту
12. Урочисті церемонії Олімпійських ігор
13. Внесок Томаса Арнольда. Арнольдизм як один із напрямків виховання
14. Взаємозв'язок форм фізичної культури українців з річним коловоротом явищ природи та способу життя.
15. Культурні програми олімпійського руху.
16. Першоджерела з фізичної культури різних епох та цивілізацій.
17. Фізичне виховання у лицарських академіях середньовіччя.
18. Відбір та умови до учасників Олімпійських Ігор.
19. Особливості фізичного виховання у державах-полісах Спарта, Афіни.
20. Загальні риси та історичне значення фізичної культури козаків.
21. Агоністика, калокагатія та екехейрія як умови виникнення Олімпійських Ігор Стародавньої Греції.
22. Загальні риси фізичної культури стародавнього Риму
23. Військово-фізична підготовка козаків.
24. Організація та програма Олімпійських Ігор Стародавньої Греції
25. Бої гладіаторів у суспільному та індивідуальному аспектах
26. Чому гопак є національним танцем запорозьких козаків
27. Славнозвісні переможці Олімпійських Ігор Стародавньої Греції.
28. Виникнення та історичне значення йогівського фізичного виховання. Зміст хата-йоги та пранайам.
29. Засоби та форми фізичного виховання дітей козаків
30. Соціально-політичні та культурні аспекти Олімпійських Ігор Стародавньої Греції.
31. Притаманні риси історичного розвитку фізичної культури Китаю.
32. Розвиток фізичної культури і спорту в Україні у XIX-XX століттях.
33. Історичні пам'ятки, пов'язані з Олімпійськими Іграми Стародавньої Греції.
34. Розуміння гармонії тіла, душі, навколишнього середовища у китайців.
35. Видатні українські спортсмени та діячі на початку XX століття.
36. Процес відновлення Олімпійських Ігор.
37. Розуміння співвідношення тіла та душі у середньовіччя.
38. Всеобуч перших років радянської влади.
39. Діяльність П'єра де Кубертена по відновленню Олімпійських Ігор
40. Дозволені та заборонені засоби та форми фізичної культури в середньовіччі

41. Риси воєнізації фізичного виховання в СРСР у 1918-1941 роках. Зміст та значення комплексу ГПО.
42. Діяльність Хуана- Антоніо маркіза Самаранча в олімпійському русі
43. Загальні риси та історичне значення фізичної культури Німеччини, Франції, Швеції
44. Розвиток фізичної культури і спорту в Україні у 1917-1991 роках. Видатні спортсмени.
45. Події, пов'язані з організацією та проведенням перших Олімпійських Ігор
46. Внесок Ж-Ж. Руссо. Внутрішня свобода Ж.Ж. Руссо та засоби фізичної культури.
47. Загальні риси фізичної культури і спорту в незалежній Україні
48. МОК, НОК, МСФ, ОКОІ як складові частини олімпійського руху.
49. Внесок Ф. Яна. Німецький урок гімнастики у ХІХ столітті.
50. Визначні українські спортсмени другої половини ХХ століття та їхній доробок у спорт.
51. Правовий розподіл обов'язків та взаємодія суб'єктів підготовки і проведення Олімпійських Ігор
52. Внесок Ф. Лінга. Шведська оздоровча гімнастика.
53. Видатні спортсмени та тренери незалежної України.
54. Джерела фінансування всесвітнього спортивного свята.
55. Сокольська система фізичного виховання. Внесок М. Тирша та І. Боберського. Сокольські клуби у Східній Європі.
56. Історичний огляд розвитку фізичної культури і спорту в харківському регіоні.
57. Проблема гігантизму Олімпійських ігор
58. Зародження та становлення футболу
59. Видатні харківські спортсмени
60. Офіційні та неофіційні результати участі в Олімпійських іграх.
61. Зародження та становлення баскетболу
62. Історичний розвиток фізичної культури і спорту в НТУ "ХП"
63. Особливості організації та проведення зимових Олімпійських ігор.
64. Історичні риси розвитку та сучасного значення тенісу..
65. Видатні спортсмени і тренери НТУ "ХП".
66. Видатні олімпійські чемпіони різних країн
67. Співвідношення гуманізму та жорстокості в одноборствах.
68. Спортсмен в олімпійському русі.
69. Видатні українські олімпійці з 1992 року
70. Зародження та становлення боксу, видів боротьби
71. Боротьба з допінгом.
72. Олімпійські досягнення українців у 1952-1988 роках.
73. Зародження та становлення дзюдо, самбо, теквондо
74. Олімпійські ігри та охорона довкілля.
75. Виникнення та розвиток НОК України. Напрямки роботи НОК України.
76. Походження, розвиток форм та становлення сучасних напрямів танців.
77. Менеджмент, маркетинг, фінансове забезпечення Олімпійських ігор.
78. Визначний внесок українських тренерів, організаторів спорту, науковців до олімпійського руху.
79. Виникнення ритмічних напрямків та видів спорту з музичним супроводженням.
80. Олімпійське виховання.
81. Підготовка та формування національної олімпійської команди.
82. Історичний розвиток форм та засобів загальної та прикладної фізичної підготовки.
83. Складові частини та форми олімпійської культури. Діалог культур через олімпізм.
84. Олімпійська Хартія – провідний документ олімпійського руху.
85. Вімблдонський турнір, Хенлейнська регата, чемпіонат Англії з футболу, гамбурзький рахунок з боротьби
86. Видатні харківські олімпійці.
87. Олімпійські ідеали барона П'єра де Кубертена.
88. Зародження та становлення системи спортивних змагань та олімпійського руху.

89. Учасники Олімпійських ігор від НТУ «ХП».
90. Зміст філософії сучасного олімпізму.

Теорія і методика юнацького спорту

1. Основні терміни і поняття теорії дитячо-юнацького спорту.
2. Організаційна структура підготовки спортивних резервів в Україні (дитячо-юнацькі спортивні школи, училища фізичної культури та олімпійського резерву, спеціалізовані класи з видів спорту, спеціалізовані ДЮСШ олімпійського резерву та школи вищої спортивної майстерності).
3. Організація дитячо-юнацького спорту в різних країнах.
4. Програмно-нормативне забезпечення дитячо-юнацького спорту.
5. Система підготовки кадрів в галузі фізичної культури і спорту.
6. Анатомічний, біологічний та руховий вік дітей та молоді. Вікові особливості морфологічного розвитку і будови тіла.
7. Вікові особливості розвитку фізичних якостей та функціональних можливостей.
8. Сенситивні періоди розвитку рухових здібностей.
9. Біологічні основи адаптації організму до спортивної діяльності. Види адаптації. Біологічні ритми.
10. Структура тренувальних занять. Тренувальні завдання в структурі тренувального процесу юних спортсменів.
11. Методика організації навчально-тренувальних завдань.
12. Загальна характеристика системи підготовки юних спортсменів.
13. Загальні основи планування навчально-тренувального процесу юних спортсменів.
14. Етапи підготовки юних спортсменів.
15. Спортивний відбір. Визначення та прогноз рухової обдарованості та спортивного таланту.
16. Термінологічні поняття теорії рухових здібностей людини.
17. Спортивний відбір в багаторічній підготовці юних спортсменів.
18. Педагогічні критерії визначення рухової обдарованості юних спортсменів.
19. Біологічні (генетичні) критерії визначення рухової обдарованості юних спортсменів.
20. Психофізіологічна діагностика спортивних здібностей.
21. Засоби і умови відновлення працездатності.
22. Харчування юних спортсменів.
23. Загартування організму.
24. Режим дня та особиста гігієна юного спортсмена.
25. Вплив негативних звичок на підготовленість юних спортсменів.
26. Система змагань. Її види.
27. Специфічні особливості змагальної діяльності. Змагання в системі підготовки юних спортсменів.
28. Види спортивних змагань.
29. Структура і зміст змагальної діяльності в дитячому та юнацькому спорті. Правила змагань та їх вплив на розвиток видів спорту.
30. Структура і зміст "Положення про змагання".
31. Способи проведення та характер спортивних змагань. Способи визначення результату в різних видах спорту.
32. Фактори результативності змагальної діяльності юних спортсменів.
33. Фактори забезпечення і фактори реалізації змагальної діяльності юних спортсменів.
34. Умови проведення змагань, що впливають на результативність.
35. Особливості планування змагань.
36. Роль і місце змагань в багаторічній підготовці юних спортсменів.
37. Методологічні основи теорії навчання руховим діям.
38. Принципи та методи навчання в системі підготовки юних спортсменів.
39. Диференційований підхід у навчанні юних спортсменів.

40. Етапи і стадії технічної підготовки юних спортсменів.
41. Підвищення ефективності формування рухових навичок. Виховання в процесі підготовки юних спортсменів.
42. Загальна характеристика та види координаційних здібностей.
43. Завдання та вікові особливості координаційної підготовки юних спортсменів.
44. Засоби і методи розвитку загальних видів координаційних здібностей.
45. Загальні положення методики розвитку координаційних здібностей.
46. Структура силових здібностей та методологія силової підготовки юних спортсменів.
47. М'язова система людини.
48. Вікові особливості силової підготовки юних спортсменів.
49. Розвиток абсолютної сили різних м'язових груп у дітей різного віку. Розвиток швидкісної сили у спортсменів у юнацькому віці.
50. Розвиток силової витривалості у юних спортсменів.
51. Структура швидкісних здібностей.
52. Фактори, що впливають на розвиток і визначають прояв швидкісних здібностей.
53. Вікові особливості швидкісної підготовки юних спортсменів.
54. Засоби розвитку швидкісних здібностей у юних спортсменів.
55. Поняття та структура аеробних здібностей.
56. Фактори, що впливають на розвиток і визначають прояв аеробних здібностей.
57. Вікові особливості аеробної підготовки юних спортсменів.
58. Методи та засоби розвитку аеробних здібностей у юних спортсменів.
59. Поняття, структура та значення здібності до гнучкості у суглобах для спортсменів.
60. Фактори, що визначають гнучкість в суглобах.
61. Вікові особливості розвитку здібності до гнучкості в суглобах у юних спортсменів.
62. Методика розвитку здібності до гнучкості в суглобах у юних спортсменів.
63. Засоби розвитку здібності до гнучкості в суглобах у юних спортсменів.
64. Поняття і загальна характеристика фізичного навантаження. Варіативні компоненти фізичного навантаження.
65. Методика збільшення тренувального навантаження у юних спортсменів.
66. Планування тренувальних і змагальних навантажень в підготовці юних спортсменів.
67. Індивідуальне нормування тренувальних навантажень юних спортсменів. Вікові особливості періодизації фізичних навантажень.
68. Методологічні основи педагогічного контролю в спорті.
69. Види педагогічного контролю в дитячому та юнацькому спорті.
70. Технології тестового контролю розвитку координаційних, силових, швидкісних, аеробних здібностей та здібності до гнучкості юних спортсменів.

Педагогіка

1. Охарактеризуйте педагогіку як науку.
2. Розкрийте основні функції педагогіки.
3. Поясніть зміст основних категорій педагогіки.
4. У чому суть педагогічного експерименту?
5. Основні педагогічні ідеї Я. А. Коменського.
6. Що лежить в основі виховання "джентльмена-буржуа" Д. Локка.
7. Теоретико-педагогічні положення А. Дістерверга.
8. Основні сучасні зарубіжні педагогічні теорії і концепції.
9. Які основні здобутки шкільництва Київської Русі.
10. Дайте загальну характеристику діяльності Братських шкіл.
11. Яке значення для педагогічної науки мала діяльність Острозької академії?
12. Роль і значення діяльності Києво-Могилянської академії для розвитку педагогіки.
13. Розвиток теорії педагогіки в роботах К. Д. Ушинського.
14. Сучасні вітчизняні інноваційні навчально-виховні заклади. МАУП у системі української вищої освіти.

15. Визначте зміст, завдання організаційної освітньої системи.
16. Організаційна структура різноманітних закладів освіти.
17. Законодавчі і нормативні документи про принципи організації народної освіти в Україні.
18. Основні положення Закону України “Про освіту”.
19. Зміст Закону України “Про вищу освіту”.
20. Головні положення Концепції Державної програми розвитку освіти в Україні
21. Що являє собою педагогічний процес як система?
22. Обґрунтуйте взаємозв’язок і взаємозумовленість процесів навчання і виховання.
23. У чому полягає сутність об’єктивних закономірностей цілісного педагогічного процесу?
24. Дайте загальну характеристику основних принципів цілісного педагогічного процесу.
25. Сутність, специфіка понять: розвиток, виховання, формування особистості.
26. Актуальні проблеми розвитку особистості в сучасному інформаційному суспільстві.
27. Розкрийте роль інтеріоризації та екстеріоризації в розвитку студента.
28. Визначте сутність біологічного, соціологічного, біосоціального, інших напрямів розвитку особистості.
29. Яке значення для розвитку особистості має мета виховання.
30. Законодавчі і нормативні документи про мету виховання молоді.
31. Що входить у поняття менеджер цілісного педагогічного процесу?
32. Визначте основну структуру знань тренера.
33. Розкрийте зміст конструктивно-методичних умінь тренера.
34. Як розуміти суспільну значимість менеджера педагогічного процесу?
35. Дайте якісну характеристику навичок викладача ВНЗ.
36. Які особисті якості спеціаліста, на Вашу думку, більш необхідні для організації навчання і виховання у трудовому колективі?
37. Що розуміється під поняттям “порівняльна педагогіка”?
38. Основний зміст теорії інструменталізму Д. Дьюї.
39. Характеристика основних положень “Я — концепція” К. Роджерса.
40. Загальна характеристика Болонської декларації.
41. Розкрийте сутність процесу виховання.
42. Поясніть вплив виховання на розвиток особистості вихованця як складно організованої нестабільної системи.
43. Які зовнішні та внутрішні суперечності становлять рушійні сили процесу виховання?
44. Обґрунтуйте самовиховання як вищу форму розвитку особистості.
45. Розкрийте сутність поняття “закономірність” і “принцип” виховання.
46. Дайте характеристику основних закономірностей виховання.
47. Визначте основні джерела принципів виховання.
48. Які принципи впливають із концепції національного виховання?
49. Що лежить в основі поняття “виховати громадянина”?
50. Основні завдання громадянського виховання в навчальному закладі.
51. Яким чином здійснюється громадянське виховання в процесі навчання?
52. Який зміст передбачає процес громадянського виховання?
53. Як розуміти поняття “морально-естетичне виховання”?
54. Які особистісні якості формуються у процесі морально-естетичного виховання?
55. Які зовнішні і внутрішні фактори впливають на ефективність формування морально-естетичних якостей особистості?
56. Основні шляхи морально-естетичного виховання молоді
57. Розкрийте складові змісту трудового і екологічного виховання.
58. У чому полягає особистісна спрямованість трудового і екологічного виховання?
59. Сформулюйте своє бачення сучасного формування працелюбства особистості, її екологічної культури у процесі навчання.

60. Визначте роль і місце батьків, суспільних організацій в трудовому і екологічному вихованні молоді.
61. Обґрунтуйте на конкретних прикладах взаємозумовленість різних методів виховання.
62. Розкрийте методи виховання та самовиховання як цілісну систему, яка у поєднанні компонентів створює системну властивість.
63. Проаналізуйте методи виховання, спрямовані на засвоєння вихованцем вічних цінностей.
64. Обґрунтуйте на конкретних прикладах взаємозумовленість різних методів виховання.
65. Розкрийте методи виховання та самовиховання як цілісну систему, яка у поєднанні компонентів створює системну властивість.
66. Проаналізуйте методи виховання, спрямовані на засвоєння вихованцем вічних цінностей.
67. У чому полягає системний характер форм виховного процесу?
68. За якими критеріями і як розрізняють виховні форми?
69. Розкрийте зміст основних функцій дидактики.
70. Як здійснюється взаємозв'язок основних категорій дидактики?
71. Об'єкт, предмет дослідження дидактики.
72. Що означає "зміст освіти"?
73. Як формується зміст освіти?
74. Що являють собою навчальний план і навчальна програма?
75. Обґрунтуйте основні наукові вимоги до формування змісту освіти.
76. Які два види діяльності об'єднує процес навчання? У чому їх взаємозв'язок і взаємообумовленість?
77. Які ви знаєте рушійні сили навчального процесу?
78. Дайте характеристику компонентів процесу навчання.
79. Як взаємопов'язані закономірності і принципи процесу навчання?
80. Сучасні види навчання у вузі і трудовому колективі.
81. Як розуміти модульно-рейтингову систему навчання?
82. Які основні форми організації навчання склалися в історії розвитку навчальних закладів?
83. Сучасні інноваційні форми навчання.
84. Розкрийте сутність, структуру, функції методів навчання.
85. У чому проблема класифікації методів навчання?
86. Що таке діагностика успішності?
87. Критерії і норми оцінювання знань.
88. Поточна перевірка у процесі вузівського навчання.
89. Тематична перевірка знань: сутність, зміст, специфіка, форми.
90. Самоперевірка у системі методів діагностики навчання.

Педагогічна майстерність

1. Розкрийте основні напрями у професійній діяльності тренера.
2. Розкрийте основні функції педагогічної комунікації.
3. Охарактеризуйте педагогічні вміння тренера.
4. Назвіть основні критерії педагогічної майстерності
5. Розкрийте сутність поняття «педагогічне спілкування» та охарактеризуйте основні його компоненти.
6. Розкрийте сутність поняття «педагогічні функції». Назвіть та охарактеризуйте функції тренера.
7. Назвіть та обґрунтуйте особливості адаптації тренера до педагогічного та спортивного колективу.
8. Розкрийте сутність поняття «педагогічна техніка» та назвіть її основні компоненти.
9. Охарактеризуйте педагогічні здібності тренера.
10. Назвіть та охарактеризуйте складові вербальної комунікації.

11. Охарактеризуйте основні компоненти педагогічної техніки.
12. Розкрийте сутність поняття «конфлікт» та охарактеризуйте його риси.
13. Назвіть та охарактеризуйте складові невербальної комунікації
14. Розкрийте сутність поняття «професійна рефлексія» та охарактеризуйте типи.
15. Визначте та обґрунтуйте імідж тренера.
16. Охарактеризуйте основні бар'єри педагогічного спілкування та причини їх виникнення.
17. Розкрийте сутність поняття «самоосвіта» та опишіть її основні принципи.
18. Охарактеризуйте основні рівні педагогічної майстерності.
19. Назвіть та опишіть види спортивних конфліктів.
20. Розкрийте сутність поняття «педагогічна творчість» та охарактеризуйте основні компоненти педагогічної творчості.
21. Назвіть та опишіть основні методи вирішення педагогічних конфліктів. Розкрийте основні ознаки педагогічного такту.
22. Розкрийте сутність поняття «інновації», «інноваційний потенціал тренера»
23. Дайте характеристику основних рівнів педагогічної майстерності.
24. Як Ви розумієте вирішення конфлікту за допомогою методів емпатії та логічного аналізу.
25. Розкрийте сутність поняття «адаптація» та визначте структуру адаптації молодого тренера..
26. Назвіть та опишіть основні етапи та принципи педагогічної творчості.
27. Охарактеризуйте науково-пізнавальні здібності тренера.
28. Охарактеризуйте організаторські здібності тренера..
29. Розкрийте сутність поняття «дезадаптація» та опишіть її характерні ознаки
30. Охарактеризуйте комунікативні здібності тренера.
31. Розкрийте структуру і зміст етапів дослідницької роботи тренера.
32. Охарактеризуйте дидактичні здібності тренера.
33. Охарактеризуйте перцептивні здібності тренера.
34. Розкрийте сутність поняття «тренера»
35. Охарактеризуйте професійні якості тренера -дослідника.
36. Розкрийте сутність понять «авторитет» та «авторитет тренера».
37. Назвіть та охарактеризуйте стилі поведінки тренера в конфліктній ситуації.
38. Охарактеризуйте спеціальні якості комунікативності тренера.
39. Охарактеризуйте загально-універсальні якості комунікативності тренера.
40. Назвіть та охарактеризуйте різновиди міжособистісних конфліктів у педагогічному колективі.
41. Опишіть правила педагогічного спілкування тренера.
42. Визначте чинники, які зумовлюють підвищення професійної культури тренера.
43. Розкрийте сутність понять «педагогічна культура» та обґрунтуйте її значення для тренера.
44. Назвіть основні критерії педагогічної майстерності тренера.
45. Розкрийте сутність поняття «тренера» та визначте його соціальну роль.
46. Охарактеризуйте педагогічні уміння тренера тури та їх класифікацію.
47. Охарактеризуйте творчість тренера у співпраці з батьківською громадськістю.
48. Розкрийте сутність поняття «педагогічна діяльність» та охарактеризуйте педагогічну діяльність тренера.
49. Охарактеризуйте професійні якості тренера -дослідника.
50. Розкрийте сутність поняття «атестація тренера».
51. Назвіть та опишіть складові педагогічної майстерності.
52. Розкрийте сутність поняття «педагогічна майстерність».
53. Охарактеризуйте основні стилі педагогічного спілкування.
54. Розкрийте сутність поняття «педагогічний діалог» та охарактеризуйте його як вид спілкування тренера.
55. Охарактеризуйте демократичний стиль педагогічного спілкування.

56. Опишіть вид спілкування «особистісно-орієнтоване спілкування тренера».
57. Розкрийте основні форми співпраці тренера з батьками.
58. Охарактеризуйте авторитарний стиль педагогічного спілкування.
59. Визначте чинники, які зумовлюють підвищення професійної культури тренера.
60. Опишіть новаторство та новаторський педагогічний досвід тренера
61. Назвіть якими педагогічними здібностями повинен володіти тренера.

Легка атлетика з методикою викладання

1. Легка атлетика в системі фізичного виховання
2. . Завдання, особливості та форми проведення занять з легкої атлетики.
3. Організація та методика занять з легкої атлетики.
4. Легка атлетика в дошкільних закладах.
5. Легка атлетика в загальноосвітній школі.
6. Легка атлетика в середніх спеціальних освітніх закладах.
7. Легка атлетика у вищих навчальних закладах.
8. Легка атлетика в дитячих спортивних школах.
9. Легка атлетика в літніх оздоровчих закладах.
10. Класифікація легкоатлетичних вправ
11. Швидкісно-силові види легкої атлетики.
12. Види витривалості в легкій атлетиці.
13. Циклічні види легкої атлетики.
14. Ациклічні види легкої атлетики.
15. Методика навчання легкоатлетичним вправам
16. Завдання навчально-тренувального процесу з легкої атлетики.
17. Принципи навчання і тренування.
18. Вплив занять з легкої атлетики на організм осіб, що займаються.
19. Послідовність навчання техніці легкоатлетичних вправ.
20. Охарактеризуйте підготовку і проведення змагань із легкої атлетики в школі.

Гімнастика з методикою викладання

1. Місце гімнастики в системі фізичного виховання.
2. Характеристика, завдання і засоби гімнастики.
3. Методичні особливості гімнастики.
4. Види гімнастики та їх значення у фізичному вдосконаленні людини.
5. Характеристика оздоровчих видів гімнастики спрямованих на вирішення задач оздоровлення населення.
6. Гігієнічна гімнастика: задачі, зміст, засоби; форми і методи занять; принципи підбору вправ для комплексів ранкової гімнастики.
7. Лікувальна гімнастика, її значення у відновленні фізіологічних функцій організму; засоби, форми і методика проведення занять.
8. Ритмічна гімнастика: задачі, засоби, значення у фізичному вихованні молоді.
9. Гімнастика на виробництві: роль гімнастики в підвищенні професійної працездатності, зняття втоми, профілактиці захворювань; підбір вправ і методика проведення занять в режимі трудового дня.
10. Характеристика навчально-розвиваючих видів гімнастики: основної, жіночої, атлетичної і професійно-прикладної.
11. Загальні основи техніки гімнастичних вправ.
12. Характеристика та класифікація гімнастичних вправ.
13. Вимоги до раціональної техніки.
14. Фізичні, анатомічні закономірності виконання гімнастичних вправ.
15. Організація місць занять.
16. Інвентар, обладнання гімнастичного залу
17. Гімнастичні зали та майданчики.

18. Інвентар та обладнання гімнастичного залу.
19. Правила поведінки у залі.
20. Запобіжні засоби проти травм на заняттях з гімнастики.

Спортивні ігри з методикою викладання

1. Дайте характеристику техніки гри в баскетбол: визначте основні поняття, класифікацію.
2. Дайте характеристику складовим компонентам спортивного тренування у футболі (технічна, тактична, фізична, психологічна підготовки).
3. Проаналізуйте умови застосування різних систем нападу та захисту в грі у баскетбол.
4. Проведіть аналіз головних технічних прийомів у волейболі, розкрийте методику їх навчання.
5. Охарактеризуйте системи розіграшу змагань у спортивних іграх.
6. Історія розвитку баскетболу
7. Основні правила змагань. Класифікація прийомів гри у баскетбол.
8. Техніка, методика навчання основним прийомам гри в баскетболі.
9. Тактика гри у баскетболі, методика навчання тактичним побудовам.
10. Методика суддівства змагань.
11. Історія розвитку гри у волейбол.
12. Основні правила змагань у волейболі.
13. Класифікація прийомів гри у волейбол.
14. Техніка, методика навчання основним прийомам у волейболі.
15. Тактичні побудови гравців на майданчику у волейболі.
16. Методика суддівства змагань у волейболі.
17. Історія футболу.
18. Основи техніки гри у футбол. Техніка гри польового гравця.
19. Основи техніки гри у футбол Техніка гри воротаря.
20. Розмітка і обладнання футбольного майданчику.

Практичні завдання

1. Підберіть 10-12 вправ спрямованих на вдосконалення швидкості для учнів середніх класів.
2. Підберіть засоби для удосконалення загальної витривалості учнів середніх класів.
3. Підберіть засоби для удосконалення швидкісної витривалості учнів старших класів.
4. Підберіть засоби для удосконалення силової витривалості учнів середніх та старших класів.
5. Складіть комплекс вправ для вдосконалення гнучкості учнів середніх та старших класів.
6. Складіть програму удосконалення гнучкості для учнів молодших класів.
7. Побудуйте план двох варіантів підготовчої частини уроку фізичної культури.
8. Підберіть засоби для удосконалення швидкісної витривалості учнів старших класів.
9. Складіть календар ігор за системою з вибуванням для 10 команд.
10. Складіть календар ігор для 10 команд за коловою системою.
11. Складіть календар ігор за системою з вибуванням для 13 команд.
12. Складіть календар ігор за коловою системою для 12 команд.
13. Складіть положення про змагання серед учнівських команд з баскетболу.
14. Складіть положення про змагання серед учнівських команд з футболу.
15. Підберіть 5 рухливих ігор на свіжому повітрі для розвитку спритності для учнів 1-4 класів.
16. Підберіть 5 рухливих ігор на свіжому повітрі для розвитку швидкості для учнів 1-4 класів.
17. Доберіть комплекс фізичних вправ для розвитку сили м'язів рук, ніг і живота із використанням інвентарю і обладнання: гімнастичні лави і стінка, навісні перекладини, скакалки.
18. Складіть алгоритм навчання техніки стрибка у довжину.

19. Складіть комплекс вправ для ранкової гігієнічної гімнастики.
20. Складіть комплекс вправ для фізкультпаузи під час виконання домашніх завдань для учнів 5-9 класів.
21. Складіть "Правила безпеки на уроках фізичної культури" при вивченні розділу "Гімнастика".
22. Складіть "Правила безпеки на уроках фізичної культури" при вивченні розділу "Легка атлетика".
23. Складіть "Правила безпеки на уроках фізичної культури" при вивченні розділу "Спортивні ігри".
24. Складіть орієнтовний перелік питань для бесіди з учнями 1-4 класів на тему "Здоровий спосіб життя".
25. Скласти конспект уроку з фізичної культури розділ «Легка атлетика».
26. Складіть програму навчання однієї вправи.
27. Підберіть рухливі ігри для розвитку фізичних якостей у дітей молодшого шкільного віку (на кожну фізичну якість) одну з них для використання на уроці фізичної культури, іншу на рухливій перерві і одну для гри у квартирі з батьками чи братом і сестрою, друзями.
28. Скласти сценарій (фрагмент) уроку з розвитку якості і вивчення навчального матеріалу.
29. Визначте тести контролю швидкісної підготовленості школярів.
30. Визначте засоби вдосконалення швидкості учнів молодшого шкільного віку:
31. Визначте контрольні вправи (тести) для оцінки рівня розвитку гнучкості.
32. Складіть програму удосконалення гнучкості для учнів 7-8 років.
33. Визначте контрольні вправи (тести) для оцінки рівня розвитку спритності.
34. Визначте тести контролю силової підготовленості школярів.
35. Визначте основні тести, що використовуються для контролю й оцінки витривалості.
36. Складіть сценарій проведення уроку у природних умовах (підберіть матеріал таким чином, щоб поєднати фізичне виховання з духовним та естетичним розвитком дитини).
37. Розробіть фрагмент уроку фізичної культури на основі імітації будь якої життєвої ситуації у якій виховуються необхідні життєво важливі якості особистості.
38. Складіть комплекс ранкової гімнастики до занять.
39. Складіть комплекс вправ для проведення фізкультхвилинок і фізкультпауз на уроках.
40. Охарактеризуйте паспорт здоров'я школяра. Визначте методичні дії щодо його використання.
41. Складіть комплекс вправ для розминки з визначеним вами змістом основної частини.
42. Складіть комплекс вправ для колового тренування.
43. Підберіть рухливі ігри для вивчення чи вдосконалення: гімнастичних вправ, легкоатлетичних вправ, прийомів спортивних ігор (4-5 ігор).
44. Скільки грам волоського горіху необхідно спожити протягом доби щоб покрити добову норму в омега-3 жирних кислотах, якщо добова потреба в жирах для людини складає 70 грамів?
45. Яку мінімальну кількість червоної риби необхідно спожити протягом доби щоб покрити добову норму в омега-3 жирних кислотах, якщо добова потреба в жирах для людини складає 125 грамів?
46. Скільки грам валіну отримує людина якщо з'їсть 250 грамів творогу?
47. Скільки грам омега-3 жирних кислот отримує людина із 20 грамів олії зародків пшениці?
48. Яку кількість по насиченим жирним кислотам на добу не слід перевищувати, якщо загальна добова потреба в жирах для людини 110 грамів на добу?
49. Який пульс на тренуванні не слід перевищувати новачку з тим щоб не було зайвого навантаження на серце? Якщо людині 35 років та пульс у стані спокою 63 удари на хвилину.
50. На якому пульсі слід виконувати тренувальну вправу для активного спалення жирів? Якщо людині 25 років та пульс у стані спокою 58 ударів на хвилину.
51. На якому пульсі слід виконувати тренувальну вправу для розвитку аеробної витривалості спортсмена? Якщо людині 18 років та пульс у стані спокою 53 удари на хвилину.

52. На якому пульсі слід виконувати тренувальну вправу для розвитку анаеробної лактатної витривалості спортсмена? Якщо людині 27 років та пульс у стані спокою 59 ударів на хвилину.

53. На якому пульсі слід виконувати тренувальну вправу розвитку анаеробної алактатної витривалості спортсмена? Якщо людині 15 років та пульс у стані спокою 61 удар на хвилину.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонік В. І. Фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури : навчальний посібник / В.І. Антонік, І. П Антонік., В.Є. Андріанов. – К.:Видавничий дім
2. «Професіонал», Центр учбової літератури, 2009. – 336 с.
3. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.І. Вишневський. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с.
4. Вільчковський Є.С. Теорія і практика фізичного виховання дітей дошкільного віку / Є. С. Вільчковський. – Львів: ВНТЛ, 1998. – 336 с.
5. Волкова Н.П. Педагогіка : навчальний посібник. 2-е вид. / Н. П. Волкова. – К. : Академвидав, 2007. – 616 с.
6. Волков Л.В. Теория и методика детского и юношеского спорта / Л.В.Волков. — Киев, 2005. — 296 с.
7. Енциклопедія олімпійського спорту України. — 2005. — 464 с.
8. Зайцева В.М. Теорія спортивного тренування з основами методик: підручник для студентів ВНЗ / В.М. Зайцева. – Київ, 2003. – 173 с.
9. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина : підручник / Клапчук В.В., Дзяк Г.В., Мурахов І.В. та ін.; за ред. В.В. Клапчука, Г.В. Дзяка. – К.: Здоров'я, 1995. – 312 с.
10. Маруненко І.М. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни : курс лекцій / І. М. Маруненко, Є.О.Неведомська, В.І. Бобрицька. — К. : Професіонал, 2004. — 287 с.
11. Москаленко Н.В. Фізичне виховання молодших школярів: монографія / Н.В Москаленко. – Дніпропетровськ: Інновація, 2007. – 252 с.
12. Мухін В.М. Фізична реабілітація : підручник / В.М. Мухін. — К. : Олімпійська література, 2000. — 424 с.
13. Папуша В. Фізичне виховання школярів: форми, зміст, організація. / В. Папуша. – Тернопіль: підручники і посібники, 2008. – 192 с.
14. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте / В.Н. Платонов. — Киев, 2004.— 808 с.
15. Плахтій П.П Основи гігієни та фізичного виховання / П. П. Плахтій. — Кам'янець-Подільський, 2003. — 240с.
16. Сергієнко Л.П. Тестування рухових здібностей школярів / Л.П. Сергієнко. – К. : Олімпійська література, 2001. – 440с.
17. Тарасюк В.С. Ріст і розвиток людини / В. С. Тарасюк. – К. : Медицина, 2008. – 400 с.
18. Теория и методика физического воспитания/ Под ред. Т.Ю. Круцевич. – К.:
19. Олімп. літ-ра, 2003. – Т.1. – 423 с.; Т.2 – 392 с.
20. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академія, 2002. – 528 с.
21. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1, 2. / Б.М. Шиян. – Тернопіль: Навчальна книга–Богдан, 2001. – 272 с.
22. Шиян Б.М. Теорія фізичного виховання / Б.М.Шиян, В.Г Папуша., Є.Н. Приступа. Львів, 1996. – 218 с.
23. Ягупов В.В. Педагогіка : навч.посібник / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2023 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту ННІ СГТ.

Протокол № 2 від 21 березня 2023 р.

Голова вченої ради навчально-наукового інституту
соціально-гуманітарних технологій,
голова фахової атестаційної комісії

Андрій КІПЕНСЬКИЙ

Управління в сфері соціального забезпечення

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання за освітнім рівнем «Магістр» за спеціальністю 232 «Соціальне забезпечення» є комплексна перевірка знань, які отримані в результаті вивчення дисципліни «Політика соціального забезпечення і система організації соціальних служб в Україні», передбаченою освітньо-професійними програмами та навчальними планами у відповідності освітньому рівню «Бакалавр» та «Магістр» різних напрямів.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати:

- основні теоретичні положення у галузі соціального забезпечення та системи організації соціальних служб в Україні, враховуючи сучасні тенденції у сфері соціального забезпечення;
- основні етапи розвитку соціального забезпечення як науки;
- нормативно-правову базу стосовно соціального забезпечення;
- етичні принципи та стандарти у професійній діяльності.

уміти:

- узагальнювати теоретичну інформацію;
- послідовно, логічно та аргументовано викладати навчальний матеріал та власні думки.
- реалізовувати набуті знання щодо соціального забезпечення в практичній діяльності.

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки:

- «Політика соціального забезпечення і система організації соціальних служб в Україні».

Тести з соціального забезпечення складаються з 10 завдань різного рівня складності:

10 завдань першого рівня складності,

2 завдання другого рівня складності.

Завдання першого рівня складності передбачають, що абітурієнт серед наведених варіантів відповідей повинен обрати правильну. Завдання другого рівня складності передбачають розкриття основних понять, положень, принципів розвитку науки соціального забезпечення у формі письмової розгорнутої відповіді на відкрите питання.

Кожне правильно виконане завдання першого рівня складності оцінюється у 8 балів. Якщо завдання не виконано або виконано неправильно, воно оцінюється в 0 балів.

Завдання другого рівня складності оцінюється максимально у 10 балів.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки:

«Політика соціального забезпечення і система організації соціальних служб в Україні».

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

Блок «Політика соціального забезпечення»

1. Сутність, основні принципи, об'єкти та основні категорії соціальної політики.
2. Суб'єкти соціальної політики (держава, партії, громадські рухи, об'єднання, спільності, групи тощо).
3. Організація Об'єднаних Націй як суб'єкт міжнародної соціальної політики.
4. Соціальна політика у системі суспільних відносин.
5. Соціальна політика та соціальна безпека.
6. Демографічні та етнографічні аспекти соціальної політики.
7. Основні механізми реалізації соціальної політики.
8. Соціальні програми, що мають загальнонаціональний характер.
9. Організаційно-правові форми соціального забезпечення.
10. Поняття соціального забезпечення як галузі знань та наукової дисципліни.
11. Предмет соціального забезпечення.
12. Українська система соціального забезпечення: сучасний стан.
13. Організаційно-правові форми соціального забезпечення.
14. Принципи права соціального забезпечення. Поняття, класифікація, характеристика.
15. Вітчизняні документи, що визначають соціальні стандарти життя населення.
16. Сутність та характеристики соціальної проблеми.
17. Обов'язкове соціальне страхування та його види.
18. Поняття соціальних ризиків та страхових випадків.
19. Обов'язкове пенсійне страхування.
20. Показники та індикатори людського розвитку.
21. Сучасне розуміння свободи та соціальної справедливості.
22. Кількісні показники майнової нерівності в суспільстві.
23. Перелік джерел складових суспільного добробуту.
24. Сучасна парадигма соціальної держави.
25. Характерні риси соціальної структури українського суспільства в сучасних умовах.
26. Поняття "національний капітал" суспільства.
27. Бідність як соціальна проблема.
28. Роль держави у здійсненні соціальної політики.
29. Вплив процесів глобалізації на державу та соціальну політику.
30. Характеристика основних соціальних проблем глобалізації.

Блок «Система організації соціальних служб в Україні»

1. Правові і теоретичні засади створення та функціонування соціальних служб в Україні
2. Система організації соціальних служб в Україні
3. Технології, форми і методи роботи соціальних служб
4. Принципи побудови та функціонування соціальної служби.
5. Основи законодавства України щодо адміністрування та функціонування соціальних служб.
6. Напрямки роботи соціальних служб в Україні.
7. Структура та менеджмент системи державних соціальних служб.
8. Форми та принципи взаємодії соціальних служб у вирішенні проблем, що зумовлюють складні життєві обставини
9. Методи та форми профілактично-корекційної, лікувально-оздоровчої та реабілітаційної роботи із різними категоріями населення в умовах спеціалізованих служб.

10. Історія та етапи створення системи державних та недержавних організацій, які надають соціальні послуги.
11. Роль держави у наданні соціальних послуг.
12. Недержавні форми надання соціальних послуг.
13. Поняття державної допомоги та її класифікація. Одноразова та щомісячна допомога.
14. Компенсаційні виплати: поняття та підстави для їх отримання.
15. Право на безкоштовну медичну допомогу та лікування.
16. Види безкоштовної медичної допомоги.
17. Поняття та принципи соціального обслуговування.
18. Професійне навчання та працевлаштування інвалідів.
19. Загальна характеристика системи пільг як одного із способів соціальної підтримки населення.
20. Класифікація пільг у системі соціального забезпечення.
21. Коло осіб, які користуються пільгами у системі соціального забезпечення.
22. Благодійність як форма соціального забезпечення.
23. Соціальні ролі ринку, держави й громадянського суспільства.
24. Волонтерські організації та їх значення для соціального забезпечення.
25. Негативні ефекти роботи системи соціальних служб.
26. Шляхи подолання негативних ефектів роботи соціальних служб.
27. Особливості роботи недержавних соціальних служб та їх співпраця з іншими організаціями.
28. Забезпечення роботи соціальних служб різних форм власності в Україні.
29. Забезпечення роботи соціальних служб різних форм власності в країнах Європи
30. Перспективи розвитку соціальних служб в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Блок І. «Політика соціального забезпечення»

1. Конституція України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 19.02.2021)
2. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: навч. посіб. / Н. Б. Болотіна. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Знання, 2008. – 663 с.
3. Лата Н. Ф. Право соціального забезпечення України: навч. посіб. / Н. Ф. Лата, О. С. Андреева; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. – 147 с.
4. Лопушняк Г. С. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 372 с.
5. Право соціального забезпечення України: підручник / [Пилипенко П. Д. та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – 4-те вид., переробл. і допов. – К.: Ін Юре, 2014. – 476 с.
6. Соціальна політика / за заг. ред. В.М. Пічі та Я.Б. Турчин. Львів : Новий світ, 2018. 318 с.
7. Соціальний захист населення України: навч. посіб. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т підготовки кадрів держ. служби зайнятості України; авт.-упоряд.: І. Ф. Гнибіденко; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К.: Вид-во НАДУ, 2010. – 212 с.
8. Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення. навч. посібник / Б. І. Сташків. – К.: Знання, 2005. – 405 с
9. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія / С. М. Синчук; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л.: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 421 с.
10. Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. / В. В. Утвенко. – Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. – 248 с. – Бібліогр.: с. 239–247.

Блок II. «Система організації соціальних служб в Україні»

1. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоді».
2. Закон України —Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні».
3. Закон України «Про благодійництво та благодійні організації».
4. Закон України «Про соціальні послуги».
5. Закон України «Про охорону дитинства».
6. Іванова О. Соціальна політика в Україні: Теоретичні аспекти: Курс лекцій. – К.: КМ Академія, 2003.
7. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс /Автор.- упоряд.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та інші. /За заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрович - К.: Фенікс, 2007. - 528 с.
8. Кравченко Р. Погляд недержавних організацій, що представляють інтереси інвалідів із розумовою відсталістю, щодо перспектив реалізації Закону України «Про соціальні послуги» // Соціальна політика і соціальна робота. — 2003. — № 1.
9. Кравченко Р., Кабаченко Н., Васильченко О. Розвиток недержавних організацій соціальної сфери // Соціальна робота в Україні: перші кроки / За ред. В. І. Полтавця. – К.: КМ Академія, 2000.
10. Тимошко Г. М. Організація діяльності державних і спеціалізованих служб : навчальний посібник / Г. М. Тимошко. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. – 248 с.
11. Управління діяльністю соціальних служб: метод. посібник [авт. Кол. : Н. Гусак, Н. Кабаченко, В. Назарук, К. Савчук, О. Савчук, Л. Скоропада, Л. Чорній] / упорядн.-заг. ред. О. Іванова, Н. Гусак ; ПРООН в Україні, Проект «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». – К. : К.І.С., 2013. – 178 с.
12. Шендеровський К.С. Управління соціальною роботою з дітьми та молоддю. Менеджмент соціальної служби. Навч.- метод, збірка для спеціалістів соціальної роботи. - К., 2002. - 154 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ, І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕННОСТІ ВСТУПНИКІВ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90–100	A	Відмінно	– глибоке знання навчального матеріалу, що міститься в літературних джерелах; – вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; – вміння проводити теоретичні розрахунки; – відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно-послідовні; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82–89	B	Добре	– глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати складні практичні задачі	відповіді на запитання містять певні неточності
75–81	C	Добре	– міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; – вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; – вміння розв'язувати практичні задачі	– невміння використовувати теоретичні знання для розв'язування складних практичних задач
64–74	D	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; – вміння розв'язувати прості практичні задачі	– невміння давати аргументовані відповіді на запитання; – невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; – невміння розв'язувати складні практичні задачі

1	2	3	4	5
60–63	E	Задовільно	– знання основних фундаментальних положень матеріалу, – вміння розв’язувати найпростіші практичні задачі	– незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу; – невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; – невміння застосовувати теоретичні положення при розв’язанні практичних задач
35–59	FX	Незадовільно	–	– незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – невміння розв’язувати прості практичні задачі
1-34 (на комісії)	F	Незадовільно	–	– повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу; – істотні помилки у відповідях на запитання; – незнання основних фундаментальних положень; – невміння орієнтуватися під час розв’язання простих практичних задач

Переведення позитивної оцінки фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі молодшого спеціаліста та магістра в шкалу 100-200, згідно Додатку 3 Правил прийому до НТУ «ХПІ» в 2023 році.

Схвалено на засіданні вченої ради інституту ННІ СГТ.

Протокол № 2 від 21 березня 2023 р.

Голова вченої ради навчально-наукового інституту
соціально-гуманітарних технологій,
голова фахової атестаційної комісії

Андрій КІПЕНСЬКИЙ